

ДЖЕЙН ОСТИН

YLPEYS JA

ENNAKKOLUULO

Джейн Остин

Үлреус ја еннакколусло

«Public Domain»

Остин Д.

Үлреус ја еннакколуро / Д. Остин — «Public Domain»,

Содержание

JANE AUSTEN (1775-1817)	5
I LUKU	7
II LUKU	9
III LUKU	11
IV LUKU	14
V LUKU	16
VI LUKU	18
VII LUKU	21
VIII LUKU	25
IX LUKU	29
X LUKU	32
XI LUKU	36
XII LUKU	39
XIII LUKU	40
XIV LUKU	43
XV LUKU	45
XVI LUKU	47
XVII LUKU	52
XVIII LUKU	54
Конец ознакомительного фрагмента.	55

Jane Austen

Ylpeys ja ennakkoluulo

JANE AUSTEN (1775-1817)

Jane Austen on suomalaiselle lukijalle aivan outo kirjailijatar. Sellaisena hän pysyi kotimaassaankin pitkän aikaa – pientä mutta hyvin merkitsevää ihailijapiiriä lukuunottamatta – vaikka hänet nykyään luetaankin Englannin klassikoihin ja mainitaan omalla rajoitetulla alallaan saavuttamattomaksi.

Hänen elämänsä vaiheet ovat tuiki yksinkertaiset ja vähävaiheiset. Hän oli "papin tytär" niinkuin Juhani Ahon Elli, mutta hänestä ei tullut "papin rouvaa", sillä hän kuoli naimattomana 42-vuotiaana. Tuo elämä kului ensin pienessä maalaispappilassa – isällä oli hoidettavanaan kaksikin seurakuntaa, mutta niiden jäsenluku ei noussut 300 suuremmaksi; sitten isän erottua virasta yhden poikansa hyväksi Bathin vilkasliikkeisessä kylpyläkaupungissa ja vihdoin isän kuoltua, Janen ollessa 30-vuotias, äidin ja nuorimpain siskojen kera jälleen pienessä maalaiskodissa. Kirjallinen suoni lienee ollut perintöä äidin puolelta; ainakin oli tämän setä, Theophilus Leigh, jonkin verran tunnettu kuivana humoristina ja yli puolen vuosisataa erään Oxfordin yliopiston "Collegen" rehtorina. Veljistä kohosi kaksi Englannin laivastossa amiraalin arvoon.

Jo pienenä tyttönä sanotaan Jane Austenin kyhänneen leikillisiä kertomuksia kotipiirinsä hauskutukseksi. Kaksikolmatta vuotiaana hän rupesi kirjoittamaan ensimmäistä teostaan "Pride and Prejudice", joka tässä tarjotaan suomalaiselle yleisölle. Sen nimenä oli alkuaan "First Impressions" (Ensi vaikutelmia) ja se valmistui seuraavana vuonna. Kustantaja, jolle isä tarjosi käsikirjoituksen luettavaksi, kieltäytyi katsomastakaan siihen; ja kesti kokonaista 16 vuotta, ennenkuin teos tuli julkaistuksi, sittenkuin tekijätär oli muilla teoksillaan ("Mansfield Park" ja "Emma", jotka kypsyneisyudessa on toisinaan asetettu esikoisteoksen edelle, ynnä "Sense and Sensibility") oli saavuttanut jonkin verran tunnustusta. Vielä nöyryyttävämmän kohtalon sai osakseen v. 1803 valmistunut romaani "Northanger Abbey". Kustantaja maksoi siitä mahtavan palkkion 10 puntaa (250 kultamarkkaa), mutta arveli sillä tehneensä jo tarpeeksi ja lukitsi käsikirjoituksen kaappiinsa, josta tekijättären veli vasta tämän kuoltua lunasti sen takaisin ja toimitti julkisuuteen – siis sama kohtalo mikä oli aikaisemmin tullut Goldsmithin kuuluisalle "Wakefieldin kappalaiselle". Toinen vasta tekijättären kuoleman jälkeen julaistu teos on "Persuasion".

Hiljaisessa, vaikka silti ei ilottomassa kotielämässään Jane ei kirjallisten harrastustensa ohella suinkaan laiminlyönyt naisellisia taloustoimia; hän huolehti pikku perheen taloudesta, hoiteli äitiään ja sisaruksiaan näiden ahkeraan sairastellessa, neuloi ja kutoi (hänen kutomiaan kankaita suuresti ihailtiin), luki toisille ääneen joka ilta ja ylläpiti laajaa kirjeenvaihtoa. Tuo entisaikain kirjeenvaihto olikin aivan toista kuin mitä se nykyään on. Sanomalehtiä ja aikakauskirjoja ilmestyi tuiki vähän ja hyvin harvoin; junia ei vielä ollut olemassa; tuttavista elettiin paljon enemmän erillään kuin nykyisin; mutta ahkeralla ja intiimillä kirjeenvaihdolla korvattiin yhdessäolon ja suullisen ajatustenvaihdon puutetta. Sanomattakin on selvää, että ahkera kirjeenvaihto etevien henkilöiden kanssa oli omiaan kypsyttämään älyä ja henkevyyttä. Jane Austen tarkkasikin terävin silmin ympäristöään, Englannin maaseudun silloista keskiluokkaa sen jokapäiväisessä elämässä, ja löysi siitä hyvän pohjan draamalliselle ja samalla humoristiselle kuvaamistaidolleen. Hänen terävä ja sympaattinen katseensa keksi tuhansia mielenkiintoisia ja kernaasti leikillisesti tajuttuja piirteitä tuossa näköjään sileässä ja tuiki jokapäiväisessä ympäristössä; ja huomionsa hän piirteli niin elävästi ja vaikuttavasti, ettei Englannin myöhemmässäkään kaunokirjallisuudessa ole tällä alalla ollut hänen vertaistaan. Halveksien käyttäen romaaniensa kiihoittimena silloin (ja jälkeensäkin) tavallisia intohimo- ja rikosjuonia hän kävi hienon ivallisesti selvittämään maaseudun perhe- ja seuraelämän

jokapäiväisiä pieniä huvinäytelmiä, yhdistäen kuvauksensa iroonillisuuteen ja todenperäisyyteen sattuvan draamallisen kehitystaidon sekä ihmeen sujuvan, jopa sädehtivän proosatyylin, joka tekee hänen kertomuksistaan mitä hauskinta ja mielenkiintoisinta luettavaa.

Julkinen tunnustus tuli Jane Austenille vasta kauan hänen kuolemansa jälkeen. Pienoinen piiri uskollisia ihailijoita muodostui aluksi hänen harvalukuisten teostensa ympärille; mutta nepä olivatkin miehiä, joiden nimi ja arvostelu painoi paljon – Coleridge, Tennyson, Macaulay, Walter Scott, Sidney Smith, Disraeli. Hänen varsinaisena "keksijänään" mainitaan mahtava kirkonmies, Dublinin arkkipiispa tri Whately. – *Disraeli* (lordi Beaconsfield) sanoi lukeneensa romaanin "Ylpeys ja ennakkoluulo" 17 kertaa ja joka kerta nauttineensa siitä yhä enemmän. *Walter Scott* kirjoitti 10 vuotta kirjailijattaren kuoleman jälkeen "Päiväkirjaansa" hänestä seuraavan lausunnon: "Hänen kirjoitelmissaan on totuudenmukaista kuvaamistaitoa, joka aina ihastuttaa minua – hänen kykynsä kehittää jokapäiväisen elämän sekavia vyyhtiä ja tunteita on verraton ja käy paljon yli minun oman taitoni". *Macaulayn* muistopuhe v: lta 1858 kuuluu: "Jos minulla olisi tarpeeksi aineksia, niin kirjoittaisin mielelläni pienen elämäkerrallisen kuvauksen tuosta ihmeellisestä naisesta ja kokoisin siten varoja pystyttääkseni hänelle muistomerkin Winchesterin tuomiokirkkoon" (jonne kirjailijatar on haudattu). Sellainen muistomerkki – koruakkuna – sinne myöhemmin saatiinkin.

Nykypäiväin lukija huomaa käsissään olevan yli satavuotisen lemmentarinan hämmästyttävän "uudenaikaiseksi". Sankarin alummainen "ylpeys" ja sankarittaren "ennakkoluulo" häntä kohtaan sulavat elämysten hehkussa viimein olemattomiin. Kertomuksen keskushenkilö, Elizabeth, ei ole ainoastaan persoonallisesti viehättävä kaikessa tyttömäisessä viehkeydessään; hän on myöskin älyllisesti hurmaava. Hänen sukkela henkensä, hänen horjumaton hyvätuulisuuutensa, hänen sattuvat sutkauksensa ja nasevat vastauksensa ja ennen kaikkea hänen ihailtava itsehillintänsä takaavat hänelle alituisesti uusia ihailijoita lukijain joukosta. Persoonallisten tuttavain todistuksesta päättäen tekijätär löysi sankarittarensa alkutyypin – omasta kuvastimestaan; Eliza Bennet kävi kuin hansikas oman luojansa ylle. – Muutkin henkilöt ovat varsin mielenkiintoisia. Kääntynyt ja uudestasytynyt Darcy, jäykän englantilaisen "gentlemanin" perikuva, osoittautuu lopulta olevansa saavuttamansa onnen arvoinen. Verrattomia tyyppejä ovat edelleen viisas ja vetelä kirjatoukka hra Bennet, ahdasjärkinen hurskastelija hra Collins, säätykopeudesta pakahtuva Lady Catherine de Bourgh; samoin alemmassa tasossa hullunkurisen typerä rva Bennet, hyvänahkainen nousukas Sir William Lucas ja tämän älykäs tytär Charlotte. Toinen lempivä pari, hra Bingley ja Jane Bennet, ovat kaikessa harmittomuudessaan peräti rakastettavia ihmisiä. Teoksen liukas "konna", kapteeni Wickham, on ainoa myönnötytys, jonka kirjailijatar on tehnyt aikansa juoniromaania suosivalle maulle. Bennetin tyttöparvesta nuorimmat soisi lukija kenties näkevänsä poisjätetyiksi.

"Minä toivon, etten koskaan tee naurunalaiseksi sitä, mikä elämässä on viisasta ja hyvää. Mutta hullutukset ja höperyys, oikullisuus ja epäjohdonmukaisuus minua *todella* huvittavat, ja minä nauran niille, missä niitä vain näen", antaa tekijätär Elizabethin kerran sanoa. – Niissä sanoissa on tervettä järkeä. Toivomme, että meikäläinenkin yleisö mielellään tutustuu tähän viisaaseen, vaatimattomaan ja herttaiseen kirjailijattareen, joka eläessään ei ollut mikään kylmästi järkeilevä "sinisukka", vaan todellinen nainen hienoja sormenpäitään myöten.

I LUKU

Yleisesti on myönnetty todeksi, että hyvissä varoissa oleva naimaton mies tarvitsee välttämättömästi rinnalleen vaimon.

Kuinka vähän sellaisen miehen omia tunteita ja mielipiteitä tunnetaankin hänen ensi kertaa saapuessaan uuteen ympäristöön, niin on edellä mainittu tosiasia niin kiinteästi juurtunut kaikkien kyseeseen tulevain perheenäitien mieliin, että häntä pidetään oikeudenmukaisena saaliina jollekin näiden tyttäristä.

"Rakas Bennet", sanoi tämän arvon herran puoliso miehelleen eräänä päivänä, "oletko kuullut, että Netherfield Parkin kartano on vihdoinkin saanut vuokraajan?"

Hra Bennet vastasi, ettei hän ollut kuullut.

"Mutta totta se sittenkin on", jatkoi hänen parempi puoliskonsa, "sillä rouva Long oli vast'ikään täällä ja kertoi minulle koko jutun."

Hra Bennetillä ei ollut siihen mitään sanottavana.

"Etkö tahdo kuulla, kuka sen on vuokrannut?" huudahti hänen vaimonsa kärsimättömänä.

"Sinun tekee mielesi kertoa se minulle, enkä minä pane vastaan vaikka kerrotkin."

Sekin niukka rohkaisu riitti avaamaan sanamylyn.

"Niin, tiedäppäs, rakkaani, rouva Long sanoi, että Netherfieldiin asettuu jokin hyvin varakas nuori mies, joka on kotoisin jostakin Pohjois-Englannin puolelta; että tämä tuli maanantaina oikein nelivaljakolla katsastamaan paikkaa ja ihastui siihen niin, että sopi oitis asiat valmiiksi herra Morrisin kanssa; että hän muuttaa sinne ennen Mikonpäivää, ja että joitakin hänen palvelijoitaan saapuu taloon jo ensi viikon lopulla."

"Mikä hänen nimensä on?"

"Bingley."

"Naimisissa vai naimaton?"

"Oh, *naimaton* toki, rakkaani, se vasta jotakin on! Naimaton nuori mies, jolla on suuri omaisuus – ainakin neljä tai viisituhatta puntaa.¹ Siinäpä on meidän tytöille miettimistä!"

"Kuinka niin? Mitä se heitä liikuttaa?"

"Rakas Bennet", vastasi hänen vaimonsa, "kuinka sinä *saatatkaan* olla niin tylsä? Pitäisihän sinun arvata, että minä ajattelen naittaa niistä jonkun hänelle."

"Siinäkö mielessä hän tänne asettuu?"

"Siinäkö mielessä? Hörönlöröä, kuinka sinä viitsitkään tuollaista lörpötellä! Mutta onhan hyvin todennäköistä, että hän *saattaa* rakastua johonkin heistä, ja senvuoksi pitää sinun käydä tervehtimässä häntä kohta kun hän tulee tänne."

"En luule, että minulla on siihen tilaisuutta. Lähde itse tyttöjen kanssa, tai voithan lähettää heidät yksinkin, mikä ehkä onkin parempi; sillä kun sinä olet yhtä kaunis kuin kuka hyvänsä koko parvesta, voi herra Bingley kenties iskeä silmänsä sinuun."

"Nyt sinä imartelet liiksi minua, rakkaani. *Onhan* minullakin varmasti ollut kauniit päiväni, mutta nyt en kuvittele enää olevani mitään erinomaista. Kun naisella on viisi täysikasvuista tytärtä, on hänen jo aika heretä ajattelemasta omaa kauneuttaan."

"Siinä tapauksessa ei naiselle jää paljonkaan kauneutta, jota kannattaisi ajatella."

"Mutta rakkaani, minähän puhunkin nyt siitä, että sinun täytyy todella mennä tervehtimään herra Bingleytä, kun hän on muuttanut naapuriksemme."

"Se on enemmän kuin mitä uskallan luvata, sen vakuutan."

"Mutta rakkaani, ajattelehan toki tyttäriäsi! Ajattelehan, minkälaisille tuloille joku heistä voisi päästä. Sir William ja Lady Lucas ovat päättäneet mennä sinne, mukamas vain sattumoilta; sillä

¹ Punta = 25 Suomen kultamarkkaa vuodessa.

tiedäthän, etteivät he yleensä käy uusien tulokkaiden luona. Totta tosiaan sinun täytyy mennä, sillä mahdotontahan on meidän naisten käydä häntä tervehtimässä, jollet sinä käy ensiksi."

"Nyt saivartelet varmasti aivan liikoja. Olen vakuutettu, että herra Bingley tulee hyvin iloiseksi vierailustasi; ja minä lähetän sinun myötäsi kirjallisen vakuutuksen, että minun puolestani hän saa herran nimessä naida kenen vain tahtoo meidän tyttäristämme; vaikka arvelenpa, että minun on silloin lausuttava hyvä sana eritoten Lizzyn puolesta."

"Toivon, ettet tee mitään semmoista. Lizzy ei ole rahtuistakaan toisia parempi; ja minä olen varma, ettei hän ole puoleksikaan niin kaunis kuin Jane eikä puoleksikaan niin lahjakas kuin Mary eikä puoleksikaan niin hyväluontoinen kuin Lydia. Mutta sinun pitää aina antaa *hänelle* etusija toisten rinnalla."

"Toisissa ei olekaan paljon kehumisen arvoista", vastasi perheenisä; "he ovat yhtä typeriä ja tietämättömiä kuin kaikki muutkin tytöt; mutta Lizzyllä on sentään vähän terävämpi äly kuin sisarillaan."

"Bennet, kuinka sinä *saatatkaan* herjata omia lapsiasi tuolla tavalla? Sinulle on oikein iloa ärsyttää minua. Sinä et sääli yhtään minun hermoparkojani."

"Nyt isket kiveen, rakkaani. Minä pidän sinun hermojasi suuressa kunniassa. Ne ovat minun vanhoja tuttujani. Olen kuullut sinun vetoavan niihin näiden kahdenkymmenen vuoden kuluessa ainakin kerran päivässä."

"Ah, sinä et tiedä, kuinka minä niistä kärsin."

"Mutta minä toivon, että sinä jaksat sen kestää ja elät vielä nähdäksesi naapureinamme paljon muitakin nuoria miehiä, joilla on neljäntuhannen punnan tulot vuodessa."

"Mitäpä hyötyä meille siitä on, vaikka niitä tulisi kaksikymmentä, kun sinä et kuitenkaan tahdo käydä niitä tervehtimässä."

"Luota siihen, rakkaani, että jos niitä tulee kaksikymmentä, niin käyn jok'ikisen luona."

Hra Bennetin luonnonlaatu oli siksi merkillinen sekoitus kärkevyyttä, ivallisuutta, itsehillintää ja oikullisuutta, ettei kolmenkolmatta vuodentakaan aviollinen kokemus riittänyt auttamaan hänen vaimoaan luotaamaan sen pohjaa. Hänen *omasta* luonteestaan oli paljon helpompi päästä selville. Hän oli ymmärrykseltään sangen keskinkertainen, jokseenkin oppimaton ja mielenpuuskiltaan hyvin epävakainen nainen. Kun ei kaikki käynyt hänen päänsä jälkeen, valitteli hän hermojaan. Hänen elämäntehtävänsä oli saada tyttärensä naimisiin; hänen elämänsä sisältönä ja lohdutuksena vierailut ja juorut.

II LUKU

Hra Bennet oli sittenkin kaikkein ensimmäisiä vierailijoita hra Bingleyn luona. Hän oli koko ajan aikonut käydä siellä, vaikka olikin viimeiseen saakka vakuuttanut vaimolleen päinvastaista; ja vasta vierailupäivän illalla sai hänen vaimonsa aivan sattumoilta tietää hänen käynnistään. Se sattui seuraavasti. Nähdessään toisen tyttärensä koristelevan uutta hattua hän virkkoi tälle aivan äkkiä:

"Toivon herra Bingleyn pitävän siitä, Lizzy."

"Emmehän me tule tietämään, *misti* herra Bingley oikein pitää", sanoi äiti moittivasti, "kun emme pääse vierailemaan hänen luonaan."

"Mutta sinähän unohdat, äiti", sanoi Elizabeth, "että me tapaamme hänet vierasseuroissa, ja että rouva Long on luvannut esitellä hänet meille."

"En usko rouva Longin tekevän mitään sellaista. Hänellä on itsellään kaksi sisarentytärtään huolehdittavana. Hän on itsekäs teeskentelijä koko ihminen, enkä minä pane häneen suurtakaan arvoa."

"En minäkään", vakuutti hra Bennet; "ja minua ilahduttaa, ettet sinä enää ollenkaan välitä hänen palveluksistaan."

Rva Bennetin mielestä ei kannattanut vastata moiseen puheeseen; mutta kykenemättä hillitsemään harmiaan hän rupesi torumaan neljättä tytärtään.

"Älä herran nimessä yskiä kakistele tuolla tapaa, Kitty! Sääli edes vähäsen minun hermojeni. Sinähän raastat ne ihan palasiksi."

"Kitty ei hoida oikein hienotunteisesti hänelle annettua yskimisen lahjaa", huomautti hänen isänsä. "Hän voi ruveta yskimään aivan sopimattomissakin tilaisuuksissa."

"En minä omaksi huvikseni yski", sanoi Kitty ärtyneesti. "Milloin sinä menet ensi tanssiaisiisi, Lizzy?"

"Huomenna kahden viikon päästä."

"Ah, herrantähden, niinhän se onkin", huudahti hänen äitinsä, "eikä rouva Long palaa kotia ennenkuin vasta tanssiaisten aattona; ja silloin hänen käy mahdottomaksi esittää herra Bingley meille, kun ei vielä itsekään tunne häntä."

"Silloin, rakkaani, voi sinulla olla etusija ystävättäresi rinnalla – sinä voit esittää herra Bingleyn *hänelle*."

"Mahdotonta, rakas Bennet, aivan mahdotonta, kun en itsekään tunne koko miestä. Kuinka sinä saatatkaan niin härnäillä minua?"

"Minä kunnioitan sinun varovaisuuttasi. Kaksiviikkoinen tuttavuus ei tottakaan merkitse paljoa. Ketäpä miestä oppisi perinpohjin tuntemaan toisen viikon loppuun mennessä? Mutta jos *me* emme uskalla viljellä hänen tuttavuuttaan, niin voi joku toinen uskaltaa, ja täytyyhän kaiken kohtuuden nimessä myöntää rouva Longillekin tilaisuutta huolehtia sisarentyttäristään. Ja siksipä, vaikka hän sydämellisyydessään tarjoutuisikin esittelemään teidät, jonka tarjouksen sinä tietysti hylkää, tahdon minä itse ottaa sen huolen niskoilleni."

Tytöt tuijottivat suurin silmin isäänsä. Rva Bennet sanoi vain:

"Hörönlöröä!"

"Mitähän oikein tarkoitat tuolla voimakkaalla huudahduksellasi?" kysyi hänen miehensä. "Onko sinusta nuoren herrasmiehen esitteleminen ja kaikki siihen liittyvä mielen jännitys pelkkää hörönlöröä? *Sinä* asiassa en voi olla oikein yhtä mieltä sinun kanssasi, rakkaani. Vai mitä sinä sanot, Mary? – sinä, jonka tunnen perin syvämietteiseksi neitoseksi, joka luet isoja kirjoja ja teet niistä otteita."

Mary olisi tahtonut sanoa jotain hyvin viisasta, mutta ei tiennyt kuinka sen sanoisi.

"Jättäkäämme siis Mary selvittämään ajatustensa juoksua", jatkoi hänen isänsä, "ja palatkaamme jälleen herra Bingleyhin."

"Minä tulen kipeäksi koko herra Bingleystä!" huudahti hänen vaimonsa.

"*Tuoras* pahoittaa mieltäni; mutta miksi et sanonut sitä minulle jo ennen, rakkaani? Jospa olisin tuon jo aamulla tiennyt, niin en tottakaan olisi käynyt tervehtimässä häntä. Tämähän nyt sattui ohraisesti – mutta kun onnettomuus kerran on tapahtunut ja minä olen todellakin käynyt tutustumassa häneen, niin en luule enää mahdolliseksi vältellä hänen tuttavuuttaan."

Naisten hämmästys oli aivan niin suuri kuin hän oli toivonutkin; rva Bennetin ällistys kenties voitti tyttärienkin mielenliikutuksen – vaikka hän sitten kun oli tointunut ensimmäisestä tunnemyrskystä, rupesi selittämään, että tätä juuri hän oli koko ajan odottanutkin.

"Kuinka kiltisti siinä teitkään, rakas Bennet! Mutta tiesinhän minä, että saisin sinut lopulta suostutetuksi. Olin varma, että rakastit tyttäriäsi niin paljon, ettet laiminlöisi tehdä sellaista tuttavuutta. Ah sentään, kuinka olenkaan mielissäni! Ja sellainen sukkela päähänpisto sinulta, että menit sinne tänä aamuna hiiskumatta minulle sanaakaan koko asiasta!"

"No niin, Kitty, nyt saat yskiä niin paljon kuin sinua haluttaa", sanoi hra Bennet; ja sen sanottuaan hän lähti omalle puolelleen, väsyneenä vaimonsa ylivuotavasta ihastelusta.

"Kuinka kelpo isä teillä onkaan, tytöt", jatkoi äiti aviollista suitsutustaan oven sulkeuduttua. "En tiedä, kuinka oikein voisitte palkita hänen hellyyttään – ja minunkin huolenpitoani teistä, jos siksi tulee. Meidän iällemme tultua ei ole niinkään hupaista, sen sanon teille, saada uusia tuttavuuksia jok'ikinen päivä; mutta teidän tähtenne me kannamme vaikka mitä uhreja hyvänsä. Lydia, rakkaani, vaikka sinä oletkin nuorin kaikista, niin ennustanpa, että herra Bingley tanssii sinun kanssasi ensi tanssiaisissa."

"Oh, en minä sitä pelkää", sanoi Lydia isotellen; "sillä vaikka olenkin nuorin, olen kaikista isoin."

Loppu-ilta kului pohtiessa kysymystä, milloin hra Bennetin uusi tuttava mahdollisesti saapuisi vastavierailulle, ja päätellessä, milloin hänet käskettäisiin päivällisille.

III LUKU

Sittenkään eivät kaikki rva Bennetin ja hänen viiden tyttärensä kyselyt saaneet puserretuksi hra Bennetiltä tyydyttävää kuvausta hänen uudesta tuttavastaan. He ahdistelivat perheenisää monella tapaa; avoimilla kysymyksillä, älykkäillä otaksumilla ja kavalilla epäilyillä; mutta hän vältti liukkaasti kuin ankerias heidän taidokkaimmatkin ansansa; ja vihdoinkin heidän oli pakko tyytyä toisen käden tiedonantoon naapurinsa Lady Lucasin taholta, joka tunsikin asian miehensä välityksellä. Tämän arvion rouvan tiedotus oli erittäin suotuisa. Sir William oli hyvin mielistynyt uuteen naapuriin. Tämä oli aivan nuori, ihmeen sievän näköinen, perin miellyttävä ja – mikä oli kaikkein parhainta – hän aikoi saapua suuren seurueen kera ensi tanssiaisiin. Voiko sen hauskeempaa enää kuvitella! Kun kerran mies piti paljon tanssimisesta, voi hänen otaksua luiskahtavan helposti rakastamiseenkin; ja sangen vilkkaita toiveita virisi monella taholla hra Bingleyn sydämen valtaamiseen nähden.

"Jos minun on vain sallittu nähdä jokin tyttäristäni onnellisena emäntänä Netherfieldissä", sanoi rva Bennet miehelleen, "ja kaikki muutkin yhtä hyvissä naimisissa, niin enpä osaisi enää toivoa mitään muuta."

Muutaman päivän perästä hra Bingley saapui vastaamaan hra Bennetin vierailuun ja istui kymmenisen minuuttia tämän kanssa kirjastossa. Hän oli toivonut saavansa nähdä vilauksen talon nuorista neitosistakin, joiden kauneutta hän oli kuullut kehuttavan; mutta hänen sallittiin nähdä ainoastaan heidän isänsä. Nuorilla neitosilla oli vähän enemmän onnea, sillä he voivat yläkerran akkunasta todeta vieraan olevan puetun siniseen takkiin ja ratsastavan mustalla hevosella.

Päivälliskutsu lähetettiin kohta perästä; ja rva Bennet suunnitteli jo toimenpiteitä, jotka näyttäisivät hänen emännöitsijänsä sen parhailta puolilta, kun tuli vastaus, joka murskasi kaikki toiveet. Hra Bingleyn piti lähteä seuraavaksi päiväksi Lontooseen, joten hänen oli surukseen pakko vastata kieltävästi imartelevaan kutsuun j.n.e. Rva Bennet oli kerrassaan tyytymätön siihen käänteeseen. Hän ei voinut kuvitella, mikä kumman kiire tuon miehen ajoi taas pääkaupunkiin, kohta kun hän oli ennättänyt saapua Hertfordshireen; ja hän rupesi miltei pelkäämään, että uuden tulokkaan tapana olikin vain lennellä paikasta toiseen eikä aikomuksena lainkaan asettua pysyvästi Netherfieldiin, niinkuin siveellinen maailmanjärjestys olisi vaatinut. Lady Lucas tyyntynyt hiukan hänen pelkoaan keksimällä aatteen, että vieras ehkä olikin mennyt Lontooseen kerätäkseen sieltä paljon väkeä odotettuihin tanssiaisiin, ja kohtapa kävikin huhu, että hra Bingley aikoi tuoda mukanaan kaksitoista naista ja seitsemän herraa. Tyttöjä suretti vierasten naisten suuri luku; mutta tanssiaisten aattona he rauhoittuivat kuullessaan, että naisia oli tullut koko tusinan asemasta ainoastaan puoli tusinaa, niistä viisi hra Bingleyn sisaria ja yksi serkku. Ja kun vieras seurue sitten astui tanssisalin ovesta sisään, ei siinä kaiken kaikkiaan ollutkaan viittä enempää: hra Bingley itse, kaksi hänen sisartaan, niistä vanhemman mies ja eräs nuori herra.

Hra Bingley oli sangen hyvän ja arvokkaan näköinen; hänellä oli miellyttävät kasvot ja maailmanmiehen sulava, teeskentelemätön esiintymistapa. Hänen sisarensa olivat uljasryhtisiä kaunottaria. Hänen langostaan, hra Hurstista, voi vain sanoa, että hän näytti hienolta mieheltä; mutta hänen ystävänsä, hra Darcy, kiinnitti oitis koko salin huomion uljaaseen ja kookkaaseen vartaloonsa, kauniisiin kasvoihinsa, ylhäiseen ryhtiinsä ja ennen kaikkea siihen salin kaikissa nurkissa kohta kiertävään huhuun, että hänellä oli vuosituloja kymmentuhatta puntaa. Herrat sanoivat, että hän oli oikea loistonäyte miehisestä miehestä; naisten supatteluista päättäen hän oli paljon kauniimpi itse hra Bingleytäkkin, ja puolen iltaa seurasi koko salin ihailu häntä, kunnes hänen käytöksensä sitten yht'äkkiä riisti hänet kerrassaan yleisen suosion. Hänen keksittiin olevan aivan liiaksi ylpeä, mukamas yläpuolella koko seurapiiriä ja sen tarjoamaa huvitusta; ja silloin ei edes hänen suuri maakartanonsa jossain Derbyshiressä voinut pelastaa häntä joutumasta arvostelluksi mitä vastenmielisimmäksi ja epämiellyttävimmäksi veitikaksi, jota ei käynyt vertaaminenkaan hänen ystävänsä.

Hra Bingley oli oitis tehnyt saapuvilla olevien huomattavien henkilöiden tuttavuutta; hän oli vilkas ja vapaa, oli mukana joka tanssissa, harmitteli juhlan liian varhaista päättymistä ja puhelipa panevansa itsekin toimeen tanssiaisat Netherfieldissä. Sellaiset miellyttävät ominaisuudet puhuivat itse tarpeeksi puolestaan. Mikä vastakohta hänen ja hänen ystävänsä välillä! Hra Darcy tanssi ainoastaan kerran rva Hurstin ja kerran nti Bingleyn kanssa, kieltäytyi tulemasta esitellyksi kellekään muulle naiselle ja vietti lopun iltaa kävellen ympäri salia ja vaihtaen sanan tai pari jonkun oman seurueensa jäsenen kanssa. Hänen luonteenominaisuutensa luettiin salissa kuin avoimesta kirjasta. Hän oli tosiaankin kaikkein koppavin, kaikkein epämiellyttävin mies koko maailmassa, ja jok'ikinen toivoi, ettei häntä tarvitsisi täällä enää koskaan nähdä. Kaikkein tuimin oli rva Bennetin äkeys, sillä tämän arvon rouvan ylimalkaista harmia vielä terästi tuon kelvottoman miehen keho käyttäytyminen hänen omaa tyttärtään kohtaan.

Elizabeth Bennetin oli täytynyt kavaljeerien käsittämättömän hupsuuden takia "koristaa seinää" kahden tanssin ajan; ja tällöin oli hra Darcy sattunut seisomaan niin lähellä neitoa, että tämä voi kuulla hänen ja hra Bingleyn välisen keskustelun, viimeksimainitun tultua vaatimaan ystävänsä mukaan tanssimaan.

"Tulehan nyt sinäkin, Darcy, minun täytyy saada nähdä sinunkin pyörivän lattialla. Minua harmittaa nähdä sinun jurottelevan tuolla tavoin itsekseksi kuin mikäkin pölkky. Sinä viihdyt paljon paremmin kun itsekin tanssit."

"En totisesti viihdykään. Tiedäthän kuinka inhoon tanssimista, jollei toverinani ole jokin aivan läheinen tuttava. Mutta tällaisessa oudossa karjassa pyörähteleminen on aivan vastoin luontoani. Sisaresi ovat jo lattialla, eikä koko salissa ole ainuttakaan muuta naista, jonka kanssa voisin seurustella tuntematta kidutuspenkin tuskia."

"Minä en vain tahtoisi olla tuollainen jöröpää kuin sinä", huudahti Bingley, "en vaikka perisin siitä kuningaskunnan! Kautta kunniani, enpä luule koskaan eläissäni tavanneeni niin paljon hauskoja tyttöjä yhdessä kuin täällä tänä iltana; ja monet heistä ovat, kuten itsekin voit nähdä, erinomaisen sieviä."

"*Sinä* tanssit äsken ainoan kauniin tytön kanssa mitä täällä on", sanoi hra Darcy, katsellen vanhinta Bennetin neideistä.

"Ah – hän on todellakin ihanin tyttö, jota koskaan olen pidellyt käsivarrellani! Mutta tuolla aivan sinun takanasi istuu yksi hänen sisaristaan, joka on myöskin hyvin sievä ja varmasti sangen miellyttäväkin. Annahan kun pyydän tanssitoverini esittelemään sinut hänelle."

"Ketä sinä tarkoitat?" ja kääntyen ympäri katsahti ylpeä nuori mies välinpitämättömästi Elizabethiin, mutta tokaisi sitten hartioitaan kohauttaen. "Mukiinmenevä, mutta ei tarpeeksi sievä *minua* houkutellessa; enkä minä ole muuten tällä kertaa sillä päällä, että kävisin lohduttelemaan neitosia, joita toiset miehet hyljeksivät. Teet paremmin kun palaat tanssitoverisi pariin nauttimaan hänen hymyistään, sillä minun kanssani haaskaat aikaasi aivan hukkaan."

Hra Bingley noudatti hänen neuvoaan. Hra Darcy jatkoi kävelyään, ja Elizabeth katseli hänen jälkeensä silmin, jotka eivät kuvastaneet kovinkaan ystävällisiä tunteita. Hän kertoi kuitenkin koko jutun ilkamoiden ystävättäriilleen; sillä hänellä oli vilkas, leikkisä mielenlaatu, joka helposti keksi hullunkurisia piirteitä harmillisissakin tilanteissa.

Ilta kului muuten koko perheeltä sangen rattoisasti. Rva Bennet oli nähnyt vanhimman tyttärensä saavan suurta ihailua Netherfieldin vierasseurueen taholta. Hra Bingley oli tanssinut Janen kanssa kahdesti, ja hänen sisarensa olivat lausuneet tälle kohteliaisuuksia. Jane riemuitsi voitostaan yhtä paljon kuin äitinsäkin, vaikka levollisemmalla mielellä. Elizabeth nautti sisarensa mielihyvystä. Mary oli kuullut nti Bingleyn kiittävän häntä koko seudun somimmaksi työkse; ja Catherinen ja Lydian ei ollut tarvinnut kertaakaan kaivata tanssikavaljeereja, mikä heille vielä oli tanssi-illan pääilo. Kaikki palasivat siis tyytyväisin mielin kotia Longbourniin ja tapasivat hra Bennetin vielä ylhäällä. Saatuaan kirjan käteensä ei perheenpää välittänyt ajan menosta; ja tällä kertaa hän oli koko lailla utelias kuulemaan juhla-illasta, jota hänen perheensä jäsenet olivat odotelleet niin syhädyttävien

toivein. Hän oli oikeastaan toivonut, että hänen vaimonsa uuteen naapuriin kiinnittämät toiveet olisivat osoittautuneet pettäviksi harhakuviksi, mutta pianpa hän huomasi saavansa kuulla aivan toiseen suuntaan käyvän selostuksen.

"Ah sentään, rakas Bennet", puuskahti hänen arvoisa puolisonsa astuessaan huohottaen sisään, "et arvaakaan kuinka hauska ilta meillä on ollut! Toivoisin, että sinäkin olisit ollut siellä mukana. Janea ihailtiin niin, ettei paremmasta apua. *Jok'ikinen* ihmetteli, kuinka suloiselta hän näytti; ja hra Bingleystä hän oli kerrassaan ihastuttava, ja hänpä tanssikin kahdesti tyttäremme kanssa. Aattelehan *sitä*, rakkaani – hän tanssi kahdesti hänen kanssaan! Jane olikin ainoa tyttö koko salissa, jota hän tanssitti kahteen kertaan. Kaikkein ensiksi hän pyysi neiti Lucasia. Minua niin harmitti nähdä hänen tanssivan tuon tytön kanssa; mutta keksinpä kohta, ettei hän ihaillut tätä ollenkaan – eihän häntä kukaan voikaan ihailla, se on tietty; ja sitten hän tuntui tulevan aivan haltioihinsa nähdessään meidän Janemme pyörivän lattialla. Heti hän tiedustelemaan, kuka se tyttö oli, ja esityttämään itsensä hänelle, kerran hän tanssi neiti Kingin kanssa, ja neljännen kerran Maria Lucasin kanssa, ja viidennen jälleen meidän Janen kanssa, ja kuudennen meidän Lizzyn kanssa, ja katriljin..."

"Jos hänellä olisi ollut hituistakaan sääliä *minun* hermojeni kohtaan", huudahti hänen miehensä kärsimättömästi, "niin hän ei olisi tanssinut puoleksikaan niin paljon! Älä Herran nimessä luettele minulle enää hänen tanssittaviaan. Oh, oh – kunpa siltä keikarilta olisi nilkka nyrjähtänyt jo ensi tanssissa!"

"Ah, mitä nyt, rakkaani? Minä puolestani oikein mielistyin häneen", jatkoi hänen aviosiippansa ylistysvirttään. "Hän on niin ihmeen hyvän näköinen nuori mies! Ja hänen sisarensa olivat ihastuttavia. Enpä vielä eläissäni ole nähnyt mitään niin hienoa kuin heidän tanssipukunsa. Olen varma, että pitsi rouva Hurstin hameessa..."

Jälleen hänen täytyi keskeyttää. Hra Bennet kieltäytyi kivenkovaan kuulemasta enää sanaakaan koko hienoudesta. Siksi hänen vaimonsa oli pakko vaihtaa puheenaihetta, ja hän kuvasi sangen katkerasti ja jonkin verran liioitellen hra Darcyn tyrmistytävää tøykeyttä.

"Mutta sen voin vakuuttaa sinulle", hän lisäsi, "ettei Lizzy kärsinyt suurtakaan tappiota joutuessaan *tuon* miehen ylenkatseen alaiseksi; sillä totta tosiaan hän on mitä inhoittavin ja karkeatapaisin junkkari, joka ei miellyttänyt sitten niin ketään. Niin ylpeä ja nokka pystyssä mukamas, ettei häntä kehdannut edes katsellakaan! Käveli ja tepasteli, tepasteli ja käveli vain ympärinsä, luulotellen jotakin olevansa! Ei edes sen näköinen, että olisi viitsinyt tanssia hänen kanssaan! Kunpa sinä olisit ollut siellä antamassa hänelle pisteleviä sukkeluukiasi. Minä sitä miestä oikein inhoan!"

IV LUKU

Kun Jane ja Elizabeth olivat jääneet kahdenkesken, niin edellinen, joka siihen asti oli ollut vaitelias hra Bingleyn suhteen, rupesi tunnustamaan sisarelleen, kuinka suuresti hän ihaili tätä nuorta miestä.

"Hän on aivan sellainen kuin nuoren miehen pitääkin olla: järkevä, hyväluontoinen ja vilkas, enkä ole koskaan nähnyt kenenkään osaavan käyttäytyä niin hyvin! Hän on niin luonnollinen ja saanut ilmeisesti erinomaisen kasvatuksen."

"Hän on myöskin kauniin näköinen", sanoi Elizabeth, "jota nuoren miehen myöskin pitäisi olla, mikäli mahdollista. Hän on siis joka suhteessa täydellinen."

"Minä tulin niin hirveästi mieliini, kun hän pyysi minut toisen kerran kanssaan tanssimaan. Niin suurta kohteliaisuutta en olisi osannut odottaakaan."

"Etköhän vain? *Minä* ainakin odotin sitä. Mutta siinä suhteessa me olemmekin niin erilaiset. *Sinä* joudut kohteliaisuuksista aina ymmälle, mutta *minä* en milloinkaan. Mikä olisi voinut ollakaan sen luonnollisempaa, kuin että hän pyysi sinua uudelleen? Eihän hän voinut olla huomaamatta, että sinä olit ainakin viisi kertaa kauniimpi kuin kukaan muu nainen koko salissa. Ei siis kannata liiaksi kiitellä hänen kohteliaisuuttaan. No niin, hän on varmastikin sangen miellyttävä, ja minun puolestani sinä saat pitää hänestä. Olethan ennen pitänyt paljon kömpelömmistäkin ihmisistä."

"Mutta, rakas Lizzy!"

"No, tiedäthän itsekin, että sinulla on taipumus pitää ihmisistä yleensä. Sinä et koskaan näe vikoja kenessäkään. Koko maailma on sinun silmissäsi niin hyvä ja miellyttävä. En ole koskaan kuullut sinun sanovan pahaa sanaa yhdestäkään ihmisolennosta."

"En tahtoisi mielelläni arvostella ketään liian hätiköivästi; mutta yleensä minä aina puhun mitä ajattelenkin."

"Sen tiedän, rakkaani; ja *sehän* se juuri ihmetyttääkin minua. Niin järkevä kuin *sinä olet*, ja kuitenkin niin vilpittömän sokea toisten hullutuksien ja typeryyksien suhteen! Vilpittömyyden hyve on kyllä sangen yleinen; kenpä kieltäisi tahtovansa kernaasti olla kaikessa vilpittömä! Mutta ollapa vilpittömä aivan luonnollisesti ja ilman vastaavan hyödyn toivoa – suodattaa joka ihmisen luonteesta kaikki mahdollinen hyvä näkyviin ja kirkastaa se vieläkin paremmaksi ja ummistaa silmänsä pahoille puolille – kas, siihen vain sinä yksin pystyt! Ja sittenhän sinä pidät tuon miehen sisaristakin, eikö totta? Heidän käyttäytymisensä ei kuitenkaan ollut yhtä sulavan luonnollista kuin hänen."

"Ei ollutkaan, ainakaan ensi alussa, mutta kun antautuu heidän kanssaan puheisiin, niin ovat he koko miellyttäviä ihmisiä. Neiti Bingley tulee asumaan veljensä luona ja hoitamaan hänen talouttaan; ja erehtyisinpä suuresti, jollemme saa hänestä hyvin hauskaa naapurina."

Elizabeth kuunteli vaieten, mutta ei lainkaan vakuutettuna. Vierasten naisten käytös tanssi-ilтана ei suinkaan ollut tarkoitettukaan voittamaan ympäristön mieliä heidän puolelleen; ja ollen sukkelampi tekemään havaintoja ja vähemmän mukautuvainen kuin sisarensa sekä varustettu terävällä arvostelukyvyllä, jota älykäs liehittelykään ei kyennyt samentamaan, oli hänellä sangen vähän halua hyväksyä heidät ilman muuta. Totta kyllä, että he olivat hienoja naisia, eivät suinkaan säästeliäitä osoittamaan hyväluontoisuutta, milloin he sitä todella tunsivat ja suvaitsivat näyttää; mutta sittenkin ylpeitä ja itseluloisia. He olivat sangen sievän näköisiä; olivat saaneet kasvatuksensa eräässä Lontoon parhaassa yksityisessä naisopistossa; olivat kumpikin perineet vanhemmiltaan kaksikymmentä tuhatta puntaa, mutta tottuneet kuluttamaan vuodessa enemmän kuin korkonsa seurustellessaan ylhäisissä seurapiireissä; ja kaiken tuon nojalla he luulivat olevansa joka suhteessa oikeutetut ajattelemaan itsestään pelkkää hyvää ja katselemaan toisia yli olkainsa. He kuuluivat erääseen Pohjois-Englannin vanhaan mahtisukuun, mikä seikka heillä pysyi paremmin muistissa kuin se tosiasia, että heidän isänsä oli koonnut varallisuutensa kaupakeinotteluilla.

Hra Bingley oli perinyt isältään lähes satatuhatta puntaa, ja isä oli ollut aikeissa ostaa maatilaa ja muodostaa siitä sukukartanon, mutta oli kuollut ennen aikeensa toteutumista. Hra Bingleyillä oli myöskin sama aikomus, ja joskus hän oli jo suunnitellut, mihin kreivikuntaan² asettuisi; mutta kun hänen nyt oli onnistunut vuokrata itselleen kelpo talo ja siihen kuuluva tila ja maatalous, niin arvelivat monetkin, jotka parhaiten tunsivat hänen keveän ja mukavuutta rakastavan luonteensa, että hän hyvinkin pesiytyisi koko loppuiäkseen Netherfieldiin ja jättäisi oman tilan ostohommat seuraavan sukupolven asiaksi.

Hänen sisarensa hoputtivat ahkerasti häntä hankkimaan itselleen oman kartanon ja asettumaan vakituisesti maalaisherraksi; mutta vaikka hän nyt ainakin toistaiseksi oli vain vuokrannut sellaisen, ei nti Bingley ollut suinkaan haluton emännöimään siinä, eikä myöskään rva Hurst, jonka aviomiehellä oli enemmän rakkautta hienoon elämään kuin varoja sen ylläpitämiseen, ollut sen haluttomampi pitämään veljensä taloa omana kotinaan, milloin asianhaarat tekivät sen suotavaksi. Hra Bingley oli vasta kaksi vuotta ollut aikamiesten kirjoissa,³ kun häntä kehoitettiin katsastamaan Netherfield Housea. Hän katsastikin sitä puolituntisen ulkoa ja sisältä; talon asema ja loistohuoneet miellyttivät häntä, omistajan ylistelyt tyydyttivät häntä, ja vuokrasopimus kirjoitettiin oitis.

Hänen ja Darcyn välillä vallitsi vankka ystävyys, vaikka heidän luonteensa olivatkin hyvin erilaiset. Darcya miellytti Bingleyn avomielisyys, hilpeys ja mukautuvaisuus, vaikka nuo ominaisuudet olivatkin mitä suurimpia vastakohtia hänen omilleen, joihin hän ei suinkaan tuntunut olevan tyytymätön. Bingley puolestaan luotti mitä lujimmin ystävänsä terävisilmäisyyteen ja varmaan arvostelukykyyn. Tietysti syrjäinenkin huomasi, että Darcy oli johtava luonnossa ystävyysuhteessa. Bingley ei suinkaan ollut typerä; mutta Darcy oli häntä älykkäämpi. Hän oli yhdellä haavaa ylpeä, hillitty ja oikullinen; ja vaikka hän esiintyikin sujuvatapaisena maailmanmiehenä, ei hänen sävynsä ollut omiaan taivuttamaan toisten mieliä hänen puoleensa. Siinä suhteessa oli ystävä häntä paljon edellä. Missä hyvänsä Bingley näyttäytyikin, tiesi hän sydänten kohta avautuvan hänelle; Darcy sitävastoin oli alituisena loukkauskivenä ja pahenuksen kalliona lähiympäristölleen.

Se erillinen sävy, jolla ystävykset perästäpäin puhelivat Merytonin tanssiaisista, oli hyvin kuvaava heidän luonteilleen. Bingley ei ollut vielä ikänään tavannut niin hauskoja ihmisiä ja niin kauniita tyttöjä kuin siellä; jokainen oli ollut mitä herttaisain ja huomaavaisin häntä kohtaan; muodollisuudesta ja jäykkyydestä ei ollut näkynyt merkkiäkään; hän oli oitis tuntenut olevansa salissa kuin kotonaan; ja mitä nimenomaan nti Bennetiin tulee, niin ei hän voinut kuvitella taivaan enkeliäkään sen hurmaavammaksi kuin tämä tyttö oli. Darcy sitävastoin oli nähnyt vain rykelmän ihmisiä, joiden kauneutta ja hienotapaisuutta ei juuri kannattanut kehua; ei yksikään niistä ollut herättänyt hänessä niin vähäisintäkään mielenkiintoa; ja huomaavaisuutta ja miellyttävää mieltä hän ei ollut kokenut kenenkään taholta. Nti Bennetin hän myönsi sieväksi, mutta väitti tämän hymyilevän liikaa.

Rva Hurst ja hänen sisarensa myönsivät tuon seikan todeksi; mutta siitä huolimatta he ihailivat Janea ja pitivät hänestä, sanoen hänen olevan kerrassaan suloinen tyttö, johon kannatti enemmänkin tutustua. Nti Bennet oli siis perheneuvostossa tunnustettu suloiseksi tytöksi; ja sellaisen tunnustuksen turvin oli velimies oikeutettu ajattelemaan hänestä mitä parhaaksi näki.

² Hallinnollinen piirikunta (*county, shire*) Englannissa, vastaava jokseenkin Suomen maakuntaa, jonka ylimpänä hallitusmiehenä on tilanomistajain valitsema lordiluutnantti.

³ Englannissa mies vasta viisikolmatta vuotta täytettyään tulee lailliseen ikään ja hallitsee itse omaisuuttaan.

V LUKU

Lyhyen kävelymatkan päässä Longbournista asui muuan perhe, jonka kanssa Bennetin väki oli läheisessä ystävyysuhteessa. Sir William Lucas oli varhaisemmin pitänyt kauppaa Merytonissa ja hankkinut melkoisen varallisuuden sekä saavuttanut ritariarvon pitämällä kaupungin mayorina ollessaan puheen kuninkaalle.⁴ Tuo arvo oli kenties noussut asianomaiselle vähän päähän. Häntä oli ruvennut inhoittamaan kauppapuotinsa ja talonsa pienessä kauppalassa; ja hyljäten molemmat hän oli muuttanut perheineen erääseen Merytonista mailin⁵ päässä olevaan maataloon, joka siitä lähtien sai nimekseen Lucas Lodge. Siellä hän sai täysin määrin nauttia uudesta arvostaan ja liiketointen enää häiritsemättä omistautua yksinomaan osoittamaan suopeaa kohteliaisuutta koko maailmalle. Sillä vaikka arvonsa paisuttikin hänen rintaansa, ei se silti tehnyt häntä turhan pöyhkeäksi, päinvastoin hän oli pelkkää huomaavaisuutta kaikkia ihmisiä kohtaan. Ollen luonnostaankin suopea, ystävällinen ja palvelevainen, oli hän, käytyään hovissa esittäytymässä hallitsijalleen, muuttunut kerrassaan kohteliaaksi maailmanmieheksi.

Lady Lucas oli hyväluontoinen nainen eikä liialla älyllä pilattu, joten hän oli täysin omiaan löytämään armon rva Bennetin silmissä. Heillä oli useita lapsia. Vanhin niistä, järkevä ja sukkela seitsenkolmattavuotias Charlotte, oli Elizabethin paras ystävä.

Päivän selvää oli, että Lucasin ja Bennetin neitosten täytyi päästä yhdessä vaihtamaan mielipiteitä tanssiaisillan johdosta; ja varahin seuraavana aamuna ilmestyi ensinmainittu Longbourniin kuulemaan ja kertomaan.

"Te aloitte illan hyvin, Charlotte", sanoi rva Bennet, voittaen kohteliaana emäntänä katkeruutensa, "Teidät hra Bingley kaikkein ensiksi pyysi tanssiin."

"Niin kyllä; mutta hän näytti pitävän toista tanssittavaansa parempana."

"Oo, te tarkoitate Janea, arvaan mä, koska herra Bingley tanssi hänen kanssaan kahdesti. Varmastikin hän näytti tavallaan ihailevan Janea – totta tosiaan luulen hänen todella ihaileenkin – kuulin jotain semmoista – mutta en tiedä mitään tarkkaan – jotakin mitä herra Robinson lienee maininnut."

"Ehkä te tarkoitate sitä, mitä satuin kuulemaan herra Bingleyn ja herra Robinsonin puhelevan keskenään; enkö jo eilen illalla maininnutkin teille siitä? Herra Robinson kysyi häneltä, mitä hän piti meidän seurastamme Merytonissa, ja eikö hänestäkin siellä ollut koolla oikein paljon kauniita naisia, ja ketä niistä hän puolestaan arveli kaikkein kauneimmaksi. Ja hän vastasi suoraa päätä viimeiseen kysymykseen: ah, neiti Bennet tietenkin, siitä ei voi olla eri mieltä."

"Voi minun päiviäni! Hm, olihan tuo tosiaankin suoraa puhetta – tuntuu melkein siltä kuin – mutta kukapa sen tietää, saattaa hyvästikin kaikki käydä ihan tyhjäänkin."

"Minun kuulemani kannatti paremminkin panna mieleensä kuin *sinun*, Eliza", jatkoi Charlotte Lucas. "Herra Darcya ei ole niin hauska kuunnella kuin hänen ystävänsä, vai mitä? Eliza parka – ollappa vain juuri *mukiin* menevä!"

"Pyydän, ettette enää pane Lizzyä harmittelemaan tuon miehen sopimattoman käyttäytymisen takia, sillä hän se sitten vasta on kerrassaan epämiellyttävä mies, ja onneton se tyttö, josta hän rupeisi pitämään. Rva Long kertoi istuneensa eilen illalla puoli tuntia aivan hänen vieressään, ilman että tuo pölkky avasi edes kertaakaan suutansa."

"Oletko varma siitä, äiti? Etköhän vähän erehtyne?" sanoi Jane. "Minä näin omin silmin herra Darcyn puhuvan hänelle."

⁴ Ritari, *Knight*, on alin Suur-Britannian aatelisarvoista, ei perinnöllinen. Se ilmaistaan Sir-sanalla ristimänimen edessä, ja ritarin vaimoa sanotaan Ladyksi. – *Mayor* = pormestari. Englannin kaupungeissa vuodeksi kerrallaan valittu porvariston luottamusmies.

⁵ *Mile* engl. peninkulma = 1,61 km.

"Niin, siksi että rouva Long kysyi häneltä, mitä hän piti Netherfieldistä, ja silloin hän ei tietenkään voinut olla vastaamatta; mutta hän näytti samalla kovin ärtyneeltä, kun hänelle oli rohjettu lainkaan puhua."

"Neiti Bingley kertoi minulle", jatkoi Jane, "ettei hän muulloinkaan puhu paljon, paitsi kaikkein läheisinten ystävänsä parissa; ja *silloin* hän saattaa olla oikein rakastettava."

"Sitä en hevillä usko, rakkaani. Jos hän tosiaan voi olla niin rakastettava, niin miksi hän ei puhellut rouva Longinkin kanssa? Mutta arvaanpa hyvin, mistä se johtui; jokainen sanoo, että hän on niin hirveän ylpeä; ja minä arvaan hänen kuulleen, ettei rouva Longin kannata pitää omia vaunuja, ja että hän oli tullut tanssiaisinkin vuokrahevosella."

"En minä sitä sure, ettei hän puhellutkaan rouva Longin kanssa", sanoi nti Lucas; "mutta kernaasti olisin suonut hänen tanssivan Elizan kanssa."

"Toisen kerran, Lizzy", sanoi äiti, "en sinun sijastasi lähtisi tanssimaan *hänen* kanssaan, vaikka hän pyytäisikin."

"Sen kyllä uskon, äiti, ja olen aivan varma, ettet *sinä* koskaan joudukaan kiusaukseen tanssia hänen kanssaan."

"Hänen ylpeytensä", sanoi nti Lucas, "ei loukkaa *minua* niin paljon kuin monien toisten ylpeys, koska siihen on puolustavia asianhaaroja. Eihän ole ihmettä, että niin kaunis nuori mies, sukuisin arvokkaasta vanhasta perheestä, rikas ja omistava kaikki elämän edut, ajattelee itsestään suurta. Jos minun sallitaan niin sanoa, väittäisin, että hänellä on *syytä* olla ylpeä."

"Tuo on hyvin totta", virkkoi Elizabeth, "ja minä voisin helposti antaa anteeksi hänen ylpeytensä, jollei hän olisi loukannut *minun* ylpeyttäni."

"Ylpeys", huomautti Mary, joka kernaasti mahtaili syvällisillä mielipiteillään, "on luullakseni sangen yleinen heikkous. Ainakin päättäen kaikesta siitä, mitä olen lukenut, arvelen sen olevan sangen yleisen; ihmisluonto on erityisen herkkä kallistumaan siihen, ja suurin osa meistä on taipuvainen hellittelemään erikoisesti omahyväisyyden tunnetta kymmenien muiden, todellisten tai kuviteltujen luulojen rinnalla. Turhamaisuus ja ylpeys ovat eri asioita, vaikka noita sanoja usein käytetään samankäsitteisinä. Ihminen voi olla ylpeä olematta silti turhamainen. Itse ylpeys kohdistuu enemmänkin siihen, mitä me itse ajattelemme itsestämme; turhamaisuus jälleen siihen, mitä soisimme toisten ajattelevan meistä."

"Jos minä olisin niin rikas kuin herra Darcy", huudahti nuori Lucas-vesa, joka oli tullut sisariensa kanssa, "niin en välittäisi viittä penniä koko ylpeydestäni. Pitäisin silloin kokonaisen lauman kettukoiria ja joisin pullon viiniä joka päivä."

"Silloin sinä joisit paljon enemmän kuin sinulle on terveellistä", sanoi rva Bennet, "ja jos olisit minun silmäini alla, niin minä pitäisin pullot kauniisti poissa näkyvistäsi."

Poika kinas vastaan, ettei se vain niinkään kävisi päinsä; rouva Bennet vakuutti, että kävisipä hyvinkin; ja siihen väittelyyn päättyi naapurien vierailu.

VI LUKU

Longbournin naiset kävivät kohta tervehtimässä Netherfieldin naisväkeä. Vierailuun vastattiin heti kuten tulikin. Nti Bennetin sulava käytös saavutti yhä enemmän rva Hurstin ja nti Bingleyn suosiota; ja vaikka äiti huomattiin oitis mahdottomaksi ja nuoremmat sisaret kerrassaan mitättömiksi, niin pidettiin kahden vanhimman suhteen mahdollisena, että *heidän* kanssaan ehkä kannatti jatkaa tuttavuutta. Janessa tämä huomaavaisuus tietenkin herätti mitä suurinta mielihyvää, mutta Elizabethin mielestä vierasten käytös oli edelleenkin ylen pöyhkeä, yksinpä sisartakin kohtaan, eikä hän voinut ruveta pitämään heistä; ja arvatenkin oli heidän alentuvaiseen sävyysnä Janea kohtaan aiheena heidän veljensä ilmeinen ja jatkuva ihailu. Sillä se oli jokaiselle selvää, että hra Bingley *todella* ihaili Janea, missä he vain tapasivat toisensa. Ja yhtä ilmeistä oli, että Jane puolestaan antautui alttiisti tämän ihailun esineeksi ja olipa todenteossa rakastuakin ihailijaansa; mutta sisarta rauhoitti ajatus, ettei maailma ehkä ollut yhtä kerkeä keksimään tuon tunnevyöhdin selviämistä, koska Janella oli väkevän tunneherkkyyden ohella hillitty mielenmalttikin ja alati yhtä sulava ja siloinen esiintymistapa, jotka ominaisuudet voivat varjella häntä uteliaiden epäluuloilta. Tästä seikasta Elizabeth mainitsi ystävättärelleen nti Lucasille.

"Ehkä hänen täytyykin, jos hän vain saa tarpeeksi nähdä mielitettyään. Mutta vaikka Bingley ja Jane tapaavatkin toisensa jotenkin usein, ei heidän ole sallittu olla montakaan hetkeä toistensa seurassa; ja kun he aina tapaavat toisensa suuressa seurassa, jossa on miehiä ja naisia sekaisin, on heidän mahdoton päästä joka kerta toistensa kanssa puheisiin. Janen pitäisi senvuoksi koettaa käyttää hyväkseen jokaista puolituntista, jolloin hänen onnistuu kääntää Bingleyn huomio puoleensa. Jos hän on aivan varma tästä, niin on hänen sitten helppo rakastua häneen niin monesti kuin vain tahtoo."

"Sinun suunnitelmasi on sangen hyvä", vastasi Elizabeth, "jos ei olisi muusta kysymys kuin joutumisesta hyviin naimisiin; ja jos minä olisin päättänyt hankkia itselleni rikkaan miehen – tai millaisen miehen hyvänsä – niin varmastikin menettelisin sen mukaan. Mutta Jane ei tunne sillä tapaa; hänellä ei ole mitään järkeilevää tarkoituspäätä. Nyt hän ei voi vielä olla varma edes oman kiintymyksensä kiihkeydestä eikä sen mahdollisuudesta. Hänhän on tuntenut herra Bingleyn vasta parin viikon ajan. Hän tanssi tämän kanssa kahdesti Merytonissa; kerran hän näki hänet hänen omassa kodissaan lyhyenä aamuhetkenä; ja sitten he ovat istuneet neljästi samassa päivällispöydässä. Eihän tuo toki vielä riitä, jotta hän senkautta olisi päässyt täyteen selvyyteen miehen luonteesta."

"Ei, niinkuin sinä sen esität. Jos he olisivat vain *syöneet* yhdessä, niin olisi Jane oppinut tietämään ainoastaan sen, onko tuolla miehellä hyvä ruokahalu vai ei; mutta sinunhan pitää muistaa, että he ovat viettäneet yhdessä neljä iltaa – ja neljänä iltana näkee ja oppii jo koko paljon."

"Niin kyllä; noina neljänä iltana he ovat oppineet tietämään, mikä korttipeli toiselta käy sujuvammin; mutta mitä tulee luonteiden luotaamiseen, niin en usko paljonkaan paljastuneen asianomaisille."

"No niin", päätti Charlotte viisastelun; "minä toivon Janelle onnea kaikesta sydämeistäni; ja jospa he jo huomispäivänä menisivät naimisiin, niin luulisin, että hänellä olisi yhtä hyvät takeet onnellisuudestaan kuin tutkittuaan tulevan miehensä luonnetta kokonaisen vuosikauden. Onnellisuus avioliitossa on kokonaan sattuman kauppaa. Vaikka kumpikin puoliso tuntisi edeltäpäin toistensa mielenlaadun ja taipumukset yhtä hyvin kuin viisi sormeaan, tahi vaikkapa he olisivat alussa jokseenkin toistensa kaltaiset, niin se ei takaa niin rahduistakaan heidän onnellisuuttansa. Kumpikin kehittyi sitten perästäpäin eri tavalla ja eri määrässä; ja parempi on aina, että tuntee niin vähän kuin suinkin sen ihmisen vikoja, jonka kanssa saa viettää koko elämänsä yhdessä."

"Sinä koetat saada minut nauramaan, Charlotte, mutta tiedäthän, ettei tuo ole tervettä ajattelua, ja ettet itse ikinä menettelisi sillä tapaa."

Tarkatessaan hra Bingleyn käyttäytymistä sisartaan kohtaan Elizabeth ei osannut aavistaakaan, että hänestä itsestään oli tulemassa jonkin verran mielenkiintoisen tarkkaamisen esine Bingleyn

ystävän silmissä. Hra Darcy oli ensi katseella tuskin tunnustanut häntä edes sieväksikään; tanssiaisissa hän oli ilman vähintäkään ihailua silmäilty hänen puoleensa, ja kun he seuraavan kerran tapasivat toisensa, katseli mies neitoa kylmästi kuin ottaakseen hänestä mittaa. Mutta annappa olla – kohta kun hän oli selittänyt itselleen ja ystävälleen, että työllä oli tuskin ainuttakaan kaunista piirrettä kasvoissaan, oli hän huomaavinaan tavatonta älykkäisyyttä noiden tummien silmien lämpimässä hohteessa. Tuohon keksintöön liittyi kohta toisiakin yhtä masentavia. Vaikka hänen arvosteleva silmänsä oli äkännyt useamman kuin yhden hairahduksen täydellisestä kauneusviivasta tytön vartalossa, oli hänen pakko myöntää itselleen, että vartalo kokonaisuudessaan oli sittenkin aika sorja ja soma. Ja vaikka hän totesi, ettei tyttö osannut noudattaa suuren maailman tapoja, kiehtoi tämän leikkisän ketterä käytös hänen mieltään vasten hänen tahtoaankin. Kaikesta tuosta ei Elizabethilla ollut aavistustakaan; hänelle tuo mies vain oli kaikkien inhoama olio, jonka suurin synty kuitenkin oli, että oli kieltäytynyt tanssimasta hänen kanssaan hänen rumien kasvojensa vuoksi.

Darcy yllätti itsensä toivomasta, että pääsisi paremmin tuntemaan tuota tyttöä; ja odotellessaan pääsevänsä itse puheisiin hänen kanssaan rupesi hän tarkkaamaan hänen seurusteluaan toisten kanssa. Mutta tuopa ei jäänyt Elizabethin terävältä silmältä huomaamatta. Tämä sattui suurella illanvietossa Sir William Lucasin luona.

"Mitähän herra Darcy tarkoittanee", sanoi Elizabeth Charlottelle, "kun äsken seisoi vieressäni ja kuunteli haasteluani eversti Forsterin kanssa?"

"Siihen kysymykseen herra Darcy yksin voi vastata."

"Mutta jos hän tekee sillä tapaa vielä kerran, niin minä annan hänen tietää, mitä siitä ajattelen. Hänellä on aina niin ivallinen katse; ja jollen ala itsekin käydä julkeaksi, niin luulenpa, että rupean pelkäämään häntä."

Kun hra Darcy kohta sen jälkeen lähestyi heitä, kuitenkin näyttämättä aikovan antautua puhelemaan heidän kanssaan, kielsi nti Lucas jyrkästi ystävätärtään toteuttamasta aiettaan. Varoituksesta oli oitis seurauksena, että Elizabeth kääntyi tulijaan päin ja sanoi:

"Enkö minä teistäkin, herra Darcy, äsken puhunut oikein mainiosti, kun kiusasin eversti Forsteria panemaan toimeen tanssiaisit Merytonissa?"

"Tosiaankin sangen ponnekkaasti – mutta sepä olikin aihe, joka aina panee pontta naisiin."

"Te olette kovin ankara meitä kohtaan."

"Nyt on *sinun* vuorosi tulla kiusatuksi", sanoi nti Lucas. "Nyt minä menen avaamaan pianon, Eliza, ja sinä tiedät mitä siitä seuraa."

"Sinä olet todellakin merkillinen ystävä! – Aina kiusaamassa minua soittamaan ja laulamaan jos jonkinlaisten ihmisten korville! Jos minun turhamaisuuteni kallistuisi musiikkiin, niin en todellakaan istuisi pianon ääreen tietäessäni kuulijaini joukossa olevan sellaisia, jotka ovat tietysti tottuneet kaikkein parhaiten soittajain esityksiin." Nti Lucasin yhä kiusatessa hän kuitenkin myöntyi: "No, olkoon menneeksi – jos täytyy, niin täytyy." Ja katsahtaen merkittävästi hra Darcyyn hän lisäsi: "Tunnette kai vanhan hyvän sananlaskun: Pidätä henkeäsi, jotta jaksat puhalttaa puuroosi – siksi minunkin täytyy nyt lakata puhelemasta jaksakseni laulaa."

Hän soitti ja lauloi miellyttävästi, vaikkei suinkaan mestarillisesti. Parin laulun perästä, ja ennenkuin hän ennätti edes vastata monien pyytelyihin toisteluista, lykkäsi hänet kiivaasti soittokoneen äärestä sisarensa Mary, joka luonnollisesti – ollen joka suhteessa perheen ainoa täydellinen vesa – oli innokas näyttämään hänkin taitoaan ja niittämään kunniaa.

Marylla ei ollut kykyä eikä taitoa – ja vaikka turhamaisuus oli antanut hänelle tarmoa ahkeraan harjoitteluun, oli se myöskin antanut hänelle perin vaateliaan ja itseluuloisen esitystavan, joka olisi ollut haitaksi etevämmällekin kyvyllä. Elizabethin korutonta esitystä oli kuultu paljon suuremmalla nautinnolla, vaikka hän ei ollut soittanut puoleksikaan niin taidokkaasti; ja taottuaan loppuun pitkän pianokonsertin voi Mary olla tyytyväinen, kun voi ostaa itselleen kiitollisia kättentaputuksia irlantilaisilla ja skottilaisilla kansantanssisävelmillä, joiden mukaan hänen nuoremmat sisarensa, Lucasin lapset ja pari kolme nuorta upseeria kävivät kohta pyörimään.

Hra Darcy seiso i syrjässä hyvin tyytymättömänä sellaiseen illanviettotapaan, joka teki kaiken puhelun mahdottomaksi – eikä hänen mielialansa suinkaan parantunut, kun hänen vieressään seisova Sir William nykäisi häntä kylkeen ja huomautti leveästi hymyillen:

"Tämäpä vasta somaa huvia nuorille, eikö totta, herra Darcy? Ei tanssin voittanutta! Minun mielestäni sen pitäisi olla hienojen seurapiirien kaikkein parhaita huvituksia, vai mitä arvelette?"

"Varmastikin, herrani; ja samalla on sillä sekin etu, että se on maailman kaikkein vähimmäkin hienostuneiden seurapiirien huvitus – jokainen villi raakalainenkin kykenee heittelemään sääriään."

Sir William vain hymyili. "Teidän ystävänne tanssii mainiosti", hän jatkoi hetken äänettömyyden perästä, nähdessään Bingleyn hilpeästi pyörivän tanssijain piirissä; "ja arvaanpa, että itsekin olette siinä taidossa mestari, herra Darcy."

"Näitte kai sitten minun tanssivan Merytonissa, herrani?"

"Näin tosiaankin, ja sitäkö os oli nautinto katsella. Taidatte usein tanssia St. James'issa?"⁶

"En koskaan herrani."

"Ettekö ajattele, että se olisi sopiva kunnianosoitus sille pyhälle paikalle?"

"Sitä kunniaa en kernaasti osoita millekään paikalle, mikäli vain voin välttää."

"Teillä on kai oma talo Lontoossa, arvaan mä?" jatkoi hyväntahtoinen isäntä kammahtamatta toisen töykeydestä.

Hra Darcy kumarsi.

"Minäkin olen vähin ajatellut asettua pääkaupunkiin, sillä liikun mielihyvin ylhäisessä maailmassa, mutta en ole oikein varma, sopiiko Lontoon ilma hyvin Lady Lucasille."

Hän vaiken i odottaen vastausta, jota hänen vieraansa ei kuitenkaan näyttänyt olevan halukas antamaan. Nähdessään Elizabethin silloin lähestyvän heitä kohti sai isäntä ylivoimaisen kohteliaisuuden puuskan ja luikkasi huoneen poikki häntä kohti:

"Kiltti Eliza neiti, miksi ette ole mukana tanssimassa? Herra Darcy, sallikaa minun esittää teille tämä nuori neiti erittäin miellyttävänä tanssitoverina. Olen varma, ettette voi kieltäytyä tanssimasta, kun tällainen sulotar odottaa teitä." Ja tarttuen Elizabethin käteen hän yritti kurottaa sen hra Darcylle, joka – vaikka ylen ällistyneenä, – ei näyttänyt lainkaan haluttomalta tarttumaan siihen, jollei neitonen olisi äkkiä nykäissyt kätensä pois ja sanonut hiukan harmistuneena:

"Minua ei laisinkaan haluta tanssia, Sir William. Ettehän vain luule minun tulleen tännepäin kerjätäkseni itselleni tanssittajaa?"

Vakavan kohteliaasti aneli hra Darcy kunniaa saada viedä hänet lattialle, mutta turhaan. Elizabeth pysyi jyrkkänä kiellossaan, eikä Sir Williaminkaan onnistunut houkuttelullaan kääntää hänen mieltänsä.

"Te liihoittelette niin suloisesti tanssin pyörteissä, neiti Eliza, että on oikein julmaa kun kiellätte minulta hovin nähdä teitä. Ja vaikka tanssi ei yleensä ole tälle herralle mieleen, niin uskon hänen kernaasti uhrautuvan meidän hyväksemme puolittuntiseksi."

"Herra Darcy onkin aina ylen kohtelias", virkkoi Elizabeth hymyillen.

"Niin onkin, kuinkas muuten; mutta, rakas neiti Eliza, kukapa ei joutuisikaan kiusaukseen olla kohtelias saadessaan sellaisen tanssitoverin?"

Elizabeth hymähti katkerasti ja kääntyi pois päin. Hänen vastarintansa ei näyttänyt kovinkaan pahoittaneen tanssiin pyytelijää, ja tämä ajatteli jonkin verran suosiollisemmin itse päisestä neitosesta, kun nti Bingley havahdutti hänet aatoksistaan:

Hra Darcy kuunteli aivan välinpitämättömästi toisen lepertelyä; ja nähdessään hänen välinpitämättömyytensä arvasi nti Bingley aseman pelastetuksi ja jatkoi yhä rohkeammin naljailuaan.

⁶ St. James Palace, Lontoon vanhin kuninkaanlinna. Nykyisin kuningas Lontoossa oleskellessaan pitää hoviaan Buckingham Palacessa.

VII LUKU

Hra Bennetin omaisuutena oli miltei yksinomaan maatila, josta hän sai kahdentuhannen punnan vuositulot. Kovaksi onneksi hänen tyttärilleen tuli tila miesperillisten puutteessa sukumääräysten mukaan siirtymään eräälle etäiselle sukulaiselle; ja heidän äitinsä omaisuus ei, vaikkakin se hänelle itselleen oli ollut koko suurenmoinen, paljoakaan merkinnyt hänen miehensä taloudenpidossa. Hänen isänsä oli ollut asianajaja Merytonissa ja jättänyt tyttarelleen perinnöksi neljätuhatta puntaa.

Hänen sisarensa oli joutunut naimisiin isän entiselle kirjurille hra Philipsille, joka jatkoi isän asianajoliikettä, ja toisen sisaren miehellä oli sievänlainen kauppatoimi Lontoossa.

Longbournin kylä oli vain mailin päässä Merytonista – siis sangen mukava jalkamatka talon nuorille neitosille, joita houkutteli siellä käymään kolmesti tai neljästi viikossa halu tervehtiä tättiä ja samalla poiketa kadun toisella puolella olevaan muotikauppaan. Perheen nuorimmat, Catherine ja Lydia, olivat erikoisen ahkeria kaupunkivieraita. Ollen sisariaan paljon lapsellisemmat he paremman hovin puutteessa lähtivät kävelemään Merytoniin ja hankkimaan sieltä terveellistä puheenaihetta ikäviksi iltahetkiksi. Ja niin vähän jännittäviä kuin tavalliset maalaiskauppala-uutiset olivatkin, saivat he tädiltään sentään kuulla yhtä ja toista. Tähän aikaan he varsinkin tulivat ladatuiksi täyteen iloisia uutisia erään miliisirykmentin⁷ saapumisesta naapuristoon; sen piti jäädä tänne koko talveksi, ja päämaja tuli olemaan Merytonissa.

Eipä siis ihmettä, että Bennetin neidit olivat nykyään ahkeria vieraita rva Philipsin luona. Joka päivä he saivat kuulla jotain uutta upseerien nimistä ja perhesuhteista. Näiden majoituspaikatkaan eivät pysyneet enää valtiosalaisuutena, ja ennenpitkää neitokset pääsivät tekemään upseerien tuttavuuttakin. Hra Philips kävi kaikkien upseerien luona pikku liikeasiain vuoksi, ja siitäkö aukeni hänen vaimonsa sisarentyttärille arvaamaton avun lähde. He eivät enää puhelleetkaan mistään muusta kuin upseereista; ja yksinpä hra Bingleynkin suuri rikkaus, jonka mainitseminen oli yhä edelleenkin salvata hengen heidän äidiltään, oli tyttärien silmissä aivan mitätön seikka verrattuna upseerikunnan loistoon ja kunniaan.

Kuunneltuaan kerran aamiaispöydässä nuorimpien tyttäriensä loppumatonta lavertelua tästä päivänkysymyksestä huomautti hra Bennet hyvin kylmästi:

"Tuosta suunpieksämisestä voin päätellä, että te molemmat olette hupsuimmat tytöt koko maassa. Jotain sellaista olen jo vähin epäillytkin, mutta nyt olen siitä täysin varma."

Catherine mykistyi harmistuneena sanattomaksi; mutta aivan häiriytymättä jatkoi Lydia kuvailuaan kapteeni Carterin miehekkäästä mallikelpoisuudesta ja sanoi toivovansa vielä tänään tavata hänet, ennenkuin arvon kapteeni huomisaamulla lähti Lontooseen.

"Sinä todella hämmästyttät minua, rakkaani", torui rva Bennet miestään, "kun olet niin kerkeä päättämään omia tyttöjäsi typeriksi. Jos minä tuollaista ajattelin kenenkä hyvänsä lapsista, niin säästäisin toki omia lapsiani."

"Jos lapseni ovat typeriä, niin täytyy minun silti säilyttää oma järkevyyteni."

"Niin kai – mutta nepä sattuvatkin olemaan kaikkityyni varsin älykkäitä."

"Ainoastaan tässä asiassa meidän mielipiteemme eivät valitettavasti käy yhteen. Olin toivonut, että niin olisi käynyt missä pikku seikassa hyvänsä, mutta nyt minun täytyy jyrkästi pysyä kiini kannassani, että molemmat nuorimmat tyttäreemme ovat erinomaisen hupsuja."

"Mutta rakas Bennet, ethän voi odottaakaan, että tuollaiset nuoret tytöt olisivat vielä yhtä järkeviä kuin heidän isänsä ja äitinsä. Kun he ovat kerran tulleet meidän iällemme, niin olen varma, etteivät he piittaa upseereista sen enempää kuin mekään. Muistanpa vielä hyvin sen ajan, jolloin

⁷ Englannin armeijan muodostivat ennen maailmansotaa säännölliset (värvätyt) joukot ja apujoukot. Jälkimmäisiä oli kahta lajia: miliisi, johon miehiä otettiin jonkinlaisella asevelvollisuudella, ja "yeomanry", jossa pikkutilalliset ja maanvuokraajat suorittivat vapaaehtoista ratsupalvelusta.

itsekin panin paljon arvoa punatakeille⁸ – ja tottakin, yhä vieläkin hellin sydämessäni sellaista. Ja jos mikä nuori ja pulska eversti, jolla on viiden- tai kuudentuhannen punnan vuositulot, tulisi kosimaan jotain tyttäntäni, niin enpä tosiaankaan panisi vastaan – ja kuulehan, minusta näytti eversti Forster univormussaan kovin sievältä toissailtana Sir Williamin illanvietossa."

"Äiti", huudahti Lydia, "täti sanoi, etteivät eversti Forster ja kapteeni Carter enää käykään niin ahkeraan neiti Watsonin luona kuin ensi alussa tänne tultuaan; täti näkee heidän nykyään hyvin usein seisoskelevan Clarken kirjastossa."

Ennenkuin rva Bennet ennätti vastata, astui perheen arkihuoneeseen liveripukuinen lakeija tuoden Netherfieldistä nti Bennetille⁹ osoitetun kirjeen, jääden odottamaan vastausta. Rva Bennetin silmät säihkyivät iloisesta odotuksesta, ja tyttärensä lukiessa hän ei malttanut hillitä kärsimättömyyttään.

"Kerrohan, Jane, keltä se on? Mistä siinä puhutaan? Mitä herra Bingleyllä on sinulle sanottavana? Oi voi, Jane, jouduhan toki kertomaan meille, pidä kiirettä, rakkaani!"

"Se on neiti Bingleyltä", sanoi Jane ja luki sitten kirjeen ääneen.

"Rakas ystävä. – Jollette te armahda Louisaa ja minua tulemalla tänään syömään päivällistä meidän kanssamme, niin pelkään meidän molempain tulevan toistemme ikivihollisiksi; sillä eihän kaksi naista voi istua jöröttää koko päivää kahdenkesken joutumatta lopulta ilmiriitaan keskenään. Tulkaa oitis kun saatte tämän lapun käsiinne. Veljeni ja toiset herrat syövät ulkona upseerien seurassa. – Ikuisesti teidän harras Caroline Bingley."

"Upseerien kanssa!" huudahti Lydia. "Kuinka ihmeellä ei täti meille *tuosta* maininnut?"

"Syövät ulkona!" toisti rva Bennet, "sepä sattui onnettomasti."

"Saanko lähteä vaunuilla?" kysyi Jane.

"Ei, rakkaani, parempi on että lähdet ratsain, sillä kohta näyttää tulevan sade, ja silloin on sinun jäätävä sinne yöksi."

"Tuo olisi tosiaankin hyvä suunnitelma", huomautti Elizabeth, "jos vain olet varma, etteivät ne tarjoudu tuomaan häntä kotia omilla vaunuillaan."

"Ei siitä pelkoa, sillä herrat lähtevät tietysti herra Bingleyn vaunuilla Merytoniin, eikä Hursteilla ole hevosia omiin vaunuihinsa."

"Minä lähtisin sittenkin paljon mieluummin vaunuilla."

"Mutta rakkaani, eihän isäsi voi antaa hevosiaan, siitä olen varma.

Niitä tarvitaan pellolla, eikö totta, Bennet?"

"Niitä tarvittaisiin pellolla paljon enemmän kuin teidän ajeluiltanne yleensä riittää."

Isä pysyi jäykkänä kiellossaan, joten Janen oli lähdeävä ratsain; ja äiti katseli ulko-ovelta hänen lähtöään, sydän täynnä iloisia aavistuksia lähestyvän rajuilman johdosta. Hän ei pettynytään toivossaan; sillä Jane ei ollut ennättänyt vielä pitkällekkään, kun alkoi sataa kuin saavista kaataen. Hänen sisarensa hätäilivät hänen tähtensä, mutta äiti oli ihastuksissaan. Sadetta jatkui taukoamatta koko illan. Varmastikaan ei Jane palaisi yöksi kotiin.

"Sepä oli kerrassaan oiva ajatus minulta!" ihasteli rva Bennet moneen kertaan, aivan kuin olisi sade tullut hänen tilauksestaan. Mutta seuraavana aamuna hänen ihastuksensa kuitenkin kylmeni melkoisesti, kun kohta aamiaispöydästä noustua Netherfieldin lakeija ilmestyi jälleen taloon tuoden Elizabethille seuraavan kirjelapun:

"Rakkahin Lizzy. – Olen tänä aamuna hyvin huonovointinen ja arvaan vilustuneeni kastuessani eilen läpimäräksi. Hellät ystävättäreni täällä eivät tahdo

⁸ Aikaisemmin oli Englannin armeijalla punaiset takit.

⁹ Englannissa mainitaan siskoparvesta ainoastaan vanhinta "neiti N: ksi"; nuoremmista käytetään samalla ristimänimeä, esim. "neiti Katie N."

kuulla puhuttavankaan, että palaisin kotia ennenkuin tunnen itseni paremmaksi. He vaativat myöskin herra Jonesia kutsuttavaksi tänne – älä siis säikähdä, jos saat kuulla hänen käyneen minua katsomassa – ja eikähän minua muu juuri vaivaakaan kuin päänsärky ja käheys. – Sinun j.n.e."

"No niin, rakkaani", virkkoi hra Bennet, Elizabethin luettua kirjeen ääneen, "jos siis tyttäresi sattuisi sairastumaan pahastikin – vaikkapa hän kuolisikin – niin onhan toki lohdutuksenasi, että tuo kaikki tapahtui sinun toimestasi ja herra Bingleytä pyydystääksesi."

"Oh – en minä ollenkaan pelkää hänen kuolevan. Eivät ihmiset kohta kuolla kuukahda pienestä kylmettymisestä. Ja kyllä siellä hänestä pidetään hyvää huolta. Niin kauan kuin hän viipyy siellä, on kaikki oikein hyvin. Minä lähtisin itse katsomaan häntä, jos vain saisin hevoset vaunujen eteen."

Elizabeth, joka oli hyvin hädissään sisarensa tilasta, päätti lähteä ilman vaunujakin; ja kun hän ei ollut mikään ratsastajatar, täytyi hänen lähteä jalkaisin. Mutta hänen aikeensa kohtasi vastustusta.

"Kuinka sinä saatatkaan olla niin typerä", huudahti hänen äitinsä – "että ajatteletkaan kävellä tällaisella kurasäällä! Sinua ei hirviäisi kukaan katsellakaan perille päästyäsi."

"Jane kyllä hirviäisi nähdä minut – muuta en pyydäkään."

"Onko se hieno viittaus minulle, Lizzy", sanoi hänen isänsä, "että lähettäisin hakemaan hevoset?"

"Ei, ei lainkaan. Minua ei kävely peloita ollenkaan. Matka ei merkitse mitään, kun on asiata mennä; eikähän sinne ole pitemmältä kuin kolme mailia. Minä kerkiän kyllä päivälliseksi takaisin."

"Minä ihailen sinun tarmokasta hyväntahtoisuuttasi", huomautti perheen "valo" Mary, "mutta jokaisen tunteen ailahduksen pitäisi minun mielestäni sopeutua yhteen teon järkevyyden kanssa, ja kaiken voimanponnistuksen vastata tarkoitettua tulosta."

"Me lähemme Merytoniin asti sinua saattamaan", sanoivat Catherine ja Lydia, jotka olivat supatelleet ahkerasti keskenään. Elizabeth suostui heidän tarjoukseensa, ja sisarukset lähtivät kohta matkaan.

"Jos pidämme joutua", sanoi Lydia heidän astuessaan, "niin ehkä ennätämme nähdä kapteeni Carterin, ennenkuin hän lähtee."

Merytoniin tultua pieni seurue jakautui; nuorimmat sisarukset poikkesivat erään upseerin rouvan luo, ja Elizabeth lähti yksinään jatkamaan matkaa, astellen rivakasti sänkipeltojen poikki, kiihten kivaitojen ja hypähtäen lätäköiden yli kärsimättömässä innossaan, saapuen vihdoinkin talon edustalle nilkat hyvin väsyneinä, kengät ja sukat kuraisina ja kasvot punoittavina tiukasta kulusta.

Hänet johdettiin sisään ruokasaliin, missä koko seura, Janea lukuunottamatta, oli koolla aamiaispöydässä ja missä hänen lokainen ulkoasunsa herätti suurta ällistystä. Rva Hurstista ja nti Bingleystä tuntui miltei uskomattomalta, että hän oli aivan yksin kulkenut kolme mailia sellaisella kelillä ja ainoastaan sisartaan nähdäkseen. Ja Elizabeth voi olla varma, että hän sen kautta oli joutunut noiden arvon naisten ylenkatseen alaiseksi. He ottivat kuitenkin hänet hyvin kohteliaasti vastaan ja heidän veljensä sävyssä oli enemmänkin kuin pelkkää kohteliaisuutta – siinä oli mielihyvää ja hellyyttä. Hra Darcy sanoi hyvin vähän, ja hra Hurst istui tuppisuuna. Edellisen mielessä kamppaili ihastus neitosen terveestä ihonväristä ja epäily, oikeuttiko sisaren satunnainen pahoinvointi tätä yksin uskaltamaan niin seikkailurikkaalle matkalle. Jälkimmäinen ajatteli yksinomaan aamiaistaan.

Hätäisiin kysymyksiinsä Janen tilasta Elizabeth ei saanut oikein mieluisia vastauksia. Nti Bennet oli nukkunut huonosti, ja vaikka hän nyt olikin ylhäällä, oli hänessä siksi paljon kuumetta, ettei hän saanut lähteä huoneestaan. Elizabeth oli iloinen, kun hän sentään pääsi oitis häntä katsomaan; sillä Jane, jota vain pelko omaistensa säikäyttämisestä oli estänyt kirjeessään toivomasta sellaista vierailua, oli hyvin ihastunut hänen tulostaan. Hän ei kuitenkaan jaksanut paljon puhella; ja kun nti Bingley jätti heidät kahdenkesken, voi hän ainoastaan tulkita ihastustaan ja kiitollisuuttaan nauttimansa hellän kohtelun johdosta. Elizabeth autteli häntä äänettömästi.

Aamiaispöydästä noustuaan talon naiset palasivat heidän luokseen; ja silloin rupesi Elizabethkin pitämään heistä, nähdessään kuinka hellästi ja huolellisesti he hoitelivat Janea. Apteekkarikin saapui;

tutkittuaan potilaan hän sanoi hänen kovasti kylmettyneen, niinkuin oli arvellutkin, ja kehoitti häntä käymään uudestaan vuoteeseen, luvaten lähettää joitakin lääkkeitä. Neuvoa noudatettiin oitis, sillä kuumeoireet lisääntyivät ja sairaan päätä pakotti kovasti. Elizabeth ei poistunut hetkeksikään sisarensa vierestä, eivätkä talon naisetkaan olleet sieltä usein poissa; herrat vuorostaan lähtivät ulos, kun eivät voineet olla miksikään avuksi.

Kun kello löi kolme, tuns Elizabeth, että hänen täytyi lähteä, ja hän sanoi sen sangen vastenmielisesti. Nti Bingley tarjoutui lähettämään hänet kotia vaunuilla, mutta silloin hätäytyi Jane niin kiihkeästi heidän eroamisestaan, että nti Bingleyn täytyi vaihtaa vaunutarjouksensa pyynnöksi, että hän jäisi vielä toistaiseksi Netherfieldiin. Elizabeth suostui mitä kiitollisimmin ja palvelija lähetettiin oitis Longbourniin ilmoittamaan kotolaisille hänen jäämisestään ja noutamaan hänelle vaatteita.

VIII LUKU

Kello viideltä talon naiset vetäytyivät omalle puolelleen pukeutumaan, ja puoli seitsemältä tultiin Elizabethia kutsumaan päivälliselle. Kohteliaisiin tiedusteluihin sisarensa tilasta – ja tällöin Elizabethia nimenomaan ilahdutti havaita, että hra Bingley oli kaikkein huolestunein kyselijä – hänellä ei ollut paljon hyvää vastattavana. Jane ei ainakaan ollut yhtään parempi. Sen kuultuaan talon naiset vakuuttivat kolmeen tai neljään kertaan, kuinka tuo uutinen heitä suretti, kuinka ikävää heistä oli vilustua ja kuinka suuresti heitä inhoitti ajatellakaan joutuvansa kipeiksi – ja siihen heidän surunsa Janesta sitten loppuikin. Tuo merkillinen käytös – että he Janen edessä näyttäytyivät helliksi ystäviksi ja selän takana jokseenkin välinpitämättömiksi – palautti Elizabethille hänen aikaisemman nurjan käsityksensä heistä.

Heidän veljensä sen sijaan oli ainoa perheenjäsen, jota kohtaan hän tunsikin jonkinmoista mieltymystä. Nuoren miehen häätä Janen sairastumisesta oli ilmeinen ja vilpitön, ja Janen sisarelle hän osoitti imartelevaa huomaavaisuutta, joka esti tätä tuntemasta olevansa talossa vieras tungeksija, jollaisena toisten kylmä välinpitämättömyys oli alussa saattanut häntä pitämään itseensä. Naiset olivat syventyneet keskustelemaan hra Darcyn kanssa, ja hra Hurst, joka istui Elizabethin pöytätoverina, tuntui elävän ainoastaan syödäkseen, juodakseen ja korttia lyödäkseen; ja huomattuaan vierustoverinsa pitävän yksinkertaista keittoa parempana kuin herkullista ranskalaista muhennosta, vaikenen hän kokonaan puhumattomaksi.

Pöydästä noustua palasi Elizabeth heti Janen tykö, ja kohta kun hän oli selkänsä kääntänyt, rupesi nti Bingley arvostelemaan häntä; hänen käytöstapaansa ei kannattanut kehua, se oli samalla haavaa jäykkä ja kursailematon; hänellä ei ollut seurustelutaitoa, ei esiintymistyyliä, ei makua – ulkonaisista suloista puhumattakaan. Rva Hurst oli samaa mieltä kuin sisarensa ja kävi jatkamaan luonnepiirrelmää.

"Hänellä ei sanalla sanoen ole vähimmäskään määrin ominaisuuksia, jotka puhuisivat hänen puolestaan, lukuunottamatta sitä että hän on mainio kävelijä. En unohda milloinkaan, miltä hän näytti aamulla tänne tullessaan. Häntä olisi voinut luulla mustalaistyöksi."

"Niin tosiaankin, Louisa. Minun oli vaikea pidättää nauruani. Mitä hänen tarvitsi ollenkaan tulla tänne? Ravata nyt pitkin peltoja ja hakoja mukamas sentakia, että sisarensa oli vähän kylmettynyt! Hapset hajallaan ja kengät kurassa – uh!"

"Niin, ja näitkös hänen alushameensa? Ainakin kuusi tuumaa paksulta oli kuraa helmassa, siitä olen varma, vaikka hän koettelikin peitellä sitä päällyshameellaan."

"Sinun kuvauksesi saattaa olla yhtä tarkka kuin silmäsi, Louisa", sanoi Bingley, "mutta minulta tuo kaikki jäi aivan huomaamatta. Minusta neiti Elizabeth oli mainion raittiin näköinen, kun hän aamulla odottamatta ilmestyi seuraamme. Hänen tahraantunutta alushamettaan en tullut lainkaan panneeksi merkille."

"Te sen varmastikin huomastitte, herra Darcy", sanoi nti Bingley. "Ja arvaanpa, ettette haluaisi nähdä omaa sisartanne siinä tilassa."

"En varmastikaan."

"Harppailla kolme mailia, vai neljä tai viisikö niitä oli, nilkkojaan myöten liejussa, ja yksin – aivan yksin! Mikähän hänen päähänsä oikein olikaan pälkähtänyt? Minusta tuollainen käytös on moukkamaista homssuttelua, kerrassaan surkeata välinpitämättömyyttä kaikista ihmistavoista."

"Minusta on sellainen sisarellinen hellyys ja huolenpito sangen ilahduttavaa nähdä", sanoi Bingley.

"Minä pelkään, herra Darcy", huomautti nti Bingley puolittain kuiskaten, "että tämä seikkailu on ollut omiaan heikontamaan sitä ihailua, jota te tunnette hänen kauniita silmiään kohtaan."

"Eipä suinkaan, päinvastoin oli reipas liikunto tehnyt ne paljon kirkkaammiksikin."

Lyhyt äänettämyys seurasi tätä lausuntoa ja sitten aloitti rva Hurst uudestaan:

"Minä pidän paljon Jane Bennetistä; hän on todellakin suloinen tyttö; ja toivoisin kaikesta sydämestäni hänen pääsevän hyviin naimisiin. Mutta kun tyttöparka on siunattu sellaisella isällä ja sellaisella äidillä ja niin halpa-arvoisilla sukulaisilla, niin pelkäänpä ettei hänellä ole suuriakaan toiveita siihen."

"Muistanpa kuulleen sinun sanovan, että hänen setänsä on asianajajana Merytonissa?"

"Niin, ja toinen setä pitää rihkamapuotia jossain Cheapsiden¹⁰ puolella."

"Sehän on suurenmoista", sanoi sisar, ja molemmat nauroivat sydämensä pohjasta.

"Vaikka heillä olisi setiä koko Cheapside täynnänsä", huudahti Bingley ärtyneenä, "niin se ei vähentäisi hiukkastakaan heidän miellyttäviä ominaisuuksiaan."

"Mutta sängen paljon se vähentäisi heidän mahdollisuuksiaan päästä hyviin naimisiin", huomautti Darcy.

Siihen väitteeseen Bingley ei vastannut mitään; mutta hänen sisarensa yhtyivät siihen täydestä sydämestään ja pitivät vielä jonkin aikaa iloa "rakkaan Janen" halpa-arvoisten sukulaisten kustannuksella.

Heidän hellyytensä kuitenkin palasi, kun he päivällispöydästä siirtyivät sairaan luo ja istuivat siellä, kunnes heidät kutsuttiin alas kahville. Jane oli edelleen hyvin huonona eikä Elizabeth luopunut hänen viereltään, ennenkuin myöhään illalla nähdessään hänen nukkuvan rauhallisesti, jolloin hän arveli pikemminkin velvollisuutensa kuin oman hauskuutensa vaativan häntä lähtemään alakertaan toisten seuraan. Hän tapasi toiset salissa lyömässä korttia, ja häntäkin kehoitettiin liittymään mukaan; mutta epäillen heidän pelaavan korkeista panoksista hän kieltäytyi ja sanoi kernaammin huvittelevansa lukemalla jotain kirjaa sen vähän aikaa, minkä hän voi olla poissa sisarensa luota. Hra Hurst katsahti häneen silmät suurina rehellisestä ällistyksestä.

"Pidättekö te tosiaankin enemmän lukemisesta kuin kortinpeluusta?" hän sanoi. "Sepä on kerrassaan merkillinen maku."

"Neiti Eliza Bennet", sanoi nti Bingley, "halveksii kortteja. Hän on ahkera kirjatoukka eikä löydä huvia mistään muusta."

"En ansaitse sellaista kehumista enkä sellaista arvostelua", huudahti Elizabeth, "minä *en* ole mikään ahkera kirjatoukka, ja minä saan huvia paljosta muustakin."

"Sisarenne hoitamisesta teillä ainakin on paljon hankaluutta", sanoi Bingley, "ja minä toivon, että hän pian toipuu palkitakseen teidän vaivannäköne."

Elizabeth kiitti häntä sydämestään ja meni erään pöydän luo, jolla oli moniaita kirjoja. Bingley tarjoutui kohta noutamaan hänelle lisää, vakuuttaen että koko kirjasto oli hänen käytettävänä.

"Ja minä toivoisin, että kirjakokoelmani olisi paljon suurempi sekä teidän tyydytykseksenne että omaksi kiitoksekseni; mutta minä olen vetelä veitikka; ja vaikka minulla onkin vain vähän kirjoja, on niitä sentään enemmän kuin mitä olen koskaan avannut lukeakseni."

Elizabeth vakuutti, että salissa oli aivan riittävästi hänen valitakseen.

"Minua ihmetyttää", sanoi nti Bingley, "että isäni jätti jälkeensä niin vähäisen kirjakokoelman. Kuinka ihmeen kaunis kirjasto teillä onkaan Pemberleyssä, herra Darcy!"

"Hyvä sen pitäisi olla", vastasi tämä, "sillä monet sukupolvet ovat kasvattaneet sitä."

"Entä kuinka paljon te itse olette sinne hankkinut? – Tehän ostelette alinomaan uusia kirjoja."

"En voi ymmärtää, mitä syytä olisi sitä laiminlyödä tällaisena aikana."

"Laiminlyödä! Olen varma, että te ette laiminlyö mitään, mikä vain voi lisätä tuon ylhäisen kartanon kauneutta. Charles, kun sinä kerran rakennat *oman* talosi, niin toivoisin, että siitä tulisi edes puoleksikin niin kaunis paikka kuin Pemberley on."

"Toivoisinpa sitä itsekin."

¹⁰ Lontoon juutalaiskortteli, josta Helsingin vanha 'narinkka' aikoinaan antoi heikon käsityksen.

"Minä neuvoisin sinua todellakin valitsemaan itsellesi jonkin paikan sen läheisyydestä ja ottamaan Pemberleyn malliksi. Koko Englannissa ei ole kauniimpaa seutua kuin Derbyshire."

"Kaikesta sydämestäni – minä ostaisin vaikka Pemberleyn itsensä, jos

Darcy suostuisi myymään sen."

"Charles, minä puhun vain mahdollisista asioista."

"Kautta kunniani, Caroline, minusta on mahdollisempaa hankkia itselleen

Pemberley ostamalla kuin jäljittelemällä."

Keskustelu kiinnitti Elizabethin mieltä paljon enemmän kuin hänen kirjansa; ja kohta hän laski sen tykkänään kädestään ja saapui korttipöytään, asettuen hra Bingleyn ja tämän vanhemman sisaren väliin katselemaan peliä.

"Onko neiti Darcy kasvanut vielä viime keväästä lähtien?" jatkoi nti

Bingley kyselyään. "Tuleeko hänestä minun pituiseni?"

"Luulisin tulevan. Hän on nyt jokseenkin neiti Elizabeth Bennetin pituinen, ehkä hiukan pitempikin."

"Kuinka minä ikävöinkään nähdä häntä! En ole koskaan tavannut ketään, johon olisin oitis niin ihastunut kuin häneen. Niin kaunis kuin hän on, ja niin hienotapainen, ja niin ihmeesti kehittynyt ikäisekseen! Pianoa hän soittaa oikein hurmaavasti."

"Minua ihmetyttää", virkkoi hänen veljensä, "kuinka nuorilla neitosilla voi olla kärsivällisyyttä kehittyä niin täydelliseksi kuin he jok'ikinen ovat."

"Jok'ikinenkö täydellinen! Mutta rakas Charles, mitä sinä oikein tarkoitat?"

"Niin juuri, jok'ikinen heistä, sitä tarkoitan. Kaikki he maalaavat kuvia pöydänlevyihin, näpertelevät pahvirasioita ja kutovat kukkaroita. Tuskin tunnen ainoatakaan, joka ei osaisi tuota kaikkea – ja olen varma, etten ole kuullut mainittavan ainuttakaan nuorta neitosta, jota ei jo heti ensi sanoiksi vakuutettaisi aivan täydelliseksi."

"Sinun määritelmäsi täydellisyyden yleisyydestä on valitettavasti liiankin tosi", sanoi Darcy. "Sitä sanaa sovitetaan moneenkin naiseen, joka ei osaa mitään muuta kuin kutoa kukkaroita tai näperrellä pahvirasioita; mutta muuten en ole samaa mieltä sinun kanssasi puhuttaessa ylempien seurapiirien naisista ylimalkaan. Minä en voi kerskuu tuntevani puolta tusinaa enempää koko tuttavapiiristäni, joita voi todella sanoa täydellisiksi."

"Enkä minäkään, siitä olen varma", vakuutti nti Bingley.

"Sitten teidän täytyy sisällyttää sängen paljon hyviä ominaisuuksia täydellisen naisen käsitteeseen", huomautti Elizabeth.

"Niin kyllä – minä sisällytänkin niitä siihen hyvin paljon", vastasi

Darcy.

"Se on varmaa", huudahti hänen uskollinen avustajansa, "ei ketään voi sanoa täydelliseksi, joka ei olisi monin kerroin ylempänä tavallista naistasoa. Naisen pitää osata soittaa mallikelpoisesti, laulaa, piirustaa, tanssia ja puhua vieraita kieliä. Ja kaiken sen lisäksi hänellä täytyy olla jotain aivan erikoista käytöksessään, liikkumistavassaan, puheensa sävyssä ja tunteittensa ilmaisemisessa, muuten hän ei vielä vastaa kuin puoleksi tuon määritelmän sisällystä."

"Kaikkea tuota hänellä pitää olla", jatkoi Darcy hyvien avujen luetteloa. "Ja kaiken sen lisäksi hänen pitää olla saavuttanut sisällistä itsenäisyyttä ja vakavuutta perusteellisen lukemisen avulla."

"Eipä sitten ihmekään, että te tunnette *ainoastaan* kuusi täydellistä naista. Pikemminkin käy kummakseni, että tunnette edes *ainuttakaan*."

"Oletteko sitten niin varma oman sukupuolenne vajavaisuudesta, että voitte epäillä noita kaikkia avuja siihen nähden mahdottomiksi?"

"Minä ainakaan en ole tavannut yhtään sellaista naista. Minä en vain ole missään nähnyt sellaista syväoppisuutta ja hyväaistisuutta ja uutteruutta ja siroutta ja taitojen monipuolisuutta yhdistettyinä yhteen ainoaan naiseen."

Rva Hurst ja nti Bingley nousivat kiivaasti vastustamaan hänen epäoikeutettua epäilyään, ja molemmat vakuuttivat tuntevansa paljonkin sellaisia ihmeolioita, kunnes hra Hurst viimein manasi heitä malttamaan mielensä valittaen katkerasti, että moinen viisastelu vei kauniin pelin hunningolle. Keskustelun saatua täten äkkilopun Elizabeth lähti kohta sisarensa luo.

"Eliza Bennet", julisti nti Bingley, kun ovi oli sulkeutunut poismenijän perästä, "näkyä olevan niitä nuoria naisia, jotka koettavat päästä vastakkaisen sukupuolen suosioon halventamalla oman sukupuolensa ansioita. Moniin miehiin nähden se kai onnistuukin, mutta minusta se on viheliäinen viehätyskeino, kerrassaan halpamainen miellytystapa."

"Epäilemättä", vastasi Darcy, jolle tuo huomautus tuntui etupäässä olleen kohdistettu, "on paljon halpamaista *kaikissa* keinoissa, joihin naiset näyttävät toisinaan turvautuvan miehiä miellyttääkseen. Kaikki, mikä tässä suhteessa vähänkin vivahtaa kylmästi laskevaan tarkoitusperäisyyteen, on minusta vastenmielistä ja inhoittavaa."

Nti Bingleytä ei tuo vastaus tuntunut täysin tyydyttävän, sillä hän ei enää jatkanut puheenaihetta.

Elizabeth palasi toisten luo vain sanoakseen, että hänen sisarensa voi huonommin ja ettei hän voinut jättää tätä yksin yöksi. Bingley ehdotti hra Jonesia noudettavaksi sairasta katsomaan; hänen sisarensa sen sijaan halveksivat kaikkea maalaisapua ja ehdottivat käännättäväksi jonkin Lontoon etevimmän erikoislääkärin puoleen. Siitä Elizabeth ei tietysti tahtonut kuulla puhuttavan, vaan kallistui heidän veljensä esitykseen; ja päätökseksi tuli; että hra Jones haettaisiin varhain huomisaamuna, jollei nti Bennet silloin ollut käynyt paremmaksi. Bingley oli hyvin huolissaan; hänen sisarensa olivat aivan lohduttomia. He koettivat kuitenkin haihduttaa suruaan laulamalla duettoja kaiken iltaa; veli sen sijaan ei voinut pukea tunteitaan sen parempaan muotoon kuin että kehoitti emännöitsijää antamaan kaikkea mahdollista apua sairaalle neidille ja tämän sisarelle.

IX LUKU

Elizabeth oli viettänyt melkein koko yön sisarensa huoneessa ja aamulla hän voi ilokseen antaa rauhoittavan tiedon hra Bingleyn lähettämälle sisäkölle ja hänen sisartensa mahtaville kamarineidoille. Sairaana verrattaisesta hyvinvoinnista huolimatta hän halusi lähettää kirjeen Longbourniin pyytääkseen äitiään tulemaan katsomaan Janea ja päättämään tilanteesta. Kirje toimitettiin oitis perille, ja kohta aamiaisen jälkeen saapuikin rva Bennet kahden nuorimman tyttärensä kera.

Jos äiti olisi tavannut Janen hyvin huonona, niin olisi hän tietysti säikähtänyt, mutta nähdessään tyttärensä hymyilevän rauhallisesti pielukseltaan ei hänellä ollut lainkaan kiirettä toimittaa häntä kotiin. Hän ei senvuoksi tahtonut kuullakaan tyttärensä pyyntöä päästä palaamaan, eikä apteekkarikaan arvellut muuttoa vielä hyväksi. Istuttuaan hetkisen Janen luona äiti ja hänen kolme tervettä tytärtään noudattivat nti Bingleyn kutsua ja lähtivät alas ruokasaliin. Hra Bingley tuli heitä tervehtimään ja lausui toivovansa, ettei rva Bennet ollut tavannut nti Bennetiä huonompana kuin oli odottanut.

"Olen tosiaankin, hyvä herra", vastasi huolekas äiti. "Hänestä ei millään muotoa ole vielä muutettavaksi. Herra Joneskin siitä varoitti. Meidän täytyy vielä vähän aikaa turvautua teidän pitkämielisyyteenne."

"Muutettavaksiko!" huudahti Bingley. "Sellaista ei saa ajatellakaan."

Sisarenikaan ei tahdo kuulla mitään muuttamisesta, siitä olen varma."

"Voitte luottaa siihen", sanoi nti Bingley jäätävän kohteliaasti, "että neiti Bennet saa mahdollisimman parasta hoitoa meidän luonamme ollessaan."

Rva Bennet tulkitsi kiitollisuuttaan sangen laajasanaisesti.

"Olen varma", hän lisäsi, "että jollei hänellä täällä olisi niin hyviä ystäviä, niin en tiedä kuinka hänen kävisikään, sillä hän on tosiaankin hyvin kipeä ja kärsii armottomasti, vaikka hän kestää sen enkelin kärsivällisyydellä, sillä hänellä on tosiaan laupiain ja lempein luonne mitä koskaan olen nähnyt. Olen monesti sanonut toisille tytöilleni, etteivät he ole mitään *hänen* rinnallaan. Teillä on todellakin kaunis talo täällä, herra Bingley, ja entä mikä ihana näköala soratien yli. En tiedä koko kreivikunnassa toista paikkaa, joka olisi niin viehättävä kuin Netherfield. Toivon, ettette kovin pian ajattele muuttaa täältä, vaikka tiedän teidän vuokranneen talon vain lyhyeksi ajaksi."

"Kaikki, mitä minä teen, tapahtuu aivan äkkiä", vastasi Bingley, "niin että jos saisin päähäni muuttaa pois Netherfieldistä, kävisi se viidessä minuutissa. Tätä nykyä en kuitenkaan ajattele mitään sellaista."

"Sitä minä odotinkin teiltä", sanoi Elizabeth.

"Mitä – oletteko vaivannut itseänne ajattelemalla minua?" huudahti

Bingley ja kääntyi tyttöön päin.

"Olen kylläkin – minä ymmärrän teidät täydellisesti."

"Tahtoisin kernaasti käsittää tuon puheenne imarteluksi, mutta on samalla peloittavaa tuntea olevansa läpinäkyvä kuin lasi."

"Se riippuu luonteesta. Eihän ole sanottu, että syvälinen ja monimutkainen luonne olisi enemmän tai vähemmän arvokas kuin teidän läpinäkyvä luonteenne."

"Lizzy", hätäili hänen äitinsä, "muista toki missä olet, äläkä Herran tähden ole täällä samanlainen raivopää kuin kotona saat olla."

"Enpä ennen tiennyt, että te olette sellainen luonteiden tutkija", jatkoi Bingley kevyeen sävyyn. "Se mahtanee olla varsin huvittava tutkimusala."

"On kylläkin, mutta *enimmin* huvittavat minua tuollaiset monimutkaiset luonteet. Se etu niillä ainakin on toisiin verraten."

"Mutta maaseudulla", puuttui Darcy puheeseen, "teillä lienee sangen vähän tutkimisen arvoisia ihmisiä. Maallahan te liikutte hyvin rajoitetuissa ja alati muuttumattomissa seurapiireissä."

"Mutta ihmiset muuttuvat sen sijaan itse niin paljon, että heissä huomaa alituisesti uusia piirteitä."

"Niin tosiaankin", kivahti rouva Bennet, jota maaseudun halveksiminen syvästi loukkasi. "Kyllä meillä täällä *sen puolesta* on kaikki yhtä hyvää kuin kaupungissakin."

Kaikki ällistyivät tästä sangen hämärästi tulkittavasta väitteestä. Darcy katseli puhujaa pitkään ja pyörähti sitten ääneti ympäri. Uskoen täydellisesti nolanneensa kaupunkilaiskeikarin jatkoi rouva Bennet voitonriemuisesti:

"En minä vain jaksa käsittää, missä suhteessa Lontoossa elettäisiin meitä maaseutulaisia edellä, jollei oteta lukuun puoteja ja teatteria. Onhan maalla sentään paljon hausکمپی elää, eikö totta, herra Bingley?"

"Kun minä asun maalla", vastasi tämä, "niin ei minua koskaan haluta muuttaa sieltä pois, ja kun olen Lontoossa, niin on juttu aivan sama. Kummallakin taholla on omat etunsa, ja minä viihdyn mainiosti kummassakin."

"Niin kai – se riippuu siitä, että teillä on suora ja siloinen luonnonlaatu. Mutta tuo toinen herra", hän katseli Darcyyn, "tuntuu mielessään panevan maaseudun pataluhaksi."

"Äiti, nyt sinä aivan erehdyt", huudahti Elizabeth, punastuen äitinsä takia. "Sinä käsität herra Darcyn väärin. Hän tarkoitti vain, ettei täällä maalla tapaa niin monenlaisia ihmisluonteita kuin suurkaupungissa, ja sehän täytyy sinunkin myöntää todeksi."

"Tietysti, rakkaani, kukapas muuta voi väittääkään. Mutta mitä siihen tulee, ettei täällä naapuristossamme tapaisi paljon arvokasta väkeä, niin siinä väitteessä ei ole totta eikä perää. Kuuluuhan meidänkin seurustelupiiriimme ainakin pari tusinaa kelpo perhettä."

Ainoastaan sääli ja hellyys Elizabethia kohtaan pidatti Bingleytä purskahtamasta nauruun. Hänen sisarensa ei ollut yhtä hienotunteinen, ja katsellessaan Darcyyn hänen huulillaan väreili hyvin merkitsevä hymy. Koettaen kaikin mokomin kääntää äitinsä ajatukset toiselle tolalle Elizabeth tiedusti häneltä, oliko Charlotte Lucas käynyt Longbournissa hänen sieltä lähdettyään.

"Kyllä, kävihän hän eilen isänsä kanssa meillä. Siinä vasta kerrassaan miellyttävä mies, tuo Sir William – eikö tottakin, herra Bingley? Sellainen hieno suuren maailman käytös, ja aina niin herttainen ja puhelias! Aina on hänellä jotain sanottavaa jokaiselle. Kas *siinä* on minun ihanteeni hienosta kunniamiehestä – kerrassaan toista maata kuin sellaiset, jotka luulottelevat mukamas olevansa jotain suurta eivätkä saa pelkästä ylpeydestä suutansa auki ollessaan ihmisten parissa."

"Kuule – jäikö Charlotte meille päivällisille?"

"Ei, hänellä oli kiire kotia. Arvaan, että häntä tarvittiin siellä laittamaan lihapasteijaa. Siinä se taas nähdään, herra Bingley – *minä* pidän aina sellaisia palvelijoita, jotka osaavat tehdä tehtävänsä; *minun* tyttärieni ei tarvitse keittiössä heiskua. Mutta jokainenhan voi itse paraiten arvostaa omat lapsensa, ja Lucasin työtöt ovat kyllä kelpo tyttöjä, sen vakuutan, vaikka askaroivatkin keittiöhommissa. Sääli vain, etteivät he ole sen sievempiä! En minä *sitä* tarkoita, että Charlotte olisi mikään naurisnaama; onhan hän meidän tyttöjen paraita ystäviä."

"Hän tuntuu todellakin hyvin miellyttävältä neitoselta", sanoi Bingley.

"Niin kyllä – mutta muistakaa, ettei hän ole paljon minkään näköinen. Lady Lucas on itse sen sanonut minulle monesti ja kadehtinut Janen kauneutta. En tahdo ollenkaan kerskua omasta lapsestani, mutta Jane – hänen veroistaan tyttöä ei totisesti näekään monesti! Kaikki sen sanovat. Kun hän oli vasta viidentoistavuotias heilakka, niin muuan nuori herra veljeni Gardinerin puodissa Lontoossa rakastui häneen niin silmittömästi, että kälyni pelkäsi hänen kosivan tyttöämme, ennenkuin pääsimme lähtemään kotia. Sitä hän ei kuitenkaan tullut tehneeksi. Ehkäpä hän piti Janea vielä liian nuorena. Joka tapauksessa hän rustasi runoja hänelle, ja aika sieviä ne olivatkin."

"Ja siihen päättyi koko hänen lemmenhehkunsa", sanoi Elizabeth kärsimättömästi. "Luulen monelle toisellekin käyneen samalla tapaa. Tahtoisinpa tietää, kukahan se ensin keksi runot parhaaksi vastamyrkyksi hupsulle lemmen kiihkolle."

"Minä olen tottunut pitämään runoutta rakkauden ylläpitäjänä", sanoi

Darcy.

"Niin – terveen, vakavan ja todellisen rakkauden kenties. Kaikkihan kehittyi ja vaurastuu, mikä itsessään on vankkaa ja väkevää. Mutta tuollaisen tuulentuoman, huikentelevaisen mieltymyksen pystyy hyvä sonetti tappamaan nälkään, siitä olen vakuutettu."

Darcy tyytyi vain hymyilemään ja kaikkien jäädessä äänettömiksi pelkäsi Elizabeth sydämessään äitinsä taas laskevan uusia kömpelyyksiä. Hän tahtoi kiihkeästi puhua itse jotakin, mutta ei hädissään keksinyt mitään aihetta.

Vihdoin rva Bennet katkaisi äänettömyyden toistellen kiitoksensa talon isännälle hänen Janelle osoittamastaan hellästä huolenpidosta ja pyydellen anteeksi Lizzyn taloon jäämistä. Hra Bingley vastasi väijäämättömän kohteliaasti ja pakotti sisarensakin olemaan kohteliaat. Rva Bennet oli tyytyväinen ja pyysi ajamaan vaununsa portille. Hänen nuorimmat tyttärensä olivat supatelleet keskenään koko keskustelun ajan, ja supatuksen tuloksena oli, että Lydian piti muistuttaa hra Bingleylle hänen aikaisempaa lupaustaan, että hän heti maalle palattuaan panisi toimeen tanssiaiset Netherfieldissä.

Lydia oli kookas, varhain kehittynyt viisitoistavuotias. Hänellä oli hyvin terve ihonväri ja reipas, ujostelematon käytös. Hän oli äitinsä lemmikki, ja sitä seikkaa hän sai kiittää siitä, että oli päässyt liian varhain mukaan seuraelämään. Hänen luontainen itsetuntonsa oli saanut hyvää virikettä miliisiupseerien huomaavaisuudesta, joita hänen enonsa hyvät päivälliset ja hänen oma suorasukainen käytöksensä oli houkuttanut hänen ympärilleen. Hän kävi nytkin ujostelematta muistuttamaan hra Bingleylle hänen lupaustaan, sanoen että sen unohtaminen olisi anteeksiantamatonta. Isännän vastaus tähän äkkinäiseen hyökkäykseen oli kuin hunajaa huolekkaan äidin korviin.

"Olkaa varma, että aion mitä tarkimmin täyttää lupaukseni ja kohta kun sisarenne on täysin terve, pyydän teidän itsenne määräämään tanssiaispäivän. Ettehän toki tahdo tanssia hänen vielä kipeänä ollessaan?"

Lydia oli tyytyväinen. "Niin kai – parempi lienee odottaa, kunnes Jane pääsee jalkeille; ja siihen aikaan arvaan kapteeni Carterinkin jo palanneen Merytoniin. Ja tiedättekös mitä – kun teidän tanssiaisenne ovat ohi, niin vaadin upseerejakin pitämään samanlaiset. Minäpä käyn kohta eversti Forsterin kimppuun."

Rva Bennetin ja hänen tyttäriensä lähdettyä Elizabeth palasi oitis Janen luo jättäen talon naiset ja hra Darcyn vaihtamaan mielipiteitä hänen ja hänen omaistensa käyttäytymisestä. Viimemainitulla herrasmiehellä ei kuitenkaan tuntunut olevan halua arvostella *hänen* käytöstään, huolimatta kaikista nti Bingleyn herttaisista sutkauksista *kauniista silmistä*.

X LUKU

Seuraava päivä kului jokseenkin samaan tapaan kuin edellinenkin. Rva Hurst ja nti Bingley istuivat aamupäivällä jonkun aikaa potilaan luona, jonka paraneminen jatkui hitaasti; ja illalla Elizabeth liittyi toisten seuraan salissa. Pelipöytää ei tänään kuitenkaan ilmestynyt näkyviin. Hra Darcy kirjoitteli kirjeitä ja nti Bingley istui hänen vieressään häiriten häntä alituisesti lähettämällä terveisiä hänen sisarelleen. Hrat Hurst ja Bingley panivat kahdenmiehen pikettipeliä ja rva Hurst seurasi pelin menoa.

Elizabeth istui syrjässä neulomuksineen ja vaarinotti huvitettuna hra Darcyn ja tämän naapurin välejä. Neidin alinomaiset huomautukset kirjoittajan sirosta käsialasta, tasaisista riveistä, kirjeen pituudesta j.n.e. sekä kirjoittajan kylmäkiskoiset vastaukset olivat todella mielenkiintoista kaksinpuhelua ja vahvistivat yhä enemmän Elizabethin aikaisempaa käsitystä kummankin luonteenlaadusta.

"Kuinka mieliinsä neiti Darcy tuleekaan, kun saa tuollaisen kirjeen!"

Ei vastausta.

"Te kirjoitate tavattoman nopeasti."

"Siinä erehdytte. Kirjoitan päivittäin hyvin hitaasti."

"Kuinkahan paljon kirjeitä te saattekaan vuoden kuluessa panna kokoon! Ja asiakirjeitä niiden joukossa – huu! Minua ihan puistattaa ajatellessani asiakirjeitä."

"Sittenpä on onneksi, että niiden kirjoittaminen lankee minun osakseni eikä teidän."

"Mainitkaapa sisarelle, kuinka kovasti minä ikävöin saada tavata häntä."

"Siitä pyynnöstänne jo kerran mainitsin."

"Pelkään, että te ette pidä kynästä. Antakaas kun minä teroitan sen."

Minä olen mainion näppärä teroittamaan kyniä."¹¹

"Kiitos vain – minä aina teroitan itse kynäni."

"Kuinka te osaattekaan kirjoittaa noin tasaisia rivejä?"

Ei vastausta.

"Kirjoittakaa sisarelle, että olin kovin iloinen kuullessani, että harppu oli hänen mieleensä, ja kertokaa hänelle, että ihastuin ikihyväksi hänen verrattomasta pöytäliinanmallistaan, joka on minusta äärettömän paljon kauniimpi kuin neiti Grantleyn piirtämä."

"Sallitteko ehkä minun säästää teidän ihastuksenne ensi kirjeeseen?"

Tässä ei ole enää tarpeeksi tilaa sen tulkitsemiseen."

"Oh, samantekevä! Tapaanhan hänet itsensä tammikuussa. Mutta kirjoitatteko te aina hänelle noin ihastuttavan pitkiä kirjeitä?"

"Pitkiä ne tavallisesti ovat, mutta niiden ihastuttavuudesta ei ole minun asiani päätellä."

"Minä olen aina ajatellut, että sen, joka kirjoittaa niin helposti pitkiä kirjeitä, täytyy kirjoittaa aina kauniisti."

"Tuo ei ollut ollenkaan imartelevaa Darcylle, Caroline", huudahti hänen veljensä, "sillä häneltä ei kirjoittaminen käy helposti. Hän miettii liian perusteellisesti pitkiä sanojaan. Eikö totta, Darcy?"

"Ainakin kirjoitan eri tavalla kuin sinä."

"Oo – Charles kirjoittaa niin huolimattomasti, ettette voi uskoakaan", huudahti nti Bingley. "Hän jättää pois puolet sanoista ja tuhraa loputkin aivan lukemattomiksi."

"Ajatukset kulkevat päässäni niin nopeasti, etten ennätä panna niitä paperille; ja siksi eivät vastaanottajat välistä pääse ollenkaan selville minun ajatuksistani."

"Teidän alistuvaisuutenne, herra Bingley, vääntää moittijalta aseet kädestä", huomautti Elizabeth.

¹¹ Ennen vanhaan kirjoitettiin sulkakynillä.

"Mikään ei ole niin pettäväistä kuin näennäinen alistuvaisuus", sanoi Darcy. "Useinkaan se ei ole muuta kuin pelkkää välinpitämättömyyttä toisten mielipiteestä ja välistä epäsuoraa kerskumistakin."

"Kummalla tavalla sinä tulkitset minun tämänkertaisen vaatimattomuuteni?"

"Mitä se on muuta kuin kerskumista, sillä sinä todella ylpeilet kirjoitusvirheistäsi, koskapa selität niiden muka johtuvan ajatustesi kerkeydestä. Jollet tuota suorastaan pidä jonain ansiona, niin ainakin kuvittelet herättäväsi sillä toisten mielenkiintoa persoonaasi. Joutuisuutta ja kerkeäkätisyyttä pidetään suurena ansiona, useinkaan muistamatta, että joutuin tehty työ on enimmäkseen hutiloitua. Kun aamulla sanoit rouva Bennetille, että jos päättäisit luopua Netherfieldistä, niin toteutuisi päätöksesi viidessä minuutissa, ja sitä luulotelit mukamas mainioksikin urotyöksi puoleltasi – mutta mitäpä kiitettävää itse asiassa onkaan moisessa hätäilemisessä, jolloin paljon tärkeitä asioita jää vaarintamatta ja tekemättä ja josta ei ole tosi hyötyä itselle eikä muille?"

"Oh, oh", huudahti Bingley, "jopa sinä menet liian pitkälle kun muistuttelet kaikkia aamullisia hassutuksia! Ja kuitenkin, kunniani kautta, silloin minä uskoin todella niin kuin sanoin ja uskon sen vieläkin. Ainakaan en ehdoin tahdoin tahtonut esiintyä joutavana hätikkönä naisten edessä."

"Olen kyllä vakuutettu, että uskoit sanasi todeksi, mutta enpä sittenkään luule, että lähtisit täältä sellaisella silmittömällä hopulla. Sinun menettelysi olisi silloin aivan sattuman varassa, ja vaikka jo istuisit hevosen selässä ja joku ystävä sanoisi sinulle: Bingley, tekisit kai paremmin kun lykkäisit lähtösi ensi viikkoon – niin epäilemättä tekisit niin, epäilemättä lykkäisit lähtösi vielä kuukauden päähän."

"Tuolla kaikella te olette ainoastaan todistanut", huudahti Elizabeth, "ettei hra Bingley tehnyt oikeutta omalle sopuisalle luonnonlaadulleen. Te olette nyt kuvannut hänet paremmin kuin hän itsekään osasi sen tehdä."

"Tunnen itseni perin imarrelluksi", sanoi Bingley nauraen, "kun kannatatte ystävääni hänen kuvatessaan minut lauhkeaksi lampaaksi. Mutta pelkäänpä, että te sen kautta annoitte asialle käänteä, jota hän ei mitenkään tarkoittanut, sillä arvaan hänen varmastikin panevan minuun suurempaa arvoa, jos vastaisin hänen taivutukseensa jyrkästi kieltäen ja laskettaisin tieheni täyttä laukkaa."

"Sovittaisiko siis teidän myöhempi itsepäisyytenne herra Darcyn mielestä aikaisemman hätiköimisenne?"

"Tuota, totta vie, en kykene oikein selittämään – vastatkoon Darcy itse siihen kysymykseen!"

"Sinä nähtävästi odotat minun rupeavan selittämään mielipiteitä, joita suvaitset sanoa minun omikseni, vaikken ikinä ole tunnustanut niitä omikseni. Pysyäksemme kuitenkin kosketellussa tapauksessa, neiti Bennet, tulee teidän muistaa, että tuo ystävä, jonka otaksuimme toivovan hänen vielä viipyvän täällä, lausui pelkän toivomuksensa perustelematta sitä millään tavoin."

"Ettekö siis pidä minään ansiona, että mies taipuu ystävänsä suostutukseen – alttiisti ja perusteluja pyytämättä?"

"Sokea taipuminen ilman omaa vakaumusta ei ole kunniaksi kummallekaan."

"Minusta tuntuu, että te, herra Darcy, ette myönnä ystävyydelle ja hellyydelle minkäänlaista vaikutusvaltaa. Katsekin pyytäjään riittää usein pyydetylle, jotta hän taipuu pyyntöön, vaatimatta ollenkaan vakuuttavia todisteluja. En tässä tarkoita erityisesti tuota herra Bingleyn suhteen oletettua tapausta. Hänen menettelystään sellaisessa tapauksessa voimme keskustella, kun todellinen tilaisuus tarjoutuu. Mutta ylipäänsä ja aivan jokapäiväisissä tapauksissa, kun ystävysten kesken toinen pyytää toista muuttamaan päätöksensä jonkin tärkeän asian suhteen – ajatteletko te silloin hänestä halveksien, jos hän täyttää pyynnön ilman muuta?"

"Eiköhän olisi viisasta, että ennenkuin käymme pitemmältä kehittämään tätä mielenkiintoista kiista-aihetta, ensin määrittelisimme tarkemmin kyseenä olevasta pyynnöstä aiheutuvan ratkaisun tärkeyden sekä noiden miesten välillä vallitsevan ystävyysuhteen syvällisyyden?"

"Tottahan toki", huudahti Bingley, "älkäämme toki unohtako tärkeitä yksityisseikkoja, kuten miesparkojen pituutta ja painoa, sillä niillä saattaa olla enemmänkin merkitystä asian ratkaisussa kuin mitä te, neiti Bennet, osaatte arvatakaan. Sillä minä vakuutan, että jollei Darcy olisi noin pitkä hongankolistaja minuun verraten, en osoittaisi hänelle puoltakaan sitä arvontaa, jota hän nyt nauttii minun puoleltani. Ja minä väitän, että vaikea on ajatellakaan sen kunnianarvoisempaa patriarkkaa kuin Darcy saattaa olla erinäisinä hetkinä ja erinäisissä tilanteissa. Omassa kodissaan esimerkiksi ja nimenomaan sunnuntai-illoin, kun hänellä ei ole mitään tekemistä."

Hra Darcy hymyili, mutta Elizabethista tuntui, kuin olisi hän hiukan loukkaantunut, ja sen vuoksi hän tukahdutti naurunsa. Nti Bingley kiiruhti kiihkeästi hillitsemään veljensä kevytmielistä pilantekoa.

"Huomaanpa mihin sinä pyrit, Bingley", sanoi hänen ystävänsä. "Sinä tahdot välttää väittelyä ja panna meidät tuppisiiksi."

"Ehkä olet oikeassa. Väittelyt minusta liiaksi muistuttavat sanakopua. Jos sinä ja neiti Bennet säästätte loppuottelunne siksi kunnes pääsen karkuun kuulemasta sitä, niin olen hyvin kiitollinen – sitten saatte minun puolestani otella mielenne hyviksi."

"Teidän pyyntönne", sanoi Elizabeth, "ei vaadi minulta mitään uhrausta; ja herra Darcyn olisi kenties parempi lopettaa kirjeensä."

Sen tehtyään Darcy pyysi naisilta vähän soittoa ja laulua. Nti Bingley hypähti oitis pianon ääreen, ja pyydettyään Elizabethia kohteliaasti aloittamaan, jonka pyynnön tämä yhtä kohteliaasti torjui, istahti hän itse soittamaan.

Rva Hurst lauloi sisarensa säestämänä; ja selaillessaan sillä aikaa pianon kannella olevia nuottilehtiä ei Elizabeth voinut olla huomaamatta, että hra Darcy katseli usein ja tutkivasti häntä. Hänen oli vaikea arvata, minkä vuoksi tuo mainio mies valitsi juuri hänet ihailevan tarkastuksensa esineeksi, ja tietäessään olevansa Darcylle perin vastenmielinen joutui hän yhä enemmän ihmeisiinsä. Muuta syytä hän ei lopulta voinut keksiä, kuin että hänen mielipiteensä ja lausuntonsa olivat Darcysta ehkä paljon nurinkurisemmat ja moitittavammat kuin tämä oli olettanutkaan. Mutta tuo ajatus ei Elizabethia paljontaan surettanut. Hän välitti liian vähän tuosta ylpeästä herrasta kaivatakseen hänen suosiollista hyväksymistään.

Esitettyään joitakuuta italialaisia lauluja rupesi nti Bingley muutteeksi soittamaan vilkasta skottilaista kansansävelmää, jonka johdosta hra Darcy sai aihetta lähestyä Elizabethia ja kysyä tältä:

"Eikö tuo sävel houkuttele teitä, neiti Bennet käyttämään tilaisuutta ja esittämään meille reelin?"¹²

Elizabeth hymyili, mutta ei vastannut. Darcy uudisti kysymyksensä, hiukan oudostellen tytön äänettömyyttä.

"Ah, kuulin kyllä kysymyksenne jo ensi kerralla", sanoi tämä, "mutta en voinut heti päättää, mitä siihen oikein vastaisin. Te toivoitte tietystikin minun vastaavan myöntävästi, jotta saisitte mielihyviksenne moittia huonoa makuani, mutta minusta on aina hauskaa torjua sellaiset yritykset ja vetää moittijoitani nenästä. Olen senvuoksi päättänyt vastata teille, ettei minua lainkaan haluta tanssia reeliä – ja moittikaapas nyt minua jos rohkenette."

"En todellakaan rohkene."

Elizabeth, joka oikeastaan oli tahtonut vastauksellaan ärsyttää häntä, oli hiukan ihmeissään hänen suopeasta mukautumisestaan; mutta hänen omassa sävyssään oli ilkamoisuus aina niin viehkeän herttaista, että hänen oli vaikea ärsyttää ketäkään – ja Darcy puolestaan tiesi, ettei vielä kukaan nainen ollut vaikuttanut häneen niin kiehtovasti kuin tuo pieni maalaistyttö. Jollei tämä olisi ollut niin halpaa sukua, niin olisi Darcy saattanut uskoa olevansa vaarassa ihastua häneen vakavastikin.

¹² Vanha skottilainen ja irlantilainen kansantanssi, rytmiltään hyvin vilkas.

Nti Bingley näki tai epäili nähneensä kylliksi tunteakseen mustasukkaisuuden kalvavaa matoa. Hänen suureen huoleensa "rakkaan Janen" pikaisesta parantumisesta liittyi palava halu päästä pian eroon tämän epämieluisesta sisaresta.

Hän koetti usein herättää Darcyssa vastenmielisyyttä Elizabethia kohtaan jatkamalla vanhaa naljailuaan heidän otaksutusta naimisestaan ja hänen tulevasta avio-onnestaan.

"Minä toivon", hän sanoi, kun he seuraavana päivänä kävelivät yhdessä puistossa, "että opetatte tämän mieluisan tapauksen jälkeen tulevan anoppinne hiukan suistamaan kerkeätä kieltään ja, mikäli mahdollista, nuorempia sisaruksia juoksentelemaan vähemmin upseerien parissa. Ja – jos sallitte minun kosketella niin arkaluontoista asiaa – koettakaa myöskin hillitä lemmittyenne hieman liiaksi silmäänpistävää itserakkautta."

"Eikö teillä satu olemaan vielä joitakin muita toivomuksia minun tulevan kotionneni suhteen?"

"Tottahan toki. Tietysti te asetatte tulevan enonne Philipsin ja tämän arvoisan puolison kuvat Pemberleyn taulukokoelmaan. Ne sopivat hyvin oman kuuluisan tuomari-enonne viereen – toimivathan molemmat miehet samalla alalla, vaikka vähän eri haaroilla. Mutta Elizabethinne kuvaa te ette valitettavasti sinne saa, sillä mikä maalari voisikaan uskottavasti esittää tuota ihanaa silmäparia?"

"Ei todellakaan kävisi helpoksi kuvata niiden vaihtelevaa ilmettä, mutta niiden värin ja muodon ja kauniit ripset voi kyllä hyvästi esittää."

Samassa tuli heitä toisella käytävällä vastaan rva Hurst ja puheenaihe itse.

"En arvannut, että tekin aioitte lähteä kävelemään", sanoi nti Bingley hiukan hämillään, peläten että tulijat kenties olivat kuulleet heidän viime sanansa.

"Teitte molemmat kerrassaan kelvottomasti karatessanne tänne yksin, puhumatta meille minne lähditte", huudahti rva Hurst harmissaan ja tarrautui Darcyn toiseen käsivarteen, jättäen Elizabethin kävelemään yksin heidän perässään.

Polulle mahtui vain kolme henkeä rinnakkain. Harmitellen naistensa epäystävällisyyttä sanoi Darcy oitis:

"Me emme kaikki mahdu tässä kävelemään. Lähtekäämme tuonne keskitielle."

Mutta Elizabethilla ei ollut lainkaan halua jäädä heidän pariinsa, ja hän huudahti nauraen:

"Ei, ei, pysykää vain siinä missä olette. Te muodostatte ihmeen soman ryhmän. Neljäs henkilö pilaisi kauniin kokonaisvaikutuksen. Hyvästi!"

Hän juoksi iloisesti tiehensä ja nautti ajatuksesta, että hän pääsi jo päivän tai parin päästä palaamaan kotia. Jane oli jo siksi virkeä, että hän voi illalla tulla pariksi tunniksi toisten seuraan.

XI LUKU

Naisten noustua päivällispöydästä juoksi Elizabeth joutuin sisarensa luo ja käärittyään tämän ylle lämpimiä huiveja talutti hänet alas saliin, jossa talon naiset lausuivat riemuiten potilaan tervetulleeksi joukkoonsa. Ennen herrojen tuloa he olivat niin hyvällä päällä, ettei Elizabeth muistanut nähneensä heitä vielä koskaan niin miellyttävinä. He osasivat tarinoida erinomaisen rattoisasti, kertoilla hauskoja kaskuja, luoda sattuvia luonnekuvia tuttavistaan ja saada kuulijansa alinomaa nauramaan.

Mutta kun herrat ilmestyivät naisten pariin, lakkasi Jane oitis olemasta seuran keskushenkilö. Nti Bingleyn silmät etsivät kiinteästi hra Darcya ja hänellä näytti olevan jotakin tärkeää sanottavaa tälle. Darcy kävi kuitenkin suoraan Janen luo ja lausui hänelle kohteliaan onnittelunsa hänen toipumisestaan; hra Hurstkin kumarsi hänelle ja mutisi "olevansa hyvin iloinen", mutta Bingleyn tervehdys varsinkin oli iloinen ja lämmin. Hän ei tiennyt kuinka oikein osoittaa huomaavaisuuttaan herttaiselle vieraalleen. Hän rakensi oitis ison valkean salin uuniin toipilaan lämpimiksi ja vaati hänen istumaan sen toiselle puolelle, jotta ei tuntuisi ovivetoa, istahti sitten itse hänen viereensä ja puheli tuskin ollenkaan toisten kanssa. Elizabeth, joka istui käsitöineen vastakkaisessa uuninsopessa, iloitsi sisarensa onnellisesta mielentilasta.

Teen juotua hra Hurst huomautti kälylleen pelipöydän esiinkantamisesta – mutta turhaan. Nti Bingley oli saanut vihiä, että hra Darcylla ei ollut halua kortinlyöntiin, ja hänen lankonsa sai kelmeän kiellon, joten hänellä ei ollut muuta neuvoa kuin viskautua sohvalle ja koettaa narrata nukkumattia. Darcy otti käteensä kirjan, nti Bingley teki oitis samoin ja rva Hurst, joka etupäässä kulutti iltaansa leikkimällä sormuksillaan ja rannerenkaillaan, otti jolloinkin osaa veljensä ja nti Bennetin keskusteluun.

Nti Bingleyn huomio kohdistui ainakin yhtä paljon hra Darcyn kirjaan kuin omaansa, ja alinomaa hän häiritsi tätä joko kyselyillään tai vilkumalla hänen kirjansa lehdille. Hänen ei kuitenkaan onnistunut taivuttaa kavaljeeriaan puheenpitoon, tämä vastaili yksikantaan hänen kysymyksiinsä ja luki edelleen. Vihdoin hän ikävystyi kirjaansa, jonka hän oli valinnut vain senvuoksi, että se oli toinen nide Darcyn käsissä olevaa teosta, haukotteli hartaasti ja julisti muulle seuralle: "Voiko tämän rattoisemmin viettääkään iltaansa! Kaikkeen muuhun väsyä ennemmin kuin lukemiseen. Kun minä kerran saan oman talon, niin tuntisin oloni kurjaksi ilman hyvää kirjastoa."

Kellään ei ollut siihen vastattavaa. Hän haukotteli uudelleen, viskasi kirjansa syrjään ja rupesi katselemaan ympäri salia löytääkseen muuta rattoa. Kuullessaan veljensä mainitsevan nti Bennetille jotain tanssiaisista hän yhtyi kohta puheluun ja sanoi:

"Kesken puhein, Charles, aiotko sinä oikein tosissasi toimeenpanna nuo lupaamasi tanssiaiset täällä Netherfieldissä? Minä neuvoisin sinua, ennenkuin ratkaiset asian, tiedustelemaan ensin nykyisen seuramme mieltä. Jollen erehdy, on täällä joukossamme joku, jolle sellainen huvi olisi pikemminkin rasitukseksi kuin ratoksi."

"Jos tarkoitat Darcya", vastasi hänen veljensä, "niin käyköön hän maata ennen sen alkua, jos mielihii, mutta tanssiaiset ovat päätetty asia, ja kohtapuoleen lähetän kutsukortit ympäri seutua."

"Omasta puolestani pitäisin tanssiaishuveista äärettömän paljon enemmän", vastasi sisar, "jos niissä huvittelaisiin toisella tapaa. Varmastikin olisi paljon järkevämpää viettää ilta seurustellen kuin tanssimalla."

"Paljon järkevämpää kyllä, Caroline, mutta mitkä tanssiaiset ne sellaiset hovit sitten olisivatkaan!"

Nti Bingley ei vastannut, ja pian hän nousi pystyyn ja lähti kävelemään ympäri huonetta. Hänellä oli korkea, notkea vartalo ja hän astui siroasti; mutta Darcy, jonka huomiota hänen tarkoituksenaan oli kiinnittää itseensä, ei tuntunut kerkiävän irrottamaan katsettaan kirjasta.

Harmissaan ja loukattuna hän teki vielä epätoivoisen yrityksen; hän pysähtyi Elizabethin eteen ja sanoi:

"Neiti Eliza Bennet, tehkääpä niinkuin minä ja lähtekää kävelemään kanssani. Ette usko kuinka se virkistää, kun on istunut niin kauan samassa asennossa."

Elizabeth hämmästyi hiukan tästä kehoituksesta, mutta noudatti sitä oitis. Nti Bingleyn kohteliaisuus kantoi hedelmää, hra Darcy silmäsi ylös kirjastaan. Hän näytti yhtä hämmästyneeltä tuosta kohteliaisuudesta kuin Elizabeth ja painoi huomaamattaan kirjansa kiinni. Hän sai kehoituksen liittyä mukaan, mutta kieltäytyi sanoen, että naisten kävelyyn hän voi huomata vain kaksi aihetta, jotka auttamattomasti häiriytyisivät, jos hän tulisi mukaan. Mitähän hän tuolla tarkoittikaan? Nti Bingley oli aivan tuskissaan uteliaisuudesta – ja kysyi Elizabethilta, käsittikö tämä hra Darcyn mieltä.

"En vähääkään, mutta olkaa varma siitä, että hänen tarkoituksenaan on vain tehot mahtipontisesti meihin. Ja paras keino saada hänet pettymään on se, ettemme lainkaan kysele hänen mieltään."

Nti Bingley ei kuitenkaan voinut sallia hra Darcyn pettyvän missään asiassa, vaan rohkaisi he vaatimaan häneltä itseltään selitystä.

"En minä mitenkään tahdokaan pitää ajatustani salassa", vastasi Darcy, kohta kun toinen antoi hänelle suunvuoroa. "Te näitte parhaaksi viettää iltaa kävelemällä joko sen vuoksi, että teillä oli kahdenkeskisiä salaisuuksia kuiskailtavana toisillenne, tahi koska tiesitte sirojen vartaloidenne esiintyvän parhaiten edukseen kävellessänne. Edellisessä tapauksessa olisin ollut tiellä, ja jälkimmäisessä tapauksessa voin parhaiten ihailia teitä täältä istualtani."

"Oh, kuinka hirveä mies!" huudahti nti Bingley. "Onko moista röyhkeyttä koskaan kuultu! Kuinka me oikein rankaisemme häntä julkeudestaan?"

"Mikään ei ole sen helpompaa", sanoi Elizabeth, "jos teillä vain todella on halua siihen. Kaikkihan me osaamme kiusata ja rangaista toisiamme. Härnätkää häntä – naurakaa hänelle. Niin läheisiä ystäviä kuin te olette, pitäisi teidän hyvin tietää, miten se parhaiten käy päinsä."

"Mutta ihan totta, sitä minä *en* tiedä. Vakuutan teille kunniani kautta, ettei läheinen ystävytemme ole vielä opettanut minulle *tuota* asiaa. Kuinka noin kylmäveristä ja itsensähillitsevää luonnetta voisikaan härnäätä! Ei, ei, minä tunnen, että hän nujertaisi kohta meidät. Ja mitä nauramiseen tulee, niin kuinka *hänelle* voisi nauraa? Ei, me olemme aivan avuttomat."

"Eikö herra Darcylle voisi nauraa?" huudahti Elizabeth. "Sehän on kerrassaan tavaton etuoikeus, ja tavattomana toivon sen pysyvänkin, sillä minua surettaisi, jos minulla olisi paljon sellaisia tuttavuuksia. Minun suurin iloni on saada nauraa."

"Neiti Bingley on puhunut hiukan liikaa minun puolestani", sanoi hra Darcy. "Viisaimmat ja parhaatkin ihmisistä – ei, vaan ihmisten viisaimmat ja parhaat teot saattavat joutua naurettaviksi, kun niitä pääsee ivailemaan henkilö, jonka suurimpana mielihaluna on toisten naurattaminen."

"Varmastikin *on* sellaisia henkilöitä", vastasi Elizabeth, "mutta minä toivon, etten kuulu niihin. Minä toivon, etten koskaan tee naurunalaiseksi sitä, mikä elämässä on viisasta ja hyvää. Mutta hullutukset ja höperyys, oikullisuus ja epäjohdonmukaisuus todella huvittavat minua ja niille nauran, missä vain niitä näen. Mutta näiden ominaisuuksien arvaan olevan aivan vieraita teille."

"Ehkäpä ne eivät ole vieraita yhdellekään ihmiselle. Mutta koko elämäni ajan olen pyrkinyt välttämään sellaisia heikkouksia, jotka usein tekevät ihmisen naurunalaiseksi tuntemattomien silmissä."

"Sellaisia kuin esimerkiksi turhamaisuus ja ylpeys?"

"Niin – turhamaisuus on todella heikkous. Mutta ylpeys – missä ylpeys on ylvään mielenlaadun ilmaus, siellä se aina pysyy sopivien rajojen sisällä eikä joudu vaaraan tulla naurettavaksi."

Elizabeth kääntyi syrjään salatakseen hymynsä.

"Joko te olette kylliksenne tarkastellut herra Darcyn ominaisuuksia?" kysyi nti Bingley. "Ja saako tietää tuloksen?"

"Olen varmasti vakuutettu, ettei hra Darcyssa ole vähintäkään vikaa ja heikkoutta. Hän myönsi itsekin suoraan sen tosiasian."

"Eihän", vastusti Darcy, "niin julkea en toki ole. Minulla on kylläkin vikani, mutta toivon, että ne eivät ole naurettavia. Kiivasta luonteenlaatuani en rohkene käydä puolustamaan. Se lienee tosin paha vika – paha varsinkin maailman sovinnainten käsitteiden mukaan. Minä en voi hevillä unohtaa toisten hupsutuksia ja puheita niin pian kuin minun ehkä tulisi, enkä myöskään kärsimiäni loukkauksia. Minun tunteei eivät myöskään kuohahda jokaisesta yrityksestä vaikuttaa niihin. Arvaan, että luonteenlaatuani voidaan ehkä sanoa pitkävihaiseksi. Mutta mikä on kerran kadottanut arvonsa minun silmissäni, se on kadottanut sen tyyten ja ikipäiviksi."

"Se on tosiaankin vika!" huudahti Elizabeth. "Leppymätön, pitkävihainen ärtymys on luonteenvika. Mutta te olette valinnut vikanne hyvin. Minä en todellakaan voi nauraa teille. Te olette hyvässä turvassa minulta."

"Minä uskon, että joka ihmisen luonteessa on taipumusta johonkin pahaan. Se on luontainen vika, jota ei paraskaan kasvatus kykene poistamaan."

"Ja teidän vikanne on taipumus vihaamaan kaikkia ja kaikkea, niinkö?"

"Ja teidän vikanne", vastasi Darcy hymyillen, "on taipumus tahallanne käsittää väärin toisia."

"Ei, nyt me tarvitsemme jo vähän musiikkia", huudahti nti Bingley ikävystyneenä sananvaihdoista, johon hän ei voinut itse ottaa osaa. "Louisa, ethän pane pahaksesi, jos satun herättämään miehesi."

Rva Hurst ei pannut ollenkaan pahakseen. Piano avattiin jälleen, eikä Darcykaan surrut sitä. Hän rupesi huomaamaan itselleen vaaralliseksi omistaa Elizabeth Bennetille liiaksi huomiotaan.

XII LUKU

Sovittuaan asiasta sisarensa kanssa kirjoitti Elizabeth seuraavana aamuna äidilleen, että vaunut lähetettäisiin päivän kuluessa noutamaan heidät kotia. Mutta rva Bennet oli toivonut heidän pysyvän Netherfieldissä ainakin viikon päivät ja hän vastasi senvuoksi, että vaunut joutuivat vapaaksi vasta tulevaisuuteen. Jälkikirjoituksessa hän lisäsi, että jos hra Bingley ja tämän sisaret vaativat heitä vielä viipymään, niin hän puolestaan tuli kotiaskareissa aivan hyvin toimeen ilman heitä. Mutta Elizabethia ei lainkaan haluttanut jäädä kauemmaksi vieraisiin, eikä hän odottanut isäntäväenäkään sitä vaativan. Ja peljäten, että pitempi viipyminen tuntuisi tunkeilevaisuudelta, hän yllytti Janea pyytämään hra Bingleyltä vaunuja lainaksi, jotta he pääsisivät lähtemään vielä tänään, niinkuin oli sovittukin.

Tämä pyyntö kohtasi hellyttävää vastarintaa, ja lähtö siirrettiin huomiseksi. Nti Bingley sai kuitenkin syytätua lykkäämistä, sillä hänen kademiensä ja inhonsa toista sisarta kohtaan oli paljon kiivaampi kuin suojeus Janea kohtaan.

Hra Bingley sen sijaan tunsu todellista surua lähdön johdosta ja koetteli kaikella tapaa taivuttaa heitä vielä viipymään – Jane ei ollut vielä kyllin voimissaan, ja vaunuissa täryyttäminen olisi varmasti hänelle vahingoksi; mutta Jane vakuutti varmasti olevansa jo täysissä voimissa.

Hra Darcylle sen sijaan oli tieto sisarusten lähdöstä tervetullut. Elizabeth oli ollut jo liiaksikin kauan Netherfieldissä. Tuo pieni maalaistyttö viehätti häntä enemmän kuin hyvä oli, ja nti Bingley oli Elizabethille epäkohteliaampi ja häntä itseään kohtaan hännävempi kuin oli mieluista. Hän päätti olla hyvin varovainen, ettei enää sanalla eikä katseellakaan paljastaisi hänelle ihailuaan ja mielenkiintoaan. Ja päätökselleen uskollisena hän koko päivän mittaan vaihtoi tuskin kymmentä sanaa hänen kanssaan.

Seuraavana päivänä jumalanpalveluksen jälkeen – se oli sunnuntai – löi viimeinkin eronhetki, ja totta puhuen se oli mieluista useimmille. Nti Bingley kävi yht'äkkiä ainakin yhtä herttaiseksi Elizabethia kuin helläksi Janea kohtaan; ja syleiltyään jälkimmäistä, toivotellen sydämensä halusta näkevänsä hänet jälleen pian joko Longbournissa tahi Netherfieldissä, hän tarjosi kättä edellisellekin.

Kotona heitä ei odottanut kovinkaan lämmin vastaanotto äidin puolelta. Rva Bennet paheksui heidän hätiköimistään, arveli heidän suotta vaivanneen isäntäväkeään vaunujen lähettämislä ja sanoi olevansa varma, että Jane kävisi jälleen kipeäksi. Mutta heidän isänsä oli oikein iloinen heidän tulostaan, vaikka hän tapansa mukaan sangen säästeliäästi iloaan ilmaisi. Kotipiirin ilma oli käynyt hänelle sangen painostavaksi molempain järkevään ja hilpeitten vanhimpain tytärten poissaollessa.

Maryn he tapasivat syventyneenä pianon bassonuottien ja ihmisluonnon ominaisuuksien tutkisteluun. Catherinen ja Lydian kuulumiset olivat hiukan toista laatua. Paljon oli tapahtunut rykmentissä sitten viime keskiviikon. Enolla oli eilen ollut useita upseereja päivällisvieraina, erästä sotamiestä oli rangaistu ruoskimalla ja huhuilitinpa, että eversti Forster kohta aikoi mennä naimisiin.

XIII LUKU

"Minä toivon, rakkaani", sanoi hra Bennet seuraavana aamuna aamiaispöydässä vaimolleen, "että toimitat tänään hyvän päivällisen, sillä on syytä odottaa erästä vierasta perhepöytäme." "

"Mitä sinä tarkoitatkaan, rakas Bennet? Enhän minä tiedä ketään tänään tulevaksi, jollei Charlotte Lucas satu pistäytymään, ja *hänelle* toivon meidän päivällisemme toki aina kelpaavan. En usko hänen kotonaan useinkaan saavan niin hyviä päivällisiä kuin täällä."

"Vieras, josta puhun, on herra ja meille outo."

Rva Bennetin silmät alkoivat loistaa. "Mitä – herrako ja meille outo! Sitten se on herra Bingley, siitä olen varma, vaikkei hänkään enää niin outo ole – kas vain, Jane, tästä sinä et ole hiiskunut sanallakaan, sinä viekastelija! No, voi minun päiviäni, tottahan minua riemastuttaa saada herra Bingley vieraaksemme. Mutta – hyvä isä sittenkin! Tämäpä sattui onnettomasti – meillä ei ole tänään kalan häntääkään panna päivällispöytään. Lydia, sydänpöytäni, soitappas kelloa. Minun täytyy saada puhua taloudenhoitajattaren kanssa heti paikalla."

"Se *ei* ole herra Bingley", sanoi hänen miehensä; "se on mies, jota en ole vielä eläissäni nähnyt."

Tietysti syntyi yleinen hälinä, ja perheenisällä oli nautintoa saada kiihkeitä kyselyjä vaimoltaan ja viideltä tyttäreltään yht'aikaa.

Hauskuteltuaan hetken heidän uteliaisuudellaan hän kävi selittämään asiata. "Kuukauden päivät sitten sain hänen kirjeensä ja vastasin siihen jo kahden viikon perästä, koska asia oli mielestäni hiukan arkaluontoinen ja vaati joutuisaa vastausta. Kirje oli eräältä herra Collinsilta, serkultani, jolla on valta minun kuolemani jälkeen ajaa teidät tiehenne tästä talosta jos hän tahtoo."

"Oh, oh, rakkaani", parahti hänen vaimonsa, "älä mainitsekaan tuota hirmuista miestä! Eikö ole kamalata, että sinun tilasi pitää tulla ryöstetyksi omilta lapsiltasi! Sinun sijassasi minä olisin jo aikoja sitten yrittänyt tavalla tai toisella korjata asian."¹³

Jane ja Elizabeth koettivat selvittää hänelle sukuperimyksen määräyksiä. He olivat tehneet sitä monesti ennenkin, mutta se oppi ei pystynyt koskaan rva Bennetin päähän. Hän vaikeroi edelleen katkerasti säälimätöntä kohtaloa, joka riisti tilan viideltä tyttäreltä vennon vieraan hyväksi, josta ei kukaan välittänyt viiden pennin vertaa.

"Se on todellakin mitä kohtuuttominta", sanoi hra Bennet, "eikä mikään lieventävä asianhaara voi pestä herra Collinsia puhtaaksi perijän viasta. Mutta jos tahdot kuulla, mitä hän kirjoittaa, niin kenties hänen ilmaisutapansa on omiaan hieman lieventämään sinun katkeruuttasi häntä kohtaan."

"Ei, sitä en voi uskoa – ja minusta on sängen röyhkeätä hänen puoleltaan, että hän lainkaan rohkenee kirjoittaa sinulle. Minä inhoon kerrassaan sellaisia tekopyhiä ja vääriä ystäviä. Miksi hän ei voi jatkaa riitaa ja käräjäimistä sinun kanssasi, niinkuin hänen isänsä teki ennen häntä?"

"Hm – hänellä näyttää tosiaan olevan vähän tunnonvaivoja isänsä käytöksen johdosta; kuulehan nyt kun luen."

"Hunsfordissa, lähellä Westerhamia, Kentissä, lokakuun 15 päivänä.

"Hyvä herra. – Teidän ja kunnioitetun isävainajani välillä vallinnut erimielisyys on aina murehduttanut suuresti mieltäni; ja sitten kun minulla oli suru kadottaa hänet, olen monesti toivonut tilaisuutta saadakseni perheittemme välit korjatuksi. Ensi alussa minua kuitenkin pidätti siitä epäily, oliko oikein ja pojallisen rakkauden mukaista hänen muistoaan kohtaan elää sovinnossa miehen kanssa, jota kohtaan häntä oli aina miellyttänyt tuntea vastenmielisyyttä." ("Siinä

¹³ Englannissa ovat omistus- ja perimyssuhteet koko lailla erilaiset kuin muualla maailmassa – jätteinä normannilaisajalta ja Vilhelm Valloittajan "Domesdaybookin" määräyksistä. Peritty kiinteä omaisuus siirtyy vanhimman sukuhaaran miespuolisille jälkeläisille; aatelisarvo ja sitä seuraava maatila samoin vanhimmalle pojalle tai poikien puutteessa suvun seuraavaan vanhimpaan sivuhaaraan. Nuoremmat pojat sekä tyttäret pääsevät perimään ainoastaan isän itsensä hankkimaa (ei perittyä) varallisuutta.

sen kuulet, rakkaani!") "Nyt olen kuitenkin määrännyt kantani asiassa, sillä suoritettuani pappistutkintoni viime pääsiäisen aikaan on minulla ollut sanomaton onni päästä korkeasti kunnianarvoisan¹⁴ Lady Catherine De Bourghin, Sir Lewis de Bourghin lesken suosioon, jonka erinomainen suopeus ja hyväntahtoisuus on nähnyt minut otolliseksi astumaan sangen hyvätuloiseen kirkkoherran toimeen hänen patronaattipiirissään¹⁵ – mikä mielisuosio kiihoittaa minua mitä vakavimmin palkitsemaan hänen armonsa hyvyttä ahkeroitsemalla toimittaa kaikkia kirkollisia menoja ja toimituksia Englannin valtiokirkon lakien ja tapojen mukaisesti. Pappismiehenä nimenomaan tunnen velvollisuudekseni palauttaa rauhaa ja levittää siunausta kaikkiin piireihin ja perheisiin, joihin vaikutukseni ulottuu; ja sillä perusteella rohkenen toivoa, että nykyinen edesottamiseni sovinnon palauttamiseksi meidän välillemme on kaikin puolin kiitosta ansaitseva, ja että se seikka, että olen Longbournin tilan lähin perillinen, ei estäisi teitä kohdaltanne tarttumasta minun nyt kurottamaani öljyvuon oksaan. En voi muuta kuin olla hyvin pahoillani siitä, että olen valittu välikappaleeksi vahingoittamaan teidän rakastettavain tyttärenten etua, josta kaikesta tahdon anteeksi pyydellä sekä luvata heistä vastaisuudessa kaikkea mahdollista murhetta pitää, mikä minun vallassani vain on; mutta siitä vast'edes lähemmin. Jollei teille ole vastenmielistä vastaanottaa minua huoneeseenne, niin rohkenen ehdottaa, että saavun tervehtimään teitä ja arvoisaa perhettä maanantaina marraskuun 18 päivänä kello 4 iltapäivällä, ja toivon saavani nauttia vierasvaraisuudestanne seuraavan viikon lauantai-iltaan saakka; minkä voin haitatta itselleni ja pyhälle toimelleni tehdä, sillä Lady Catherine on hyvydessään luvannut hankkia toisen pappismiehen saarnaamaan välillä olevana sunnuntaina. Lähettäen kunnioittavat terveiseni arvoisalle puolisolenne ja tyttärillenne, pysyn teidän aina hyvää toivovana ystävänänne.

"*William Collins.*"

"Kello neljäksi saamme siis vartoa tuota rauhanrakentajaa", sanoi hra Bennet, käärien kirjeen kokoon. "Hän tuntuu minusta todellakin olevan sangen tunnollinen ja kohtelias nuori mies, enkä epäile, että meistä voi tulla hyvätkin ystävät, edellyttäen, että tuo kunnianarvoisa Lady Catherine päästää hänet vastakin matkustamaan tänne."

"Siinä ainakin on jonkin verran järkeä, mitä hän tytöistä puhuu", huomautti hänen vaimonsa. "Ja jos hän todella rupeaa heistä murhetta pitämään, niinkuin lupaa, niin en niinäkään asetu poikkiteloin häntä vastaan."

"Vaikkakin on vaikea ymmärtää", sanoi Jane, "millä tavalla hän aikoo korvata meille tappiomme, niin ainakin hänen hyvä tahtonsa on kiitettävä."

Elizabethin huomiota oli etupäässä kiinnittänyt kirjoittajan syvä kunnioitus Lady Catherinea kohtaan ja hänen vakaa päätöksensä ahkeroida seurakuntalaistensa kastamisessa, vihkimisessä ja hautaamisessa – kaikki valtiokirkon lakien ja tapojen mukaisesti.

"Hänen täytyy olla hyvin omituinen mies", hän sanoi. "En minä voi oikein käsittää hänen ajatustaan. Hänen kirjoitustapansa on niin mahtipontinen. Ja mitä hänen tarvitsee pyydellä anteeksi perimisoikeuttaan? Ei suinkaan hän tahtoisikorpjata asiaa, jos se kävisi päinsä. Mahtaako hän olla oikein viisas, isä?"

¹⁴ "Honourable" ja "right honourable" ovat engl. arvonimiä, joita juhlallisemmassa kielessä käytetään paroonien ja sitä korkeampien aatelismiehien poikain ja tyttärien nimen edellä. – Tässä se osoittaa lesken olevan lordin tyttären, koska miesvainajansa baronetin arvo ei häntä siihen oikeuttaisi.

¹⁵ Englannin suurilla tilanomistajilla on papin nimitysoikeus tiluksiinsa kuuluissa seurakunnissa; he myöskin suorittavat pääosan papin palkasta.

"Ei suinkaan, rakkaani, sitä en luule. Minulla on hyvä syy toivoa, että hän on kaikkea muuta kuin viisas. Hänen kirjeessään on sellainen sekoitus nöyristeleväisyyttä ja mahtailua, joka lupaa sangen hyvää. Olen oikein kärsimätön näkemään hänet luonamme."

"Kokoonpanoltaan hänen kirjettään ei voi sanoa puutteelliseksi", huomautti viisas Mary. "Lausetapa öljypuun oksasta ei tosin ole aivan uusi, mutta se ilmaisee hyvin hänen ajatuksiaan."

Catherinessa ja Lydiassa ei kirje eikä sen kirjoittaja herättäneet vähintäkään mielenkiintoa. Mahdotonta oli ajatella, että heidän serkkunsa saapuisi punaisessa takissa, ja monien viikkojen kuluessa oli heillä ollut iloa pelkkien punatakkien seurasta. Heidän äidiltään sen sijaan oli hra Collinsin kohtelias kirje sulattanut hyvän määrän sappea, ja hän valmistautui ottamaan vierasta vastaan niin tavattomalla touhukkaisuudella, että hänen miehensä ja tyttärensä joutuivat vähän ihmeisiinsä.

Hra Collins saapui täsmälleen lupaamaansa aikaan, ja koko perhe tervehti häntä hyvin kohteliaasti. Hra Bennet tosin puheli hyvin vähän, mutta naiset olivat sangen halukkaita juttelemaan, eikä hra Collins näyttänyt tarvitsevan erikoista rohkaisua. Hän oli pitkä ja luseva nuori mies, iältään ehkä viisikolmattavuotias. Hänen sävynsä oli ylen juhlallinen ja käytöksensä mahtipontinen. Tuskin vielä viittäkään minuuttia istuttuaan hän onnitteli rva Bennetiä hänen kukoistavista tyttäristään ja sanoi kuullessaan paljonkin näiden suloudesta, mutta että tässä tapauksessa huhu ei ollut tiennyt puoliakaan. Ja hän lausui varmana vakaumuksenaan, ettei kai kestäisi kauankaan, ennenkuin kaikki olisivat onnellisissa naimisissa. Tällainen imartelu ei tosin ollut kaikkien kuulijain mieleen, mutta rva Bennet, jonka tapana ei ollut seuloa kohteliaisuuksia, vastasi sulavin sydämin:

"Te olette kovin mairitteleva, herraseni, ja kaikesta sielustani toivoisin teidän ennustaneen oikein, sillä muuten on heidän kohtalonsa kovin tukala. Asiat ovat nyt kerta niin hullusti järjestetyt!"

"Te ehkä tarkoittatte tuota perimyssääntöä?"

"Niin, mitäpä muuta! Se on surkea kohta minun tyttöparoilteni, se teidänkin täytyy myöntää. Ei sen puolesta, että pitäisin *teitä* syyllisenä, sillä sellainenhan on maailman meno yleensä, mikäli tunnen niitä asioita. Ei koskaan tiedä, kenenkä haltuun maatilat joutuvat perinnönjaossa."

"Minä käsitan ja tunnen sangen hyvin, hyvä rouva, kauniiden serkkujeni kovan aseman, ja voisin asiasta puhella paljonkin, mutta pelkään, että ehkä näyttäisin liaksi suorasukaiselta ja hätiköivältä. Sen voin kuitenkin vakuuttaa näille armaille nuorille neitosille, että sydämeni aivoituksena jo tänne tullessani oli tunnustaa heille julki totinen ihailuni. Tällä erää en tahdo sanoa sen enempää, mutta kukaties, kun olemme tutustuneet toisiimme paremmin..."

Päivälliskutsu keskeytti hänen, "aivoituksensa"; ja tytöt hymyilivät salaa toisilleen. He eivät kuitenkaan yksistään herättäneet hra Collinsin ihailua. Eteishalli, ruokasali ja niiden sisustus sai osakseen seikkaperäistä tarkastelua ja ylistystä, mikä jonkun toisen suusta kuultuna olisi sulattanut rva Bennetin sydämen vahaksi. Mutta tuo mieshän tarkasteli taloa tulevaisena perintöosanaan. Myöskin päivällistä vieras kunnioitti ihailullaan; ja hän halusi tietää, ken hänen kauneista serkuistaan ansaitsi kiitoksen sen laittamisesta. Mutta tässä suhteessa oikaisi emäntä hänen nurjan käsityksensä vakuuttaen hänelle hiukan kärkevästi, että heillä oli varaa pitää kelpo keittäjästä ja ettei hänen tyttärensä tarvinnut heiskua keittiössä.

XIV LUKU

Päivällispöydässäkin oli hra Bennet hyvin harvapuheinen, mutta kohta palvelijain poistuttua ruokasalista hän arveli ajan otolliseksi aloittaa tuttavallinen keskustelu vieraansa kanssa. Lähtökohdaksi hän järkevästi valitsi puheenaiheen, jonka arvasi olevan serkulleen mieluisen ja joka salli tämän loistaa kaunopuheisuudellaan – hän näet huomautti, että hra Collins tuntui olevan sangen hyvissä väleissä tilanhaltijattarensa kanssa. Parempaa aihetta hän ei olisi voinut keksiäkään. Hra Collins kävi oikein kultasuuksi. Hänen muutenkin juhlallinen olemuksensa tuntui kuin kirkastetulta kun hän vakuutti, ettei ikimaailmassa oltu nähty niin alavaa käytöstä niin ylhäisen henkilön puolelta. Lady Catherine oli itse armollisesti suvainnut valita niiden kahden saarnan aiheet, jotka hänellä jo oli ollut kunnia pitää hänen kuultensa. Lady Catherine oli myöskin kahdesti käsenyt hänet päivällisille hoviinsa Rosingsissa, ja vielä viime lauantaina hän oli kutsuttanut hänet neljänneksi pelaajaksi korttipöytään. Monet ihmiset väittivät Lady Catherinen olevan ylpeän, mutta *hän* oli kohdaltaan kokenut pelkkää alavuutta hänen armonsa puolelta. Tämä oli aina puhutellut häntä kuten herrasmiestä ainakin. Hänellä ei ollut mitään vastaan, että hän otti osaa seudun seuraelämään tai että hän jätti seurakuntansa viikoksi tai pariaksi lähteäkseen tervehtimään sukulaisiaan. Hänen armonsa oli suvainnut kehoittaa häntä jouduttamaan naimistaan, edellyttäen että hän valitsi sopivan vaimon. Olipa hän alentunut käymään kerran hänen halvassa pappilassaankin, kierrellyt ympäri huoneita ja hyväksynyt kaikki hänen tekemänsä muutokset, jopa ehdottanut itsekin uusia muutoksia – joitakin lisähyllyjä makuuhuoneen vaatesäiliöihin.

"Tuo kaikki on tosiaan sangen kohteliasta ja säädyllistä", myönsi rva Bennet, "vahinko, etteivät kaikkikin ylhäiset naiset ole hänen kaltaisiaan. Asutteko te lähelläkin häntä?"

"Minun halvan puutarhani erottaa vain nurmikenttä Rosings Parkista, mikä on hänen armonsa hovin nimi."

"Muistaakseni sanoitte hänen olevan lesken; onko hänellä lapsia?"

"Hänellä on ainoastaan yksi tytär, Rosingsin tuleva perijätär – sangen rikas perijätär, jos minun sallitaan niin sanoa."

"Ah, ah", huokasi rva Bennet, huojutellen päätänsä, "hänenpä kelpaakin sitten paremmin kuin monien muiden tyttöjen. Ja minkälainen neitonen hän on? Onko hän kaunis?"

"Hän on todellakin mitä viehättävin nuori neito, hyvä rouva. Lady Catherine on itsekin sanonut, että kauneuden puolesta on neiti de Bourgh sukupuolensa ensimmäisiä, sillä hänen piirteistään voi lukea hänen ylhäisen syntyperänsä. Valitettavasti hänen heikko terveytensä on estänyt häntä kehittymästä täydelliseksi kaikissa naistaidoissa; sen on minulle kertonut se kunnianarvoinen rouvasihminen, jolla on ollut onni johtaa hänen kasvatustaan. Mutta hän on joka suhteessa hyvin herttainen ja on usein suvainnut ajaa ponyvaljakoillaan minun halvan asuntoni ohitse."

"Joko hänet on esitelty hovissa?¹⁶ En muista nähneeni lehdissä hänen nimeään esiteltyjen naisten joukossa."

"Hänen hento terveydentilansa estää valitettavasti häntä oleskelemasta Lontoossa ja on sen kautta, kuten minulla oli kerran onni mainita Lady Catherinelle itselleen, riistänyt Englannin hovilta sen kaunoisimman hohtokiven. Hänen armonsa tuntui hyvin mielistyvän kohteliaisuuteeni; ja te voitte arvata, kuinka onnelliseksi minä tunnen itseni, kun tuolloin tällöin saan alamaisesti esiinkantaa tällaisia pikku imarteluja, joista kauniimpi sukupuoli niin paljon pitää. Olen useammin kuin kerran huomauttanut Lady Catherinelle, että hänen viehättävä tyttärensä on syntynyt kantamaan herttuattaren kruunua. Tuollaiset pikku mairittelut tuntuvat hyvin miellyttävän hänen armoaan;

¹⁶ Englannin ylhäisön nuoret naiset saavat "viimeisen voitellunsa" seuraelämään astuessaan, kun heidät esitellään kuninkaallisessa hovissa hallitsijalleen.

ja omasta puolestani tunnen olevani velvollinen kohteliaisuudellani palkitsemaan hänen minulle osoittamaansa suopeutta."

"Te näytte olevan hyvä ihmistuntija", sanoi hra Bennet, "ja voitte pitää itseänne onnellisena omistaessanne niin sujuvan imartelun lahjan. Sallikaa minun kysyä, syntyvätkö nuo kohteliaisuutenne hetken innoituksesta, vai ovatko ne pitkältä harkitun sepittelyn tuotteita?"

"Tavallisesti ne pulpahtavat kielelleni valmistelematta seurustellessani ylhäisen emäntäni kanssa; mutta vaikka niitä joskus huvikseni sorvailen ja veistelen etukäteenkin, niin koetan antaa niille niin satunnaisen sävyn kuin mahdollista."

Hra Bennet oli täysin tyytyväinen vieraansa tarkasteluun. Hänen serkkunsa oli aivan sellainen hölmö kuin hän oli odottanutkin; ja hän kuunteli tämän mahtipontista lavertelua mitä vilpittömimmällä nautinnolla, jonka hän osasi tarkoin salata ympäristöltään. Ainoastaan Elizabethin kanssa hän välistä vaihtoi huvitetun silmäyksen.

Teen juotua hra Bennet arveli saaneensa tarpeeksi tästä huvista ja oli iloinen kun pääsi vieraastaan eroon, kehoitettuaan häntä lukemaan ääneen jotakin talon naisille. Hra Collins oli siihen oitis valmis, ja kirja tuotiin esiin, mutta katsahtaessaan sen kansilehteen hän kimmahti kauhistuneena taapäin ja selitti juhlallisesti, että hän ei koskaan lukenut romaaneja. Talon kirjastoa kaiveltiin läpikotaisin, ja vihdoinkin keksittiin jokin saarnakokoelma. Lydia haukotteli jo kun hän avasi kirjan; ja ennenkuin hän oli vielä kerinnyt paukuttamaan kolmeakaan sivua, keskeytti tytön hepsakka hänen lukunsa huudahtaan:

"Tiedätkös mitä, äiti, eno Philips sanoi aikovansa antaa potkut rengilleen Richardille. Jos hän sen tekee, niin eversti Forster ottaa Richardin palvelukseensa. Minä lähdän huomenna Merytoniin ottamaan selvää onko siinä perää, ja samalla saan kuulla, milloin herra Denny palaa takaisin Lontoosta."

Lydia sai ankaran varoituksen hillitä paremmin kieltänsä, mutta hra Collins pani ilmeisesti hyvin loukkaantuneensa kirjan kiinni ja lausui rankaisevalla sävyllä:

"Olen usein pannut merkille, kuinka vähällä mielenkiinnolla nuoret neitokset lukevat ja kuuntelevat vakavia kirjoja, vaikka ne ovat kirjoitetut yksinomaan heidän sielunsa parhaaksi. Se ihmetyttää minua suuresti, sen tunnustan, sillä varmastikaan ei mikään ole heille niin suureksi ajalliseksi ja iankaikkiseksi hyödyksi kuin hengellinen opetus. Mutta en tahdo enää tämän pitemmältä rasittaa nuorta serkkuaani."

Kääntyen sitten talon isäntään hän tarjoutui tälle toveriksi lautapeliin. Hra Bennet suostui siihen mielellään, huomaten parhaaksi jättää tyttärensä kihertelemään keskenään syrjässä. Rva Bennet ja hänen vanhemmat tyttärensä pyytelivät anteeksi Lydian ajattelematonta keskeytystä ja lupasivat, ettei sellaista enää sattuisi, jos hän tahtoi jatkaa lukuaan; mutta hra Collins vakuutti, ettei hän suinkaan kantanut pitkävihaisuutta lapsellista serkkuaan kohtaan, ja istahti hra Bennetiä vastapäätä lautapelin ääreen.

XV LUKU

Hra Collins ei todellakaan ollut mikään erityisen viisas mies, siinä oli hra Bennet oikeassa, ja hänen luontaisia vajavaisuuksiaan oli kasvatusta ja seuraelämä varsin vähän korjannut. Suurimman osan elämäänsä hän oli viettänyt oppimattoman ja ahneen isänsä silmien alla; ja yliopistossakaan hän ei tutkintolukujensa ohella ollut paljonkaan seurustellut tovereitten kanssa. Isä oli kasvattanut häntä nöyryyteen, mutta oma heikko päänsä oli hänessä vahvistanut luontaista itsetuntoisuutta, jota sitten odottamaton onnenpotkaus oli mahtavasti paisuttanut. Hyvä sallima oli johtanut hänet silloin avoimeksi joutuneeseen Hunsfordin kirkkoherrantoimeen, ja hänen ylenmääräinen kunnioituksensa mahtavan emäntänsä ylhäistä säätyä kohtaan ynnä hänen korkea käsityksensä omasta hengellisestä asemastaan ja oivallisista sielunpaimenlahjoistaan oli kehittänyt hänen sielussaan merkillisen sekoituksen itsetuntoa, mahtipontisuutta ja nöyristelevää alamaisuutta.

Päästyään nyt hyvälle tuloille ja sievän pappilan isännäksi oli hänen aikomuksensa astua pyhään aviosäätyyn. Ja itse asiassa oli Longbournin-matkan tarkoituksena katsella, oliko tšekäläisessä tytärparvessa hänelle sopivata vaimoa, joka vastaisi hänen ja hänen suojelijattarensa korkeita vaatimuksia. Tällä tapaa hän aikoi heistä "murhetta pitää" riistäessään heiltä heidän isänperintönsä; ja hänestä se oli kerrassaan oivallinen suunnitelma, älykäs ja jalomielinen hänen puoleltaan ja kehumisen arvoinen maailman silmissä.

Hänen suunnitelmansa ei suinkaan horjunut, kun hän pääsi tyttöjä näkemään. Vanhimman neiti Bennetin viehättävät kasvot saivat hänet oitis tekemään valintansa. Hänen perinpohjaisuutensa mukautui mieluusti noudattamaan vanhaa ohjesääntöä: "Päästä on pino alettava". Huomenissa hänellä oli kuitenkin aihetta vaihtaa valintansa esinettä; sillä hänen jouduttuaan emäntänsä kanssa ennen aamiaista rattoisinaan kaksinpuheluun ja hänen kehitettyään tälle lähemmin suunnitelmaansa oli rva Bennet ystävällisin hymyin ja silmäniskuvin torjunut *vanhinta* tytärtään uhkaavan hyökkäyksen. Mitä hänen nuorempiin tyttöihinsä tuli, niin olivat näiden sydämet vielä vapaat, sikäli kuin hän tiesi; mutta Janen suhteen hänen oli mainittava – ainakin näin kahdenkesken viitaten – että tämä oli jo miltei kihlattu toiselle.

Hra Collins sai ajatuksissaan vaihtaa Janen Elizabethiin – ja se vaihdos oli pian tehty – sillä aikaa kuin rva Bennet kohenteli tulta uunissa. Elizabeth oli vanhimman jälkeinen ja miltei yhtä sievä kuin tämä, ja kelpasi siis hyvin hra Collinsille Janen puutteessa.

Rva Bennet käsitti ja osasi oivallisesti arvostaa hänen viittauksensa ja riemuitsi mielessään, että hän kohta voi naittaa kaksi tytärtään yht'aikaa. Ja sulhaskokelas, jota hän vielä edellisenä aamuna ei ollut tahtonut nähdäkään, löysi kaikin puolin armon hänen silmissään.

Lydia ei ollut unohtanut aikomustaan kävellä Merytoniin, ja kaikki sisaret, Marya lukuunottamatta, suostuivat lähtemään hänen kanssansa; ja heidän isänsä tyrkytti heille hra Collinsin ritariksi, tahtoessaan kaikin mokomin päästä eroon vieraastaan ja hautautua kirjastonsa yksinäiseen rauhaan.

Matkalla serkku haasteli mahtipontisesti Hunsfordin pappilan ihanuudesta ja sen tulevan emännän onnesta, tyttöjen kohteliaasti vastaillessa hänelle ja salaa hihittäessä toisilleen. Kauppalaan tultua nuorempien sisarusten huomio kuitenkin kääntyi hänestä vilkuilemaan kaduilla kulkevia upseereja tahi tarkkailemaan uusia päähinemalleja ja musliinikankaita puotien näyteakkunoissa.

Mutta kaikkien neitosten huomio kääntyi yht'äkkiä mitä ylväimmän näköiseen nuoreen herraan, jota he eivät olleet vielä koskaan täällä nähneet ja joka lähestyi toisella katuviereillä erään upseerin rinnalla. Upseeri oli sama hra Denny, jonka paluuta Lontoosta Lydia oli juuri tullut tiedustelemaan, ja hän kumarsi naisille ohimennessään. Tuntemattoman herran kauniit kasvot ja komea ryhti herättivät kaikkien huomiota. Kitty ja Lydia päättivät ottaa siitä selon, ja tehden asiaa kadun toisella puolella olevaan puodinakkunaan he ennättivät parahiksi jalkakäytävälle, kun molemmat herrat ympäri pyörrettyään joutuivat samaan kohtaan. Hra Denny kävi oitis puhuttelemaan

heitä ja pyysi lupaa esittää ystävänsä hra Wickhamin, joka oli edellisenä päivänä saapunut hänen kanssaan Lontoosta ja aikoi liittyä upseerina samaan rykmenttiin. Se näyttikin olevan aivan kohdallaan, sillä univormu yllään tuo nuoriherra varmasti tekisi kerrassaan komean vaikutuksen. Yleinen esittely tapahtui ja koko seura pysähtyi juttelemaan vilkkaasti, kun hevoskavioiden kapse sai kaikki katsahtamaan kadunpäähän, mistä Darcy ja Bingley tulivat ratsastaen.

Naiset nähdessään ratsastajat ohjasivat hevosensa heitä kohti ja alkoivat lausua tavallisia kohteliaisuuksia. Bingley sanoi olevansa matkalla Longbourniin tiedustamaan nti Bennetin terveydentilaa. Darcy yhtyi jutteluun, vahvasti päättäen välttää Elizabethia; mutta vilkaistessaan vasten tahtoaan tämän puoleen hän äkkäsi vieraan herran tämän rinnalla; ja Elizabeth joutui ihmeisiinsä nähdessään kummankin hahmon merkillisesti muuttuvan. Toinen kävi aivan kalpeaksi, toinen tumman punaiseksi. Hetken epäröityään hra Wickham kosketti hattuaan. Tervehdykseen suvaitsi hra Darcy nipin näpin vastata. Mitähän tuo kaikki tarkoittikaan?

Seuraavassa tuokiossa hra Bingley, joka ei näyttänyt huomanneen tuota pientä välikohtausta, kumarsi naisille ja ratsasti ystävänsä kanssa pois.

Hrat Denny ja Wickham seurasivat neitosia hra Philipsin portille ja poistuivat sitten tervehtien, vaikka Lydia tahtoi heitäkin kaikin mokomin käymään sisään ja vaikka rva Philipskin heittäytyi puoliväliin ulos akkunasta ja toisti kovaäänisesti kehoituksen.

Rva Philips oli aina mielissään saadessaan sisarentyttärensä vieraikseen. Hra Collinsin hän vastaanotti erittäin kohteliaasti, minkä tämä arvon herra maksoi takaisin ylivuotavaisesti. Kotia palattuakin hän kiitteli rva Bennetille rva Philipsin hienoa käytöstä, jonka veroista hän ei ollut vielä saanut osakseen kenenkään toisen naisen puolelta, Lady Catherinea ja tämän tytärtä tietenkin lukuunottamatta.

Kittyn ja Lydian saattoi täti ilon hurmioon kertoessaan, että eräitä upseereita tuli huomenna heille päivälliselle ja luvattessaan pyytää miehensä toimittamaan kutsun myöskin hra Wickhamille, jonka komea olemus oli akkunasta kiinnittänyt tädinkin huomiota. Sovittiin, että koko Longbournin nuoriso, hra Collins mukaan luettuna, silloin saapuisi vierailemaan herrasväki Philipsin luo.

Kotimatalla Elizabeth kertoi Janelle huomionsa hrain Darcyn ja Wickhamin suhteen; ja vaikka oikeamielinen Jane olisi moittinut näistä toista tai kumpaakin, jos olisi arvannut heidän menetelleen väärin, ei hänkään voinut selittää tuota outoa tapahtumaa.

XVI LUKU

Vanhemmilla ei ollut mitään lastensa vierailua vastaan. Hra Collinsin arvelut jättää isäntäväkensä yksin koko illaksi torjuttiin voitokkaasti; ja perhevaunut kuljettivat hänet ja hänen viisi sievää serkkuansa sopivaan aikaan Merytoniin, missä tyttöjä jo kynnyksellä odotti ilosanoma, että hra Wickham oli alttiisti noudattanut kutsua ja että hän oli jo saapunut taloon.

Upseerien istuessa ruokasalissa päivällisellä isännän kera vei tati vastasaapuneet vieraat istumaan saliin, jonka sisustusta hra Collins kävi ihaillemaan, väittäen sen joka suhteessa suuresti muistuttavan Rosingsin hovin pientä kesäruokalaa. Tämä kehuminen ei aluksi saavuttanut suurtakaan huomiota emännän puolelta, mutta kuultuaan, mikä paikka Rosings oikeastaan oli, ja kuka sen omistaja oli, ja minkälaisia loistohuoneita se sisälsi, ja että eräskin salinuuni oli yksistään tullut maksamaan kahdeksansataa puntaa, tajusi hän oitis suurenmoisen kohteliaisuuden. Ja hän kuunteli alttiilla korvalla vieraansa laveita kuvauksia hovin loistosta, oman halvan pappilansa mukavuudesta ja emännäntarpeesta j.n.e. Tytöt istuivat kärsimättömästi tuoleillaan, malttamatta kuunnella serkkunsa pitkäpiimäisiä selittelyjä, ja odotus rupesi heistä tuntumaan sietämättömän pitkältä. Vihdoin se toki loppui. Herrat astuivat saliin ja kun hra Wickham saapui toisten mukana, tuntui Elizabethista, ettei hän ollut vielä koskaan nähnyt niin hurmaavaa miestä. Rykmentin upseerit olivat yleensä komearyhtisiä ja hienokäytöksisiä miehiä; mutta hra Wickham tuntui olevan ulkonäössä, käytöksen siroudessa ja puheensävyssä yhtä paljon heidän yläpuolellaan kuin he olivat leveäkasvoisen, punoittavan ja portviiniltä lemuavan eno Philipsin yläpuolella, joka saapasteli vieraiden jäljessä saliin.

Hra Wickham oli se onnellinen mies, johon kaikkien naisten silmät oitis iskivät, ja Elizabeth oli se onnellinen nainen, jonka viereen hän oitis suvaitsi istuutua; ja hänen sulava puhetapansa – vaikka aiheena olikin vain sateinen ilta ja todennäköisesti odotettava kolkko talvikausi – sai Elizabethin tuntemaan, että mitä joutavin ja tyhjänpäiväisinkin puheenaihe voi niin taitavan kertojan käsittelemänä antaa aihetta viehättävään keskusteluun.

Sellaisten kilpailijain rinnalla hra Collins parka vaipui mitättömyyteen; kukaan nuorista neitosista ei joutunut enää välittämään hänestä; ainoastaan rva Philips kuunteli pikapäästä hänen tarinoimistaan sekä piti huolta, että hänellä oli taukoamatta kahvia ja leivoksia edessään.

Kun kahvi oli juotu, kannettiin pelipöydät esiin. Hra Wickham ei sanonut välittävänsä kortinlyönnistä, vaan istuutui toiseen pöytään, jossa pelattiin arpajaispeliä ja jossa Elizabeth ja Lydia valmisti hänelle tilan välissään. Aluksi oli Lydia miltein yksistään äänessä, sillä hän oli väsymätön juttelija; mutta vähitellen kiinnitti peli ja sen voitonmahdollisuudet yhä enemmän hänen huomiotansa. Vaikka ottikin osaa peliin, oli hra Wickhamilla kuitenkin tilaisuutta puhella Elizabethin kanssa, joka mielellään kuunteli häntä, vaikka ei voinut toivoakaan, että puheeksi tulisi se aihe, josta hän olisi halunnut kaikkein mieluummin kuulla – eilispäiväisestä välikohtauksesta. Hän ei rojhennut edes mainita hra Darcyn nimeä. Mutta aivan odottamatta tuli hänen uteliaisuutensa tyydytetyksi. Hra Wickham otti itse asian puheeksi. Hän tiedusti, kuinka kaukana Netherfield oli Merytonista; ja saatuaan sen selville hän kysyi hiukan epäröiden, kuinka kauan hra Darcy oli oleskellut siellä.

"Lähes kuukauden päivät", vastasi Elizabeth; ja sitten hän haluten jatkaa puheenaihetta lisäsi: "Olen kuullut, että hän on suuri tilanomistaja Derbyshiren puolella."

"Niin on", sanoi Wickham, "hänellä on tosiaankin komea tila. Vuosituloja ainakin kymmenentuhatta puntaa. Ette olisi voinutkaan tavata parempaa asiantuntijaa tässä kysymyksessä – sillä minä olen tavallani kuulunut hänen perheeseensä aina lapsuudestani lähtien."

Elizabeth ei voinut salata hämmästyksensä.

"En ihmettele teidän hämmästyksänne, neiti Bennet, kuultuanne tämän tiedon ja nähtyänne, millä tapaa eilen kohtasimme toisemme. Oletteko hyväkin tuttu herra Darcyn kanssa?"

"Niin hyvä, etten paremmaksi halua tulla", huudahti Elizabeth kiivaasti. "Olen viettänyt neljä päivää tuossa talossa hänen kanssaan ja tullut huomaamaan, että hän on hyvin epämiellyttävä ihminen."

"Minä en ole oikeutettu lausumaan hänestä *omaa* mielipidettäni", sanoi Wickham. "Olen tuntenut hänet liian kauan ja liian hyvin voidakseni olla puolueeton arvostelija. Mutta minä uskon, että teidän mielipiteenne hänestä herättäisi yleistä ällistystä – ja ehkäpä te ette lausuisikaan sitä niin jyrkästi missään muualla. Täällähän te olette omaistenne keskuudessa."

"Uskokaa minua kun sanon, että samat sanat sanoisin hänestä missä talossa hyvänsä täälläpäin, Netherfieldiä tietysti lukuunottamatta. Hänestä ei pidetä ollenkaan täällä Hertfordshiressä. Jokainen on loukkaantunut hänen ylpeästä käytöksestään. Sen suosiollisempaa arvostelua ette kuule hänestä missään."

"En lainkaan ihmettele", virkkoi Wickham hetken vaiti oltuaan, "ettei hän tai kuka ihminen hyvänsä tapaisi kotipiirinsä ulkopuolella samaa arvonantoa kuin siellä, missä hänet läpeensä tunnetaan; mutta mitä nimenomaan *häneen* tulee, niin luulisin, ettei näin hänelle tapahtuisi. Maailma on niin suuresti hänen rikkautensa ja arvoasemansa sokaisema tahi hänen mahtavan käyttäytymistapansa lumoissa, että se näkee hänet ainoastaan siinä valossa, missä hän itse suvaitsee näyttäytyä."

"Mutta minä, vaikka tunnenkin häntä niin vähän, olen valmis pitämään häntä tuittupäisenä ja pitkävihaishaisena ärripurrina!" huudahti Elizabeth. Wickham pudisteli vain päätään.

Kun pelinmeno soi jälleen puheenvuoroa, sanoi hän: "Ihmettelen, onko hänen aikomuksensa viipyä tällä seudulla kauemminkin."

"Sitä en tiedä lainkaan, mutta Netherfieldissä ollessani en kuullut sanaakaan hänen pois lähdöstään. Toivon, ettei teidän rykmenttiin liittymisenne kohtaa vaikeuksia hänen täälläolostaan."

"Ah, ei – *minun* asiani ei ole väistyä herra Darcyn tieltä. Jos hän haluaa vältellä minua, täytyy *hänen* väistyä täältä. Me emme elä hyvissä väleissä toistemme kanssa, ja minua tuskastuttaa tavata häntä, mutta minulla ei ole mitään syytä vältellä häntä. Minkä vuoksi hän on minulle vastenmielinen, sen voin kyllä suoraan julistaa vaikka koko maailmalle – olen kärsinyt paljon vääryyttä hänen puoleltaan ja valitan avoimesti hänen sietämätöntä luonnettaan. Hänen isänsä, neiti Bennet, oli oivallisimpia ihmisiä, mitä koskaan on elänyt maan päällä, ja minun totisin ystäväni; ja kohdatessani hänen poikansa repivät tuhannet hellät muistot isästä minun sydäntäni. Hänen käyttäytymisensä minua kohtaan on ollut julkean häpeämätöntä, mutta uskon, että voisin unhottaa ja antaa hänelle anteeksi kaikki muut viat paitsi sen, että hän on rikkonut isänsä tahtoa vastaan ja solvaissut tämän muistoa."

Elizabeth kuunteli polttavin poskin ja sykyttävin sydämin ja olisi tahtonut kuulla pitemmältäkin tuosta mielenkiintoisesta puheenaiheesta, mutta hienotunteisuus esti häntä kyselemästä enempää.

Hra Wickham siirtyi puhelemaan yleisemmistä aiheista, Merytonista, sen ympäristöstä ja seurapiireistä, ja tuntui olevan hyvin tyytyväinen kaikkeen näkemäänsä ja nimenomaan kohteluun, joka oli tullut hänen osakseen täkäläisten seurapiirien puolelta.

"Pääsyynä liittymiseeni täkäläiseen rykmenttiin", lisäsi hän, "oli päästä elämään kunnan ihmisten ja hyvien ystävien parissa. Tiesin ennestään, että rykmentin upseeristo oli perin hauskaa ja arvossapidettyä väkeä; ja ystäväni Denny houkutteli minua nimenomaan kutomalla kaunokuvauksia heidän nykyisestä majoituspaikastaan ja Merytonin kelpo ihmisistä. Seuraelämä on minulle välttämätön elinehto, sen tunnustan. Nuoruudessani olen kärsinyt pahoja pettymyksiä, ja henkeni ei sietäisi erakkomaista yksinoloa. Minulla *täytyy* olla tointa ja seuraa. Sotilasura ei tosin alkuaan ollut se ala, jolle minun oli määrä antautua, mutta olosuhteet viskasivat minut sille. Pappisurasta piti tulla minun elämäntehtäväni – minut kasvatettiin alusta pitäen kirkon mieheksi ja nykyisin olisin jo kelpo seurakunnan hyvinvoiva kirkkoherra, jos se olisi ollut sen herrasmiehen mieleen, josta äsken puhelimme."

"Niinkö todellakin?"

"Niin – vanhempi herra Darcy-vainaja määräsi minulle jälkisäädöksessään parhaan kirkkoherranpaikan koko patronaattipiirissään. Hän oli minun risti-isäni ja oli erinomaisesti kiintynyt minuun. Hänen minulle osoittamaa hyvyttä en voi kyllin kiitellä. Hän tahtoi mitä runsaskätisimmin turvata koko tulevaisuuteni, ja hän luuli sen todella tehneensä; mutta kun kyseenäoleva virka joutui avoimeksi, nimitettiin siihen toinen mies."

"Hyvä isä taivaassa!" huudahti Elizabeth intoutuen, "mutta kuinka tuo saattoi olla mahdollista? Kuinka voitiin toimia vastoin hänen testamenttimääräystänsä? Miksi te ette turvautunut lain apuun?"

"Testamenttimääräyksessä oli jokin pieni muodollinen virhe, joka kaikessa vähäpätöisyydessään kuitenkin teki lakiin turvautumisen toivottomaksi. Kunnianmies ei olisi missään tapauksessa käynyt epäilemäänkään testamentintekijän selvää aikomusta, mutta nuorempi herra Darcy suvaitsi epäillä – tahi ainakin hän suvaitsi selittää kyseenä olevan kohdan ainoastaan ehdolliseksi toivomukseksi sekä väittää, että minä typeryydelläni, epävakaisuudellani ja kaikella muulla mahdollisella ja mahdottomalla kehnoudellani muka olin menettänyt kaiken oikeuteni. Varma tosiasia vain on, että puheenaoleva virka joutui avoimeksi kaksi vuotta sitten, juuri kun minä olin tullut lailliseen ikään ja siten olisin ollut kelvollinen ottamaan sen vastaan, ja että se annettiin toiselle miehelle. Yhtä varmaa on, etten minä omasta kohdastani voi syyttää itseäni mistään kehnosta teosta, jolla olisin tehnyt itseni arvottomaksi toimeen. Minulla on tosin tulinen ja suora luonne, joka kenties on saanut minut avoimesti lausumaan julki mielipiteeni hänestä ja hänelle itselleenkin. Sen pahempaa en tiedä tehneeni. Mutta tosiasia on, että meidän luonteemme ovat hyvin vastakkaiset, ja että hän vihaa minua."

"Tuohan on kerrassaan kauheaa! Hän ansaitsisi tulla julkisen inhon ja häväistyksen alaiseksi."

"Aikanaan hän kai varmasti tulee – mutta ei suinkaan *minun* toimestani. Siksi, että en voi unohtaa hänen kelpo isäänsä, en voi myöskään käydä paljastamaan tämän pojan inhuutta."

Elizabeth kunnioitti puhetoveriaan mielessään entistä enemmän, eikä tämä ollut vielä koskaan näyttänyt hänestä niin kauniilta kuin nuo ylevät sanat lausuaan.

"Mutta mikähän", kysyi hän hetken vaiti oltuaan, – "mikä ihmeessä olikaan hänellä aiheena moiseen menettelyyn? Mikä seikka voikaan saattaa hänet käyttäytymään noin väärin ja julmasti teitä kohtaan?"

"Perinpohjainen, jyrkkä vastenmielisyys minua kohtaan – parhaiten voisin sitä ehkä sanoa mustasukkaisuudeksi. Jos hänen isävainajansa olisi pitänyt minusta vähemmän, niin sietäisi poika ehkä minua paremmin; mutta hänen isänsä tavaton kiintymys minuun harmitti häntä luullakseni jo lapsuudesta pitäen. Hän ei voinut kärsiä, että vainaja usein antoi minulle etusijan hänen rinnallaan."

"En minä vain olisi osannut ajatella herra Darcysta sentään noin keinoa – vaikka minä en ole koskaan pitänytään hänestä, niin en ole myöskään ajatellut hänestä mitään pahaa. Olin luullut, että hän halveksi kaikkia muita ihmisiä ylimalkaan, mutta en voinut epäilläkään, että hän alentuisi moiseen kehnoon koston ja halpamaiseen vääryyteen saakka!"

Hetken mietittyään hän kuitenkin jatkoi: "Muistan tosiaan hänen kerran Netherfieldissä sentään kerskuneen pitkävihaisuudellaan ja leppymättömällä luonteellaan. Todella täytyykin hänellä olla hirveä luonne!"

"*Minä* en uskalla käydä sitä päättelemään", virkkoi Wickham, "sillä tuskinpa voisin olla oikeamielinen häntä kohtaan."

Elizabeth vaipui uudelleen mietteisiinsä ja huudahti sitten jälleen kiihtyneenä: "Kohdella tuolla tavoin oman isänsä kummipoikaa, ystävää ja lemmikkiä!" Hän olisi voinut lisätä: "Ja *sellaista* hyvännäköistä nuorta miestä kuin te, jonka pelkkä ulkomuoto voittaa jokaisen mieltymyksen." Mutta hän tyytyi sanomaan: "Ja lisäksi vielä miestä, joka on ollut hänen lapsudentoverinsa ja kasvatettu yhdessä hänen kanssaan, niinhän te sanoitte?"

"Me synnyimme samassa pitäjässä, samalla tilalla. Suurimman osan nuoruuttamme vietimme yhdessä, saman talon asukkaina, yhteiset olivat meillä lapsuuden hovit, yhteinen isällinen huolenpito. *Minun* isäni alkoi uransa samassa ammatissa, jolle enonne, herra Philips, näyttää tuottavan niin

suurta kunniaa; mutta hän luopui kaikesta antautuakseen herra Darcy-vainajan käytettäväksi ja pyhitti koko elämänsä Pemberleyn tilojen hoitoon. Herra Darcy pitikin häntä mitä suurimmassa arvossa – läheisenä, luotettuna ystävänä. Hän lausui usein mitä lämpimimmän tunnustuksensa isäni kelvollisesta asiainhoidosta; ja isäni kuolinvuoteen ääressä hän vapaaehtoisesti lupasi huolehtia minun tulevaisuudestani. Olen vakuutettu, että hän tarkoitti lupauksellaan yhtä paljon palkita isääni hänen uskollisesta palveluksestaan kuin osoittaakseen mieltymystään minuun."

"Kuinka merkillistä!" huudahti Elizabeth. "Ja kuinka kehnosti nykyisen herra Darcyn puolelta. Minä ihmettelen, ettei hänen oma ylpeytensä ole taivuttanut häntä menettelemään oikeudenmukaisesti teitä kohtaan. Jollei hänellä ollut parempaa vaikutinta, niin olisihan luullut juuri tuon suurenmoisen ylpeyden varjelevan häntä epärehellisyystään – sillä mitäpä hänen käytöksensä muuta olikaan kuin epärehellisyyttä!"

"Merkillistä se todellakin on", myönsi Wickham, "sillä totta on, että ylpeys on ollut koko hänen elämänsä johtolankana, ja usein se on ollut hänen paras ystävänsä ja auttajansa. Se on todella eräissä suhteissa vienyt häntä lähemmäksi tosi hyvettäkin kuin mikään muu inhimillinen tunne. Mutta eihän meistä kukaan voi olla johdonmukainen kaikissa toimissaan; ja käytöksessään minua kohtaan häntä johdattivat paljon väkevämmät vaistot kuin ylpeys."

"Voiko moinen inhoittava ylpeys sitten todellakin olla johtanut häntä hyviinkin tekoihin?"

"Kyllä. Usein on hän ylpeytensä vaikutuksesta osoittautunut anteliaaksi ja jalomieliseksi sirottelemaan runsain käsin rahoja, harjoittamaan suurenmoista vieraanvaraisuutta, auttamaan alustalaisiaan ja elättämään köyhiä. Kaikki tuo on perheylpeyttä ja *pojan ylpeyttä*, sillä hän on hyvin ylpeä mainiosta isästään ja tahtoo astua tämän jälkiä. Hänellä on myöskin *veljen ylpeyttä*, joka saa hänet *jossain* määrin hellien ja huolehtien valvomaan sisarensa parasta, jonka holhooja hän on; ja hänen kotiseudullaan kuulisitte häntä ylistettävän mitä parhaaksi ja hellimmäksi veljeksi."

"Minkälainen tyttö neiti Darcy on?"

Wickham pudisti päätään. "Kernaasti sanoisin häntä herttaiseksi – jos voisin. Minua surettaa puhua pahaa kenestäkään Darcyn nimellisestä; mutta sisarkin on aivan veljensä kaltainen – hyvin, hyvin ylpeä. Pikku lapsena hän tosin oli erittäin miellyttävä ja helläluonteinen, ja minuun hän oli erinomaisesti kiintynyt. Lukemattomat ovat ne tunnit, jotka uhrasin huvittaakseni häntä. Mutta nyt ei hänkään ole minulle mitään. Hän on hyvin kaunis tyttö, viiden- tai kuudentoistavuotias, ja, kuten olen kuullut, sangen hyvin kasvatettu. Isänsä kuoleman jälkeen hän on asunut Lontoossa erään leskirouvan hoidossa, joka valvoo hänen kasvatustaan."

Monien vaitiolojen ja monien yritysten jälkeen puhella muista asioista täytyi Elizabethin pakostakin vielä kerta palata ensimmäiseen puheenaiheeseen.

"Minua ihmetyttää hänen läheinen tuttavuutensa herra Bingleyn kanssa. Kuinka voikaan herra Bingley, joka tuntuu olevan personoitu hyväluontoisuus ja joka todella on erittäin herttainen luonne, olla sellaisen miehen ystävä? Kuinka he voivat sopia yhteen ja tulla toimeen toistensa kanssa? Tunnetteko te herra Bingleytä?"

"En lainkaan."

"Hän on perin ystävällinen, avomielinen ja kerrassaan viehättävä mies. Syynä täytyy olla sen, että hän ei lainkaan ole perillä herra Darcyn ominaisuuksista."

"Ehkäpä ei; mutta Darcy kykenee miellyttämään ketä hän vain tahtoo suostuttaa itseensä. Häneltä ei puutu kykyjä. Hän voi olla mainio seuratoveri, kun arvelee sen maksavan vaivaa. Vertaistensa parissa hän on aivan toinen mies kuin vähempiosaisia kohtaan. Ylpeytensä ei hänestä koskaan luovu; mutta rikkautensa sallii hänen olla antelias, oikeudenmukainen, vilpitön, järkevä, rehellinen ja kenties herttainenkin – kun vain hänellä on vastassaan ylhäistä asemaa, rikkautta tai kauniita kasvoja."

Whistipeli päättyi tähän aikaan ja pelaajat siirtyivät toisen pöydän ympäri katselemaan arpajaispelin menoa. Rva Philips tiedusteli hra Collinsin onnea korttipöydässä. Sitä ei voinut kehua;

hän oli menettänyt joka pelissä. Mutta kun rva Philips rupesi säälittelemään häntä, keskeytti hra Collins hänet selittämällä hyvin arvokkaasti, että asiasta ei kannattanut virkkaa sanaakaan.

"Tiedän kyllä, hyvä rouva", hän sanoi, "että korttipöytään istuessa täytyy alistua kärsimään tappioitakin; mutta onneksi – he he! – minä en ole sellaisessa asemassa, että kantaisin murhetta muutamista kolikoista. Epäilemättä monetkaan ihmiset eivät voi olla yhtä huolettomia, mutta hänen armonsa Lady Catherine de Bourghin hyvyys on minua edesauttanut siihen määrään, että olen turvattu tuollaisilta suruilta."

Hra Wickham heristi korviaan; ja tarkasteltuaan hra Collinsia tutkivasti moniaan minuutin ajan kääntyi hän Elizabethin puoleen ja kysyi tältä hiljaa, oliko hänen sukulaisensa hyväkin tuttava De Bourghin perheen kanssa.

"Lady Catherine de Bourgh", vastasi Elizabeth, "antoi hänelle aivan äskettäin kirkkoherranpaikan. Minä en tiedä lainkaan, millä tapaa herra Collins alkuaan joutui herättämään hänen huomiotaan, mutta varmastikaan hän ei ole tuntenut tätä vielä kauankaan."

"Te tiedätte luonnollisesti, että Lady Catherine de Bourgh ja Lady Anne Darcy vainaja olivat sisarukset, joten siis edellinen on nykyisen herra Darcyn täti."

"Vai niin, sitä en todellakaan tiennyt. Enkä muutenkaan tunne lainkaan Lady Catherinen perhesuhteita. Vasta eilen sain ensi kertaa kuulla hänestä puhuttavankin."

"Hänen tyttärensä, neiti de Bourgh, tulee aikanaan olemaan hyvin rikas perijätär, ja puhutaan, että molemmat serkukset tulevat avioliiton kautta liittämään molemmat kartanot yhdeksi."

Tämä ilmoitus sai Elizabethin hymyilemään, sillä hän tuli ajatelleeksi poloisen neiti Bingleyn toivottomia ponnistuksia.

"Herra Collins", sanoi hän sitten, "puhuu erittäin ylistävästi sekä Lady Catherinesta että tämän tyttärestä. Mutta päättäen erinäisistä piirteistä, joita hän on maininnut hänen armostaan, minä epäilen hänen kiitollisuutensa johtavan hänet vähän harhaan, ja että tuo arvon rouva itse asiassa on jokseenkin pöyhkeä ja typerä nainen."

"Minä uskon hänen olevan kumpaakin mitä suurimmassa määrässä", myönsi hra Wickham sydämellisesti. "En ole tosin nähnyt häntä moneen vuoteen, mutta muistan aivan hyvin, etten koskaan pitänyt hänestä, ja että hänen käytöstapansa oli aina hyvin suvaitsematon ja komentava. Häntä pidetään yleisesti erittäin viisaana ja älykkäänä; mutta minä luulen tuon maineen pikemminkin johtuneen osaksi hänen rikkaudestaan ja ylhäisestä asemastaan, osaksi hänen kopeasta luonteestaan; sillä ylpeydessä hän ei anna lainkaan perään sisarenpojalleen."

Elizabeth myönsi saaneensa saman käsityksen sekä tädistä että sisarenpojasta; ja he juttelivat rattoisasti ja toisiaan ymmärtäen keskenään aina illalliseen asti, jolloin hän luovutti kavaljeerinsa toisillekin naisille. Mistään keskustelusta ei voinut tulla kysymystäkään rva Philipsin meluisessa illallispöydässä, mutta hra Wickhamin käytös miellytti jokaista, joka joutui hänen kanssaan puheisiin. Hän puhui hyvin ja käyttäytyi erinomaisen siroisti. Elizabethin pää oli täynnä hra Wickhamia, kun he viimein lähtivät kotimatalle. Mutta vaikka hän tätä ajattelikin koko matkan, ei hänellä ollut tilaisuutta mainita toisille edes hänen nimeäänkään, sillä Lydia ja Collins pitivät sellaista hälinää, että muut eivät saaneet lainkaan suunvuoroa. Lydialla oli niin ihmeen paljon kertomista upseereista ja arpajaispelin voitoista. Ja hra Collins oli ylen ihastunut herrasväki Philipsin ylitsevuotavaisesta vieraanvaraisuudesta, hän luetteli nimeltä kaikki tarjotut ruokalajit ja vakuutteli vakuuttamistaan, ettei hän kantanut ollenkaan murhetta pelitappioistaan.

XVII LUKU

Elizabeth kertoi seuraavana päivänä Janelle, mitä hänen ja hra Wickhamin välillä oli tapahtunut. Jane kuunteli hämmästyneenä ja huolestuneena. Hänen oli vaikea uskoa, että hra Darcy olisi niin arvoton nauttimaan hra Bingleyn ystävyyttä; ja yhtä vaikea hänen oli epäillä niin miellyttävän nuoren miehen kuin hra Wickhamin puheen todenperäisyyttä. Ajatus, että tämä kuitenkin oli saattanut joutua niin tylyn ja tunnottoman menettelyn uhriksi, riitti hellyttämään hänen tunteitaan poloista kärsijää kohtaan; ja ollen luonteeltaan hyväntahtoinen kaikkia ihmisiä kohtaan ja ajatellen kaikista vain parasta, hän sanoi:

"He ovat erehtyneet molemmat, minä uskon, jollain tavalla, jota me emme saata käsittää. Epäilen, että syrjäiset ihmiset ovat sotkeneet heidän välinsä ja kertoneet kummastakin pahaa toiselle."

"Siinä sinä varmasti osasit naulan kantaan, ja nyt, rakas Jane, mitä hyvää sinulla on sanottavaa noista pahaa suovista syrjäisistä? Tahdotko sinä ehkä puhdistaa heidätkin kaikesta viasta, niin ettei meidän tarvitse ajatella pahaa kenestäkään ihmisestä?"

"Naura sinä vain mitä naurat, mutta minun mielipidettäni et saa naurullasi horjutetuksi. Ajattele toki, Lizzy kultaseni, kuinka ilkeään valoon herra Darcy joutuisi, jos hän on todellakin syyttä suotta tehnyt sellaista vääryyttä isänsä lemmikille, jonka tulevaisuuden hänen isänsä oli luvannut turvata. Se on aivan mahdotonta! Ei kukaan mies, jolla on vähänkin inhimillisiä tunteita ja oman arvon tuntoa, kykenisi menettelemään sillä tapaa. Voisivatko hänen parhaat ystävänsä siihen määrään erehtyä hänen luonteestaan? Eihän toki!"

"Minun on paljon helpompi uskoa, että herra Bingley on antanut ystävänsä johtaa hänet harhaan, kuin että herra Wickham olisi keksinyt sellaisen jutun itsestään eilen illalla; kaikki nimet ja tosiasiat hän mainitsi aivan etsimättä. Jollei se ole totta, niin annetaan herra Darcyn kieltää sen totuus. Muuten voi jo hänen silmistäänkin lukea totuuden."

"On niin vaikeata päätellä mitään – ja niin tuskastuttavaa. Eihän tiedä, mitä oikein ajatella."

"Anteeksi, sisko rakas; minusta tietää varsin hyvin, mitä ajatella."

Mutta Jane voi ajatella varmasti ainoastaan yhtä asiaa – että hra Bingley, jos hän tosiaankin oli antanut ystävänsä johtaa hänet harhaan, tulisi kärsimään paljon asian tultua tunnetuksi.

Neitosten oli kiiruhdettava puutarhasta, jossa ylläoleva keskustelu tapahtui, kun vieraiksi tuli eräitä juuri niistä henkilöistä, joista he olivat puhelleet keskenään. Hra Bingley saapui sisarineen mieskohtaisesti kutsumaan talon väkeä kauan odotettuihin Netherfieldin tanssiaisiin, jotka oli määrä pitää seuraavana tiistaina. Molemmat vieraat naiset olivat ihastunut nähdessään rakkaan Janensa jälleen niin hyvissä voimissa, vakuuttivat, että heidän viime tapaamisestaan oli kulunut jo määrätön aika, ja tiedustelivat moneen kertaan, mitä hän oli puuhaillut tuona aikana. Perheen muista jäsenistä he eivät paljoakaan välittäneet, välttäen rva Bennetiä kuin tarttuvatautista, virkkaen vain muutaman sanan Elizabethille ja muille ei ainuttakaan. Pian he sitten ottivat äkkilähdön välttyäkseen rva Bennetin ylivuotavasta kiitollisuudenmyrskystä ja vetivät ällistyneen ja vastaanhangoittelevan veljensä mukanaan.

Netherfieldin tanssiaisten odotus pani perheen jokaisen naispuolisen jäsenen miellyttävään jännitykseen. Rva Bennet piti koko juhlatilaisuutta erikoisena kunnianosoituksena hänen vanhimmalle tyttärelleen, jota uskoa hra Bingleyn mieskohtainen kutsu hänessä vahvisti. Jane kuvaili mielessään, kuinka hauskaa hänellä tuli olemaan Netherfieldin rakastettavien naisten ja kohteliaan isännän parissa. Ja Elizabeth nautti etukäteen siitä ilosta, mikä hänellä tuli olemaan tanssiessaan hra Wickhamin kanssa ja rangaistessaan hra Darcya jäätävällä kylmyydellä. Catherinen ja Lydian ajatukset eivät viipyneet yksityisseikoissa ja yksityisissä henkilöissä; tanssiaistilaisuus sellaisenaan oli heille riemullisen odotuksen aihe. Yksinpä Marykin vakuutti omaisilleen, ettei hänen ollut vastenmielistä lähteä mukaan.

"Minä olen tyytyväinen", sanoi hän, "kun saan käyttää aamupäivät opintoihini. En luule, että on mikään uhraus itseään kohtaan omistaa joskus illat seurallisiin huvituksiin. Seuraelämälläkin on vaatimuksensa meidän suhteemme."

Elizabeth oli niin hyvällä tuulella iloisesta odotuksesta, että hän tiedusti hra Collinsilta, aikoiko tämäkin lähteä mukaan ja pitikö hän osanottoa sellaiseen maailmalliseen huvitukseen sopivana vakavalle hengenmiehelle. Ihmeekseen hän kuuli, ettei hengenmiehellä ollut laisinkaan mitään vastaan, ja että hän aikoi itse ottaa osaa tanssiinkin pelkäämättä pannajulistusta arkkipiispan tai Lady Catherine de Bourghin taholta.

"Minä rohkenen voivani uskoa", vakuutti hra Collins serkulleen, "ettei tuollainen juhlatilaisuus, jonka yleisesti arvossapidetty nuori tilanhaltija toimeenpanee arvossapidetyille säätyläisille, voi olla kellekään pahennukseksi ja loukkauskiveksi. Ja lainkaan pelkäämättä käydä itsekkin tanssimaan minä päin vastoin toivon mitä hartaimmin, että kaikki viehättävät serkkuni tulevat kunnioittamaan minua tanssitoveruudellaan illan kuluessa. Ja kun kaitselmus on lahjoittanut tämän kahdenkeskisen yhdessäolon tilaisuuden minulle, niin uskallan käyttää sitä hyväkseni ja pyytää teiltä, arvoisa neiti Elizabeth, kaksi ensimmäistä tanssia jo etukäteen, luottaen turvallisesti siihen, että kaunoinen Jane serkkuni ymmärtää oikein asianlaidan eikä pidä käytöstäni puuttuvan kunnioituksen osoituksena häntä kohtaan."

Elizabeth oli kuin pilvistä pudonnut. Hän oli edeltäkäsin iloinnut ajatellessaan saavansa omistaa ensimmäiset tanssit hra Wickhamille, ja nyt tuli tuo kauhea hra Collins niitä vaatimaan! Mutta mikäpä tässä muukaan auttoi. Hra Wickhamin ja hänen oma onnellisuutensa sai lykkäytyä puolta tuntia kauemmaksi, hra Collins sai pyyntöönsä niin suosiollisen vastauksen kuin raivosta vapiseva tyttö saattoi antaa. Hänen mielentilansa ei lainkaan parantunut siitä, että hän oli arvannut hra Collinsin kohteliaisuudella häntä kohtaan olevan erityisen määräperäisen tarkoituksen; ja jos hän vielä olisi jäänyt siitä epätietoisuuteen, hälvensivät äidin selvät viittailut kaiken hämäryyden. Hra Collinsin vierailu oli todellakin kosiomatka, ja *hän* se kaikista sisaruksista oli löytänyt armon hra Collinsin silmissä tulla korotetuksi Hunsfordin pappilan emännän loistoon ja arvoon; ja omasta kohdastaan oli äiti antanut ymmärtää, että tämä naimiskauppa oli hänelle erityisesti mieluinen. Tanssiaiskuumeessaan ei Elizabeth antanut tuon tulevaisuuden näköalan kuitenkaan pahoin hämmentää mieltään; tähän saakka ei hra Collins ollut vielä kosinut, ja jos hän sen vasta aikoi tehdä, oli sen ajan murhe aiheuttaa perhekapina.

XVIII LUKU

Aina siihen saakka kuin Elizabeth oli omaistensa parissa astunut sisään Netherfieldin saliin ja turhaan etsinyt katseillaan hra Wickhamia punatakkisten upseerien parvesta, ei hän ollut osannut ajatellakaan, ettei tämä olisi mukana. Varmana, että tapaisi tuon viehättävän nuoren miehen, hän oli pukeutunut tavallista suuremmalla huolella ja terästännyt tahtonsa kukistamaan hänessä viimeisetkin vastarinnan rippeet, jotka vielä ehkä estivät kaunista kavaljeeria antautumasta sieluineen ruumiineen hänen kuuliaiseksi orjakseen. Mutta tuo kohtalokas keksintö sai hänet paikalla epäilemään, että hra Wickham oli tahallaan jätetty kutsumatta, yksin koko upseerijoukosta ja yksinomaan hra Darcyn mieltä noutaen. Aivan niin ei tosin sentään ollut asianlaita; täysin luotettavan selityksen hra Wickhamin poissaolosta antoi hänen ystävänsä hra Denny, vastatessaan Lydian kiihkeään kysymykseen, että Wickhamin oli edellisenä päivänä ollut pakko yksityisasiainsa vuoksi lähteä Lontooseen, josta ei ollut vielä palannut. Kuitenkin hän lisäsi merkitsevästi hymyillen:

"En kuitenkaan luulisi hänen asioillaan olleen juuri nyt niin kovaa kiirettä, jollei hän olisi tahtonut välttää kohtaamasta erästä täällä olevaa herrasmiestä."

Tuo viittaus selitti Elizabethille kaiken. Hra Darcy oli syypää siihenkin, että hänen ja hra Wickhamin ilosta oli tehty loppu jo ennen alkuaankin. Hänen katkera pettymyksensä ei suinkaan ollut omiaan tekemään häntä ystävälliseksi syntisäkkiä itseään kohtaan, joka heti sen jälkeen tuli tervehtimään häntä. Ei – kaikki vähäkin Darcylle osoitettu kohteliaisuus ja kärsivällisyys oli väärin poloista Wickhamia kohtaan! Hän kieltäytyi jyrkästi antautumasta puheisiin Darcyn kanssa ja käänsi tälle oitis selkänsä, ja pahantuulisuuttaan hän ei kyennyt peittelemään edes puhellessaan hra Bingleynkään kanssa, jonka sokea puolueellisuus harmitti häntä.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.